

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 10 och 11 december

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman och ärade ledamöter! Europeiska rådet ägde rum i Bryssel den 10–11 december i förra veckan. Två profilfrågor som kännetecknat hela det svenska ordförandeskapet stod på agendan: kampen mot klimatförändringarna och åtgärder till följd av den ekonomiska och finansiella krisen. Dessutom antog vi Stockholmsprogrammet, som är ett program för hur EU:s samarbete inom rättsliga och inrikes frågor samt migration ska utvecklas de kommande fem åren.

Mötet markerade den slutfas av det svenska ordförandeskapet som vi nu går in i. Efter långa förberedelser och en intensiv höst närmar vi oss nu slutpunkten på det halvår under vilket Sverige burit Europasamarbetet. Om inget oförutsett händer återstår bara ett större möte, FN:s klimatkonferens i Köpenhamn som ju redan pågår.

Betydelsen av detta möte kan inte nog betonas. Det är ett avgörande möte, inte bara för Sverige och EU utan för hela världen. Det handlar om den oro som många känner för vad som händer med vår jord till följd av den globala uppvärmning som följer i de alltför höga utsläppens spår. Det handlar om alla de människor som drabbats eller riskerar att drabbas av klimatförändringarnas konsekvenser, om alla de människor som inte längre kan odla sina marker till följd av vattenbrist, om alla dem som förlorat hus och hem på grund av orkaner eller översvämningar och alla dem som bygger vallar i väntan på smygande havsnivåhöjningar. Ytterst handlar det om det ansvar vi gemensamt måste ta för vår jord och för vår framtid.

Det är inget enkelt möte som nu äger rum i Köpenhamn. Alla vet vi att förändringar måste ske för att vi ska kunna möta klimatutmaningen, men vi vet också att förändringar alltid väcker motstånd. Det gäller i hög grad förändringar som innebär krav på ändrad livsstil och ändrade produktionsmönster, och det gäller i allra högsta grad förändringar som kostar pengar på kort sikt, även om vi vet att vi på lång sikt kommer att vinna. Och vinsterna blir större ju snabbare vi agerar, så nu måste vi agera för att övervinna detta motstånd.

Kampen mot klimatförändringarna har gått som en röd tråd genom det svenska ordförandeskapet. Vid toppmötet i oktober antog vi ett omfattande mandat för att EU skulle kunna fortsätta ha en ledande roll i

klimatförhandlingarna. Vi satte ett långsiktigt mål för utsläppsminskningar på 80–95 procent till år 2050 och förnyade vårt erbjudande att reducera utsläppen med 30 procent till år 2020 om andra parter i den utvecklade delen av världen gör motsvarande åtaganden.

Många medlemsländer var tveksamma till att vid denna tidpunkt ta ställning till behovet av att finansiera klimatåtgärder i utvecklingsländerna. Vi lyckades trots det presentera siffror för de globala behoven på kort såväl som medellång sikt.

I förra veckan gick vi ett steg längre. Efter många veckors arbete, som avslutades med förhandlingar inpå småtimmarna vid toppmötet, lyckades vi enas om motsvarande 72 miljarder svenska kronor för klimatsatser i utvecklingsländerna under perioden 2010–2012 – ett belopp som välkomnats av FN som en ”huge encouragement to the process” eller en enormt positiv injektion i processen. Jag vet att dessa pengar inte kommer att räcka, men jag är nöjd med att EU lyckades enas om detta steg och hoppas få se liknande åtaganden från andra parter. Detta är en början, och vi måste börja nu. Vi kan inte vänta längre.

Herr talman! Många människor har fått uppleva finanskrisen på nära håll i oro för den egna ekonomin och de egna möjligheterna genom ett förlorat arbete och lån som inte längre går att betala. Många människor har kunnat konstatera att något var fel när miljonbonusar delades ut, samtidigt som banker och finansiella institut visade röda siffror. Den globala finanskrisen har präglat världen i snart ett år.

Redan förra hösten lades den ekonomiska och finansiella politiken inom EU om till åtgärder i expansiv riktning. Därmed undanröjdes de allvarligaste hoten. Alla hade dock inte de starka offentliga finanser som vi har i Sverige. Därför ledde den offensiva krispolitiken i många länder till allvarliga underskott i de offentliga finanserna.

Under det svenska ordförandeskapet har vi förmått EU att enas om exitstrategier som ska återupprätta goda offentliga finanser och ta oss ur nuvarande stimulansåtgärder. Det är nödvändigt att på detta sätt markera vikten av uthållighet i de offentliga finanserna. Det är nödvändigt för jobben och för tillväxten på sikt och därmed också för möjligheten att upprätthålla en god välfärd.

En annan viktig utmaning för det svenska ordförandeskapet har varit arbetet med att komma till rätta med brister inom finanstillsynen. Ett omfattande arbete har på kort tid under hösten lett fram till att vi nu enats om en ny och förbättrad tillsynsstruktur för finansmarknaderna. Vi har förhandlat fram robusta strukturer för tillsyn såväl på makro- som på mikronivå för att förhindra en upprepning av krisen, för att få en tidig förvarning om vi återigen skulle gå mot obalanser och för att bygga en europeisk finanstillsyn som matchar och kan överblicka finansinstituten gränsöverskridande verksamhet.

Under det svenska ordförandeskapet har vi också prioriterat arbetet med att riskanpassa bonussystemen inom finansiella institut. Vi har varit tydliga med det orimliga i att utbetala bonusar inte rimmat med faktiska resultat, att de inte tagit sin utgångspunkt i rimliga nivåer och långsiktigt ansvarstagande utan snarare uppmuntrat till ohållbar finansakrobatik. Nu stärks kopplingen mellan ersättning och långsiktigt resultat. Det sker genom en reglering i lagstiftning. För svenskt vidkommande kommer de nya reglerna att införas vid årsskiftet.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att det svenska ordförandeskapet i och med detta toppmöte har levererat ett gott resultat på en av ordförandeskapets viktigaste prioriteringar, nämligen insatser mot den ekonomiska och finansiella krisen.

Herr talman! Vid toppmötet var det också möjligt att diskutera efterföljaren till Lissabonstrategin, EU:s långsiktiga strategi för jobb och tillväxt. Vi förde en livlig debatt om hur tillväxt ska skapas i den framtida världsekonomin, hur vi skapar en grönare produktion och en inre marknad som framgångsrikt ska kunna konkurrera med USA och andra stora ekonomier och hur vi ska ha råd att betala pensionerna till en åldrande befolkning och klara uthålligheten i våra välfärdssystem. Denna viktiga diskussion kommer att fortsätta under det spanska ordförandeskapet. Europeiska rådets nye ordförande kommer redan i februari att sammankalla till ett informellt möte på detta tema. Spanien förutser ett antagande av nästa tillväxtstrategi för EU 2020 vid vårtoppmötet.

Herr talman! Jag är mycket nöjd med att vi på toppmötet också kunde anta det viktiga Stockholmsprogrammet. Med detta stärks och utvecklas samarbetet inom rättsliga och inrikes frågor samt migration, ett område som blivit en allt viktigare del av EU-samarbetet och som i högsta grad berör den enskilda medborgarens vardagsliv. Vår ambition har varit att skapa ett tryggare och öppnare Europa där enskildas rättigheter värnas, och jag tycker att vi har lyckats uppnå denna vår ambition. Stockholmsprogrammet kommer nu att vara ledstjärna för EU och för vår kommissionär, Cecilia Malmström, de närmaste fem åren.

Herr talman! Europeiska rådet ställde sig bakom de slutsatser om utvidgningen som allmänna rådet antog i måndags. Slutsatserna markerar viktiga steg framåt i utvidgningsprocessen och framför allt att processen fortsätter utan avbrott med både Turkiet och länderna på västra Balkan. Slutsatserna uppmärksammar även de framsteg som gjorts inom ramen för det svensk-polska initiativet om EU:s östliga partnerskap. Europeiska rådet antog därtill en deklaration om Iran, detta mot bakgrund av landets bristande samarbetsvilja i förhandlingarna om det nukleära programmet. Vi enades också om en deklaration om den senaste utvecklingen i Afghanistan.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att det svenska ordförandeskapet, tack vare ett mycket gott samarbete med medlemsländerna och kommissionen, lyckades uppnå de uppsatta målsättningarna för detta toppmöte. Vi kom överens om en strategi för hur EU:s medlemsstater ska ta sig ur den ekonomiska krisen och åter komma i balans. Vi enades om en finanstillsyn som inte längre är nationell utan som kan hantera de europeiska finansiella bolagen. Vi diskuterade utformningar av nya tillväxtstrategier. Vi har antagit ett Stockholmsprogram som ska vägleda samarbetet på det rättsliga och inrikespolitiska området de kommande åren. Slutligen gav vi en viktig positiv injektion till FN:s klimatförhandlingar nästa vecka genom att fastställa EU:s finansiella bidrag till utvecklingsländerna under 2010–2012.

Herr talman! Sverige har under snart sex månader hållit i ordförandeklubban för världens största integrerade ekonomi med nära 500 miljoner invånare. Vi tog oss an denna uppgift med en vilja att konstruktivt driva EU:s viktiga arbete framåt. Vi visste att den tid av kris världen befinner

sig i kombinerat med EU:s institutionella förnyelse gjorde att framgång inte skulle vara lätt och att inga framsteg kunde tas för givna.

I och med toppmötet förra veckan har det svenska ordförandeskapet levererat resultat inom samtliga våra fem prioriteringar: klimatfrågan, uppföljningen av den ekonomiska och finansiella krisen, EU:s Östersjöstrategi, Stockholmsprogrammet och EU som global aktör inklusive utvidgningen. Dessutom har vi fått alla bitar på plats så att Lissabonfördraget kunde träda i kraft den 1 december.

Det har varit ett intensivt halvår – ett halvår som ännu inte är slut. Vi lovade att som ordförandeland anta utmaningen. Vi har gjort just detta, och vi har levererat. Det är ett styrkebesked för Sverige i Europa.

Herr talman! Jag är nu redo att ta emot kammarens frågor och kommentarer.

Anf. 2 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Jag tackar statsministern för återrapporten. Mina första frågor rör det faktum att Europeiska rådet i slutsatserna uppmanar den höga representanten att på grundval av ordförandeskapets rapport, som antogs den 29 oktober, snabbt lägga fram förslag till hur EU:s avdelning för yttre åtgärder ska organiseras och arbeta så att det kan antas före utgången av april 2010. "Medlemsstaterna kommer även fortsättningsvis att tillhandahålla underlag på detta område."

Jag undrar vad Sverige särskilt kommer att ta upp och framhålla? Vad kommer ur dessa slutsatser? Kan statsministern beskriva vad som är viktigast för Sverige när det gäller det kommande beslutet för hur den höga representanten ska arbeta och hur arbetet ska organiseras?

Nästa fråga rör jämställdhet. Spanien har sagt att man på sitt program som ordförande kommer att ha jämställdhet. Det är jag glad över. Finns det något i eftersynen som statsministern under vårt ordförandeskap borde ha sagt och gjort i den frågan under det senaste halvåret med tanke på att kvinnor världen över alltid råkar mer illa ut oavsett vilken kris vi talar om?

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Syftet med den höga representanten i Lissabonfördraget är att få en mer samordnad utrikespolitisk röst från EU. Ambitionen är att kunna göra större skillnad i världen. Det ska underbyggas med en egen europeisk utrikesförvaltning som ska byggas upp av den nya höga representanten. Syftet är att kunna ha bra och riktiga underlag och att på det sättet skapa den tyngd åt Catherine Ashtons arbete som ska möjliggöra att EU blir den utrikesaktör som är syftet med Lissabonfördraget.

Fram till nu har världens svar ofta varit att ringa till USA. Varhelst konflikter uppträder och oavsett vad länder som deltar i konflikter verka tycka om USA har man ändå vänt sig till USA för att få medling, rådgivning eller stöd på olika sätt. Jag tror att vi är på väg in i en värld som bättre balanseras också av andra krafter, och EU kan vara den kraften. Det är bland annat det som arbetet som Catherine Ashton nu förbereder ska få på plats. Det kommer att ske under den tid som följer efter det att hon slutgiltigt är godkänd som del av kommissionen. Det kommer att ske på andra sidan årsskiftet, alltså efter det svenska ordförandeskapet.

När det gäller jämställdhet levererade vi det som bland annat har varit i fokus under hösten i bemärkelserna att Catherine Ashton är hög representant. Vi har fått en kvinna i EU:s absoluta ledning, vilket många ifrågasatte om det skulle vara möjligt att få.

Vad gäller krisens konsekvenser håller jag helt med om att man också ska analysera dem utifrån genderförutsättningar. Dock finns en skillnad här som vi kanske ska uppmärksamma. Exportindustrin och verkstadsindustrin har stått i fokus för neddragningarna, och då är det i högre utsträckning män som blir arbetslösa. Det behöver inte se ut så i alla kriser. Det finns alltid kopplingar till hur man finansierar offentliga verksamheter, men just det avvikande med denna kris har varit den höga andel män som möter arbetslöshet till följd av finanskrisen.

Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Herr talman! Jag tackar statsministern för svaret, även om jag inte hörde så många specifika svenska åsikter. Det mycket som hänger samman med ordförandeskapet, och vi förstår att statsministern har mycket att göra med att sköta det.

I tidningen i dag står det att EU-tjänstemännen strejkar, för de tycker att de ska ha 3,7 procent i löneflyft. 20 av unionens medlemsstater, dock inte Sverige tyvärr, anser att den ekonomiska krisen borde få konsekvenser också för EU:s tjänstemän. Jag undrar hur statsministern tänker lösa denna knut.

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det kanske är ett tecken på våra stora framgångar att när jag återrapporterar Europeiska rådets möte ställs det frågor om helt andra saker. Jag ska naturligtvis svara även på detta, men jag ber att få betona att detta europeiska råd har handlat om klimatförhandlingar och om hur vi ska få fram finansiering till de fattigaste delarna av världen. Vi har diskuterat exitstrategier i ett Europa med stora problem i de offentliga finanserna. Ersättningarna till dem som jobbar i Bryssel var inte uppe till diskussion på Europeiska rådet. Jag vet dock att det försiggår sådana diskussioner i Coreper, alltså samarbetet på ambassadörsnivå, som jag hoppas ska komma till ett bra slut.

Anf. 6 ANNA KINBERG BATRA (m):

Herr talman! Jag tackar statsministern för genomgången. ”Det är vi som håller i taktpinnen, det är rätt, men vi har inte alltid skrivit partituret.” Så sade Göran Persson inför det förra svenska ordförandeskapet. Jag har citerat detta förut och gjorde det nu igen, eftersom det är mer sant än någonsin ett sådant här halvår. Det har handlat om att ena 27 länder, i stället för nästan hälften så många förra gången, under en kort intensiv höst med global kris, med regeringskris dessförinnan, med ett nyvalt Europaparlament som inte hade träffats när Sverige tillträdde, med en utgående kommission utan regler för hur en ny ska utses och så vidare. Jag skulle kunna fortsätta länge, men det hinner jag inte. Att kalla detta en utmaning är nästan understatementhumor.

När man följer den internationella debatten om Sverige och EU framträder två saker mer än andra. Det ena är att vi inte längre är ett litet avsidat nybörjarland i andras ögon utan att vi framför allt under hösten har

tagit plats vid bordet i centrum av den europeiska debatten och är ett medelstort land även politiskt som människor lyssnar på även på regeringsnivå.

Det andra, som aldrig verkar förändras, är att man tycker att vi är lite trista och fyrkantiga, att vi kommer i tid till möten och har papperen med oss, som vi dessutom har läst, och att vi inte vill att någon brusar upp och höjer rösten utan allra helst kommer överens innan mötet är över. Det har visat sig vara utmärkta egenskaper för att föra EU-frågorna framåt.

Däremot saknar jag något som ska bli intressant att följa, nämligen EU:s roll i världen. Det här är ett styrkebesked för Sverige och Europa, men vad gäller EU:s roll i världen vill jag be statsministern kommentera det som står i slutsatserna från toppmötet om översyn av finansmarknadstillsyn i världen. Det gäller uppmaningen till IMF att bland annat studera en eventuell avgift på internationella kapitaltransaktioner med mera. Det står inte skatt, och det är inte ett beslut, men det var ändå en nyhet för oss som har följt förberedelserna till detta möte.

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag instämmer i att man kan se hur länders medlemskap utvecklas över tid. Till en början är känslan ofta att man ska åka ned, skriva något papper och göra något utspel som man sedan inför inhemska medier beskriver som en stor nationell framgång. Efter en tid och med en mer mogen och riktig syn på EU-medlemskapet inser man att vi alla har ett gemensamt ansvar för att föra de gemensamma ambitionerna framåt. Om vi menar allvar med att EU behöver vara starkt för att stå upp mot gränsöverskridande problem kan vi inte behandla det utifrån nationella utgångspunkter enbart.

Det är ganska tydligt hur man ser länder mogna i sitt medlemskap över tid. Jag delar uppfattningen att Sverige har gjort det i stor utsträckning. Detta gäller även Danmark som har varit mycket pådrivande i de centrala frågorna och har kunnat åstadkomma resultat.

Det uppdrag som kommissionen har fått med hänvisning till IMF när det gäller finansmarknadstillsyn och innovativ finansiering är inget nytt uppdrag. Det har tidigare uttalats; det fanns i G20-processen. Syftet är att se om det finns en möjlighet till en global finansiering av kommande åtaganden. Betoningen ligger just på global, det vill säga om det går att få global enighet kring någon form av global finansieringslösning. Kommissionen har även det uppdraget när det gäller Europa i sin helhet. Där får vi helt enkelt följa återrapporteringen. Länderna tycker säkert inte exakt likadant, men det finns ingen anledning att ta ut det i förväg eftersom det som står i slutsatserna handlar om en beställning inom G20 och EU som vi ännu inte fått återredovisad.

Anf. 8 ANNA KINBERG BATRA (m):

Herr talman! Tack, statsministern!

Jag vill återkomma till frågan om Europas roll i världen. Sverige har visat styrka i EU och nu gäller det att följa upp det efter toppmötet för att EU ska stå starkt i världen i klimatfrågan och i krisbekämpningsfrågan i de så kallade exitstrategierna för att bryta bidragspolitik mot tillväxtpolitik. Det är ungefär som hemma och minst lika viktigt på global nivå.

Nu ska vi börja diskutera en så kallad post-Lissabonstrategi med mera. I sådana här toppmöteslutsatser och på andra stora möten är det ofta fina ord om konkurrenskraft och tillväxt. Sedan byts det mot det dagliga, där länder slåss mot krav på budgetunderskott och försöker tigga till sig bidrag.

Hur ska regeringen kunna fortsätta att driva på för öppnare marknader och en starkare europeisk konkurrenskraft i världen, nu när diskussionen redan har satt i gång? Det har den ju gjort på det här toppmötet.

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är helt korrekt. Det fanns en så kallad Lissabonstrategi som från millennieskiftet 2000 fram till 2010 sades lägga grunden för att Europa skulle bli den mest konkurrenskraftiga regionen i världen.

Nu är vi nära nog i mål för tidsutdräkten för den strategin. Då är frågan onekligen: Är vi nu den mest konkurrenskraftiga regionen i världen? Slutsatsen är nog att det inte är riktigt. Även om en hel del talar till vår fördel finns det också mycket av den globala konkurrensen som är svår och har förändrat hur världsekonomin fungerar.

Det har riktats kritik mot Lissabonstrategin. Den har oftast varit tydlig. Den har på landsspecifik nivå gått igenom reformstrategierna i nationella budgetar och utfärdat olika typer av råd. Kritiken har gällt att det utfärdas många råd men att få följs. Länderna har bett att få underlaget för att utveckla sin konkurrenskraft, och de får massor med råd som de sedan inte efterlever.

I stället finns det risk för att man hemfaller åt protektionism och ett helt annat vägval.

Tanken är att vi ånyo ska blicka tio år framåt. Därför ska det heta Agenda 2020. Detta välkomnar vi. Men det är onekligen en intressant fråga om vi ska bli bättre på att följa rekommendationer och om vi ska välja en väg som handlar om utbildningskvalitet och marknaders funktionssätt så att vi har öppen handel mellan våra länder eller om vi ska välja protektionism och en annan typ av tänkande som vi också hör rop på i Europa.

Jag delar uppfattningen att det är en väldigt viktig diskussion. Den är viktig för Sverige, eftersom vi är ett frihandelsvänligt land med hälften av vår ekonomi i bnp kopplad till export. Vi har dessutom av tradition haft bred enighet i Sveriges riksdag om att vi tror på frihandel. Den svenska rösten är entydig, även om det låter annorlunda i en hel del fall i Europa.

Denna diskussion kommer att följa på det vi inledde med att säga också under våren med ungefär de förtecken som nämndes.

Anf. 10 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Utvidgningen av EU är en huvudfråga för det svenska ordförandeskapet. Det nämnde också statsministern.

Den svåraste frågan är det turkiska medlemskapet. I Sverige har vi ju en bred enighet om att välkomna Turkiet när de lever upp till Köpenhamnskriterierna. En stötesten är den kurdiska frågan. Den turkiska regeringen har under året lanserat det så kallade demokratiska initiativet med dialog med kurdiska organisationer med mera. Det är en process som,

även om den har mötts med misstroende både från kurdiskt håll och från vissa turkchauvinistiska krafter, har varit ett steg i rätt riktning.

I det här känsliga läget har författningsdomstolen i Turkiet valt att bannlysa Demokratiska Samhällspartiet, DTP, ett prokurdiskt parti som är representerat i parlamentet och som styr bland annat den stora staden Diyarbakir.

Det är, enligt mig, ett minst sagt häpnadsväckande olämpligt beslut som naturligtvis provocerar och kränker miljontals redan i dag frustreerade kurder i Turkiet och andra länder.

Vad avser statsministern att göra i egenskap av svensk regeringschef och ordförande för EU för att Turkiet ska ompröva sitt beslut när det gäller DTP så att det demokratiska initiativet ska få rimliga chanser att leda till en fredlig lösning på den kurdiska frågan i Turkiet?

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är mycket viktiga frågor som Jacob Johnson tar upp. När vi inte har varit ordförandeland har Sverige varit försvarare av ett turkiskt medlemskap i EU och haft brett stöd i Sveriges riksdag för denna uppfattning.

Därmed avviker vi från snart sagt varje annat europeiskt land. Därför behöver Turkiet Sveriges röst till stöd i ett Europa där detta har varit starkt ifrågasatt.

Vår inriktning har varit att försöka fortsätta med kapitelöppning förhoppningsvis kring miljön under vårt ordförandeskap. Vi får se om det är möjligt.

Medlemskapsförhandlingarna baseras mycket riktigt just på förhandlingar och krav på att kunna vara en fungerande rättsstat med respekt för demokrati och mänskliga fri- och rättigheter. Det har hörsammats från turkisk sida. Jacob Johnson nämnde det demokratiska initiativet som togs i våras av regeringen Erdogan.

Vi har uttalat att vi tycker att det är olyckligt när man förbjuder partier. Jag vill påpeka att det är en tradition i Turkiet och att det är sekulära domstolar som uttalar detta. Jag vill påminna om att jag var på plats i Ankara och förde samtal med Erdogan som för bara något år sedan stod inför risken att se sitt parti – det regeringsbärande AKP-partiet – förbjudas av domstolar. Dessutom skulle Erdogan – Turkiets mest populära politiker – förbjudas att verka som politiker.

Det är en idétradition som är otänkbar för oss att man sätter domstolar att berätta vilka politiska partier som ska vara tillåtna eller inte. Vi reagerar mot detta, och vi har framfört det.

Samtidigt ska vi vara klara över EU:s räckvidd. Det här är en självständig domstol i ett icke-EU-medlemsland. Vi är tydliga med att vi stöder dem som vill ha reformer och som vill gå vidare i den riktning som regeringen har markerat.

Jag tycker att det var bra att Jacob Johnson tog upp just de initiativ som regeringen Erdogan har stått för. Jag minns när man för några år sedan inte ens kunde tala om kurdiska rättigheter med det turkiska ledarskapet. Samme premiärminister, Erdogan, har uttalat ord på kurdiska i kurdisktalande tv. Det var en stor signal om en förflyttning från hans och hans partis sida som har tagits väl emot. Låt oss hoppas att det mer är de

krafterna som får formulera Turkiets väg in i framtiden än de som tror på att man i domstol ska förbjuda partier.

Prot. 2009/10:50
15 december

Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c):

Herr talman! Som statsministern sade kan vi snart summera ordförandeskapsåret. Det har varit framgångsrikt. Jag vill gratulera statsministern och alliansregeringen. Det har fått goda recensioner.

Det har varit en del kritik, inte minst i Sverige, på några punkter. Jag ska ge statsministern chansen att kommentera en av de punkterna, nämligen att det har blivit för färglösa och pragmatiska toppledare. Sverige borde som ordförande ha kunnat driva på för mer karismatiska personer som Tony Blair och Carl Bildt till exempel.

Nu blev det inte så. Hade det varit möjligt, statsministern? Är det inte fördelar med den typen av personer?

Min andra fråga är kopplad till klimat- och finanskrisen. Anna Kinberg Batra tog upp att EU-ledarna, på initiativ av president Sarkozy och premiärminister Brown, nämner att man ska utreda en skatt på globala finansiella transaktioner och kanske en del andra alternativ. Det handlar om att utreda.

Det är ju lite tvivelaktigt. Det är inte riktigt liberalt att belägga penningströmmar med skatt. Det kan bli byråkratiskt och krångligt. Men det kan bli något.

Det vore intressant med en kommentar.

Jag hittar det inte i dokumenten, men det har sagts att de pengar som kan komma ut av detta ska kunna gå till åtgärder för att minska klimatförsämringen. Det är ju tacknämligt och en god tanke, även om det skulle kunna gå till andra ändamål.

Om man ska rikta pengar till klimatet finns det inte bättre sätt, som till exempel att fundera över de väldiga transporter – sjötransport och flygtransport – som sker globalt och få in pengar där?

Frågan är vad som ligger bakom utredningstankarna, vart de kan leda och, om man vill främja klimatet, är det logiskt med den kopplingen, eller finns det bättre kopplingar?

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag uppfattade tre saker.

Är Herman Van Rompuy och Catherine Ashton rätt personer att leda Europa in i framtiden? Jag har med viss förundran noterat diskussionen i Sverige om att det är fel personer och att det skulle vara styrt av några få huvudstäder som fattade beslutet.

När vi skulle välja rådspresident och den höga representanten ägnade jag fyra dagar i telefon för att tala med mina kolleger, de 26 som tillsammans med mig hade rösträtt.

Det framkom tidigt mycket tydligt att man ville se en samordnande person som var lyhörd för att EU numera har 27 medlemsstater och att man också hinner med och orkar lyssna in små och medelstora staters synpunkter för att undanröja risken att EU blir styrt av två tre större länders huvudstäder. Det var den typen av person som vi skulle söka.

Det hade ingenting med karisma att göra på något sätt, utan det handlade om en grundläggande syn på hur EU bör byggas upp och med stor

*Information från
regeringen*

respekt för att det är både ett gränsöverskridande samarbete och ett samarbete mellan 27 suveräna stater.

Vi föreslog Herman Van Rompuy och Catherine Ashton, och de valdes enhälligt.

Den som har följt sådana här processer vet hur svårt det är att hitta personer som samlar alla. Det vanliga i sådana processer är att alla till slut är ense om bara en sak, nämligen att de inte vill ha någon. Man blir alltså emot alla som presenteras. Det brukar vara så sådana processer slutar.

Då försöker man hävda att detta var det konstigaste val som man kunde tänka sig. En person som har allas stöd, hur kom man på det? Det borde vara någon helt annan. Det är något svårt för mig att ta till mig.

Jag är övertygad om att dessa personer kommer att växa in i dessa roller från precis de utgångspunkter som jag nu har beskrivit.

Vi får lite skrämselflicka i Sverige när vi pratar om de globala finansiella transaktionerna. Vi har testat en nationell finansiell transaktionskatt som inte gav så mycket till statskassan men däremot tryckte ut en hel del kapital ur Sverige, och jobb försvann till andra finansiella centrum. Den erfarenheten var så förskräckande att vi snabbt tog bort denna transaktionsskatt. Det är därför som man bör betona det globala. Då är onekligen frågan: Om alla har vetorätt, kommer det då att vara möjligt? Det vet inte jag. Det är ett beställningsarbete för att man ska se om det är möjligt.

Vi har valt delvis andra vägar. Vi har lagt så kallade stabilitetsavgifter på den finansiella sektorn för att bygga upp garantifonder för att kunna öka vår motståndskraft mot den typ av finansiell oro som vi har sett. Vi tror att det är en bättre nationell lösning här i Sverige med erfarenhet från 90-talet och det som nu har hänt. Vi ser också att många andra faktiskt hänvisar till det svenska exemplet. Vi ska inte vara alldeles säkra på vad man i så fall kommer att diskutera.

Återigen: Det är en beställning. Vi har inget färdigt förslag. Jag delar uppfattningen att det ofta i historien har varit svårt att avgränsa detta så att det verkligen fungerar. Mer lär följa i den diskussionen.

När det gäller pengar till klimatomställning får man komma ihåg att vi diskuterar finansiering och ekonomiska styrmedel på flera fronter samtidigt. Frågan om transporternas påverkan på klimatet är högst levande. Vi har till exempel påpekat att såväl sjöfarten som flyget borde ingå i utsläppshandeln. På det sättet tydliggör man dessa viktiga transportgrenars klimateffekter och påverkan. Det är en diskussion som vi bör föra här i Europa.

Det som frågan har gällt nu är: Kan vi få fram resurser till stöd för de fattigaste och minst utvecklade delarna av världen som redan i dag upplever stora konsekvenser av klimatförändringarna? Europeiska unionens medlemsländers andel av pengarna är 7,2 miljarder euro på tre år. Vi hoppas på motsvarande insatser från andra utvecklade delar av världen, och vi vill säkerställa att det går till stöd i form av åtgärder som står emot klimatförändringar.

Det finns mycket att diskutera i en värld med fattigdom, analfabetism och sexuellt förtryck. Det finns många problem som vi vill agera mot. Men detta är en diskussion inom ramen för vad vi ska göra åt klimatförändringarna. I detta sammanhang tycker jag att detta hör hemma. Men

det är inte denna diskussion allena. Staffan Danielsson nämnde några andra. De kommer också att diskuteras inom ramen för Köpenhamnsavtalet.

Prot. 2009/10:50
15 december

*Information från
regeringen*

Anf. 14 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Ända sedan statsministern för ungefär tre år sedan upptäckte att det fanns en klimatfråga har han ägnat mycket tid åt att skryta om det svenska ledarskapet i frågan. Han har inte bara skrutit om de åtgärder som vidtogs av Miljöpartiet och en del andra partier men som Moderaterna var emot, utan han har även skrutit om det svenska ledarskapet inom EU.

Nu ser vi att Köpenhamnskonferensen är på väg mot ett sammanbrott. Det kanske blir någon kompromiss som täcker över oenigheterna. Men ett rimligt, rättvist och radikalt avtal som är juridiskt bindande och som räcker till för att hindra en skenande klimatkris förefaller nu mycket osannolikt. Det blir tyvärr inte mer sannolikt av det svaga besked som statsministern kommer med nu från toppmötet.

Sveriges ledarskap i klimatfrågan är tyvärr undergrävt. Vi vann nyligen priset som dagens fossil för att vi tillsammans med EU har drivit att man ska strunta i att skogsavverkning leder till högre koldioxidhalter. Det var miljörelsen som gav Sverige pris som dagens fossil. Det är inte direkt något ledarskap.

Statsministern har sedan länge försökt tona ned förväntningarna på klimatomötet. Det är inte heller att visa ledarskap.

Statsministern pratar om 7 miljarder. Varför nämner han inte att det kommer att tas från biståndet, från kampen mot fattigdomen och att behovet inte är 7 miljarder utan 100 miljarder? EU:s andel av den kollektiva skuld som den rika världen har för att förstöra klimatet är betydligt större än 7 procent.

Med tanke på det misslyckande som vi nu troligtvis kommer att uppleva i Köpenhamn inom en nära framtid, önskar inte statsministern att han hade skrutit lite mindre och vågat lite mer, vågat försöka driva på för att EU skulle ha en radikal och stark linje inför Köpenhamnsmötet?

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har i alla sammanhang påpekat att den svenska klimatpolitiken har vuxit fram under tid och att, precis som frågeställaren påpekar, det har skett under olika regeringar. Mycket av det skedde under de socialdemokratiska regeringsåren och i samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Jag tycker att det svenska exemplet är intressant därför att vi i stor utsträckning använder de styrmedel som man i andra delar av världen talar om i teorin eller funderar på om man ska titta på. Det gör att vi också har kommit längre i vår omställning, menar jag, än andra rika och utvecklade delar av världen. Vi har ekonomisk tillväxt samtidigt som våra utsläpp minskar. Vi förenar dessa två saker. Det är vi ganska ensamma om.

Vi har också presterat bättre i förhållande till våra Kyotoåtaganden än vad många andra länder har gjort. Det är bland annat det som nu diskuteras i Köpenhamn. Det är flera av de mest utvecklade delarna av världen som faktiskt har växande utsläpp i skarp kontrast till de åtaganden som de fick.

Jag vill påpeka att jag absolut anser att det är viktigt att ta en diskussion där svensk skogsavverkning inte likställs med skövling av regnskogar. Det är faktiskt inte samma sak. Vi har ett skogsbruk i Sverige som vi ska vara stolta över. Det är faktiskt ett aktivt ansvarstagande för att vi återplanterar och ser vår skogsareal växa. Det är någonting som i grunden är bra för klimatet som kolsänkor. Detta har vi försökt beskriva. Det gäller inte bara oss. Det gäller Finland, Österrike och andra länder som har mycket skog. Det måste betraktas som någonting bra. En grundläggande fråga är: Hur ska vi säkerställa att vi får skogsskötsel i världen som fungerar som kolsänkor?

Sedan ska vi vid sidan av det föra en diskussion om regnskogarnas stora utmaningar när det gäller inte minst Brasilien och Indonesien. För detta upprättas särskilda fonder. Jag tror att det är klokt med särskilda insatser.

Vi vet inte vad som blir utfallet av Köpenhamnsmötet. Det är korrekt som Max Andersson säger att det förmodligen inte blir ett legalt bindande avtal. Jag har under flera månader sagt att jag inte ser det som möjligt. Men det beror inte på EU eller på Sverige, Max Andersson. Det beror på att det finns en bristande vilja hos väldigt många länder i världen att tänka in att vi kan ha legalt bindande gränsöverskridande hinder, det vill säga det som vi tränar på inom EU, nämligen att 27 ska komma överens om regler som är gränsöverskridande och legalt bindande. Det är helt enkelt någonting som andra delar av världen inte accepterar.

Jag har suttit i förhandlingar i USA, Indien och Kina. De har berättat för mig att det absolut viktigaste av allt är att det inte får uppfattas som att legalt bindande krav trycks på dem utifrån. Det är nästan viktigare att de inte blir bundna av internationella legala konventioner än vilka åtaganden som de tar på sig. Detta kan vi beklaga.

Med vårt sätt att tänka är det helt naturligt att man kan ha den typen av gränsöverskridande strukturer. Men framställ det inte som att Sverige eller EU har stoppat detta. Vi har lyssnat in kritiken som har funnits i andra delar av världen och sagt: Vad är möjligt? Då är det möjligt att lagstifta om nationella aktionsplaner. Det finns numera.

Köpenhamnsmötet och processen leder till att många som tidigare inte har haft denna typ av åtaganden tar fram sådana. Det kanske är otillräckligt. Jag håller med om det. Men det är positivt därför att det faktiskt sker och därför att det förhoppningsvis leder till att man också sätter dessa aktionsplaner i verket. Det som är viktigare än hur strukturen ser ut tror jag är att saker görs, att omställningen påbörjas, att det sker globala ansträngningar i alla länder och att vi inte håller på med någon sorts skuldbörda och försöker förklara att det är något enskilt land som kanske har kommit längst i världen som ska ha hela skulden för att det inte ser ut att fungera precis som jag hade tänkt hemma på min kammare att det skulle se ut.

Jag tror inte att det är konstruktivt. Det kommer att finnas gott om möjligheter på fredag och lördag att hävda att allt det här är katastrof. Jag kommer då att försöka påminna om att mycket positivt trots allt har hänt och att vi har kommit en bit på vägen, även om vi kanske inte har hela svaret ännu.

Anf. 16 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Det är glädjande, trots oppositionens försök att svärta ned det svenska ordförandeskapet, att se att det kommer många positiva reaktioner från EU och olika medlemsstater, inte minst från ordförande Barroso om hur vi har lyckats i olika delar.

Min fråga gäller att allt fler människor i dag söker sig från olika delar av världen till Europa. Det är en många gånger mycket påfrestande och riskfylld resa. Människor omkommer instängda i containrar, drunknar på grund av överfyllda båtar eller blir slängda i havet av smugglare som vill göra sig av med bevis när de upptäcks av kustbevakningsbåtar.

I dag omhändertas också asylsökande i vissa medlemsländer under inhumana former utan fungerande rättssäkerhet. Det är hög tid att vi skapar en gemensam och god nivå för hur vi får behandla människor som söker sig till Europa. Det handlar om att skydda dem och ge dem en rättssäker behandling.

De som har asylskäl ska naturligtvis få stanna. De som inte har det ska trots detta inte utsättas för kränkande eller hotande behandling under den tid som deras ärende avgörs.

Vi gläds åt att Sveriges blivande kommissionär Cecilia Malmström får möjlighet att arbeta med de här frågorna i EU. Det är angeläget att vi står upp och värnar de humanitära och grundläggande värden som vårt samhälle vilar på.

Min fråga till statsministern är: Hur gick diskussionerna om att få ihop de här resonemangen med övriga medlemsstater?

Det är angeläget, och jag vet att statsministern har varit angelägen om det också tidigare.

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vid detta toppmöte var de diskussionerna lugnare, därför att Stockholmsprogrammet i sig gavs möjlighet att antas på det rättsliga och inrikes råd som föregick toppmötet. Det såg jag som en framgång för det svenska ordförandeskapet.

Under de år som jag har deltagit i Europeiska rådets möten har det varit ett av de mest konfliktladdade ämnen som EU har. Det beror i grunden på att det finns en ingång i stora delar av Europa att betrakta det som att det är en lång rad av illegal arbetskraft som försöker ta sig in i Europa, inte sällan över Medelhavet, och som EU gemensamt bör stå upp mot. Det ska ske via kontrollåtgärder, försök att stoppa båtar eller genom att man skickar hem de personer som försöker söka sig in till Europa.

Den svenska hållningen – jag sa att vi tycker att den balansen har återspeglats i Stockholmsprogrammet – har varit att påpeka några saker.

För det första blir den du kallar illegal det oftast i brist på legal grund för att komma in. Om du inte har några dörrar in för legal migration blir du snabbt illegal. Det är en spegelbild av vilka legala förutsättningar som finns för migration.

Därför har Sverige under alliansregeringen inrättat förbättrade möjligheter till legal migration i form av arbetskraftsinvandring till Sverige. Vi har öppnat dörrar som förut var stängda. Vi uppmuntrar andra EU-länder att göra samma sak.

Prot. 2009/10:50

15 december

*Information från
regeringen*

Varför? Jo, för att EU i grunden behöver arbetskraft. Alla våra analyser visar att vi är på väg mot bristsituationer. En åldrande befolkning med stora välfärdsambitioner och med låga födelsetal gör att Europa kommer att behöva arbetskraft utifrån för att klara sin försörjning. Då är det märkligt om hela diskussionen är om hur vi ska hålla arbetskraften utanför när den försöker ta sig in. Alltså handlar det om bättre legal grund för att komma in.

Det andra som Christer Winbäck är inne på är att skilja detta från dem som är asylsökande och som behandlas olika. EU:s syfte är att skapa bättre kvalitet i den asylmottagningen, just på den grund som Christer Winbäck beskriver. Det ska vara samma besked var man än försöker ta sig in.

Det ska inte vara så att kommer man in i ett land får man förmodligen nej men testar man ett annat land får man nästan alltid ja. En rättssäker prövning ska ge samma resultat varhelst du söker asyl runt om i Europa. Asylskälet ska vara grunden.

Vi hoppas kunna få på plats en gemensam asylpolitik som ställer förstärkta krav på kvalitet i mottagningsprocesserna och med mer rättssäkerhet över hela EU. Då är vi övertygade om att vi får en mycket bättre total migrations-, asyl- och flyktingpolitik inom EU. Det är det som Cecilia Malmström kommer att ansvara för att bygga ut.

Givet hur de här diskussionerna har gått och de spänningar som finns tycker jag att detta rör sig i en allt väsentligt positiv riktning från våra svenska utgångspunkter.

Anf. 18 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Jag tackar statsministern. Jag vet att statsministern har varit engagerad i de här frågorna och ser allvarligt på dem. Jag gläder mig åt att vi har haft framgång i det här arbetet.

Men nu lämnar vi över ordförandeskapet till Spanien. Spanien är ett av de länder som har haft mycket problem med flyktingar som kommer över Medelhavet och ställs inför svåra situationer.

Min fråga är: Tror vi att Spanien kommer att fortsätta att driva de här frågorna med kraft? Har vi lagt grunden så pass bra att det kommer att rulla på av sig själv?

Det är viktigt att det inte stannar av efter vårt ordförandeskap.

Kommer Barcelonaprocessen som kanske just nu halvslumrar att vara en del i att man arbetar med de länder som finns runt Medelhavet med den här frågan bland många andra?

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tycker att det Christer Winbäck nu sade är intressant. Kom ihåg det! Ett ordförandeskap går över till ett annat land. Mycket riktigt, vi har från Spanien och andra Medelhavsländer haft en delvis annan ingång.

Tänk om vi skulle föra samma resonemang som jag ibland får frågor om: Borde vi inte sätta en nationell prägel på det här? Borde vi inte visa våra nationella ståndpunkter och inte acceptera vad andra tycker och använda ordförandeskapet för att driva det?

Tänk om spanjorerna gör det när det gäller asyl- och flyktingfrågorna! Då kommer vi att få problem.

Vi kommer nu att hävda: Håll er till Stockholmsprogrammet! Det är nämligen gemensamt överenskommet. Nu ska ordförandeskapet visa att det är ett ordförandeskap som håller ihop kring den samlade EU-politiken och inte ägnar sig åt att ta fram de nationella avvikande uppfattningarna.

Se vad lätt det går att se på saker på ett annat sätt om man bara vrider lite på perspektiven! Det är det som ordförandeskapet ofta har inneburit. Det handlar om att stå upp för att driva det gemensamma bästa framåt, naturligtvis på ett sätt som leder till lösningar som vi kan stå upp för men som inte alltid blir kalkerade svenska.

Det är precis den prövning som det spanska ordförandeskapet står inför. Det finns nästan inget annat område där den frågan är mer berättigad än just de frågor som vi nu har diskuterat. Cecilia Malmström och Stockholmsprogrammet kommer förhoppningsvis att ha den tyngden att det är det som definierar vägen framåt.

Anf. 20 ANDERS YGEMAN (s):

Herr talman! Jag noterade att statsministern redan nu utropade Köpenhamnsmötet till en framgång. Det ska bli spännande att se om det följs upp i praktiken.

Resten av världen håller andan. Ska det bli den framgång som världen är i så stort behov av?

Redan för ett år sedan sade statsministern att det inte skulle bli något bindande avtal. I går tågade u-länderna ut ur förhandlingslokalerna just på den frågan. Ska det bli en bindande uppföljning till Kyotoavtalet?

I stället för att ta ledningen skruvade statsministern ned förväntningarna. Det är ett ledarskap som skapar en klyfta mellan i- och u-länderna.

Statsministerns och EU:s självbild är att man leder utvecklingen och förhandlingarna. Det är en bild som tyvärr blir mer och mer ihålig för varje dag.

Häromdagen fick vi The Fossil of the Day. Dagens fossil tilldelades Sverige. EU lovar i förhandlingarna endast 20 procents minskning av utsläppen och har därmed redan sprungits förbi av Japan och Ryssland som lovar 25 procents minskningar.

Reinfeldts ovilja och oförmåga att vid rådsmötet höja EU:s bud har lett till att fossilgaslandet Ryssland nu lovar större minskningar av koldioxidutsläppen än EU. Under Reinfeldts ledning tog EU fram ett finansieringspaket som inte ens uppgår till en fjärdedel av vad Förenta Nationerna anser vara nödvändigt. De konkreta åtagandena i närtid är frivilliga. Det är ett paket som vidgar förtroendeklyftan mellan fattiga och rika länder.

Efter Europeiska rådets möte presenterade EU ett snabbstartsstöd på 7 miljarder euro årligen. Det som inte presenterades lika tydligt var att EU bara tänker stå för en tredjedel av den summan. En betydande del av finansieringen kommer att tas från biståndet.

Det är något som Svenska kyrkan kommenterar så här: Det är ett påhitt alltihop. Det man gör är att skyffla över pengarna från biståndet och kalla det klimatpengar i stället. Så det är egentligen inga nya pengar över huvud taget.

Prot. 2009/10:50
15 december

*Information från
regeringen*

Jag vill därför fråga statsministern om han kan lugna Svenska kyrkan och klargöra för kammaren att huvuddelen av EU:s snabbstartspengar inte kommer att tas från biståndet.

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag måste säga att den här iveren att nita Sverige görs med sådan frenesi att man får konstiga vänner. Ni hyllade alltså Ryssland för deras klimatambitioner. Det var intressant. Får jag då bara påpeka ett par saker.

Sovjetunionen brakade ihop det basår som FN-systemet använder, vilket gör att de nära nog över natt åstadkom att klara sina Kyotoåtaganden. Ska man då börja tala om 20–25 procents reduktion i Ryssland, när det i realiteten är en målsättning som handlar om hur mycket man ska öka sina utsläpp? Motsvarande gäller Ukraina. Vår uppfattning är att det är mycket låga ambitioner som Ryssland och Ukraina har uttalat, givet denna utgångspunkt. Det är viktigt att se vad länderna har haft för individuell utveckling för att förstå om de har höga eller låga ambitioner.

Jag försvarar att det vi gör i tidigt klimatstöd 2010–2012 är en blandning av tidigare beslutade pengar och nya. Det gäller nära nog alla de pengar som har lagts på bordet av EU:s 27 medlemsländer. Det viktiga är att det säkerställs att de kommer just perioden 2010–2012 och att de går till klimatomställning, det vill säga stöd till de minst utvecklade delarna av världen.

Jag tycker inte – jag kommer att fortsätta att hävda det mot Svenska kyrkan och andra som frågar – att Sverige ska be ursäkt för att vi är bäst i världen på att utbetala bistånd till utvecklingsländer. Det tänker jag inte göra. Jag tänker följa de politiska alternativ i Sverige som hävdar att Sverige nu ska gå utöver sin procent av bruttonationalinkomsten, där vi i realiteten alltså delar förstaplatsen med ytterst få länder i dag, och göra ytterligare insatser därutöver.

Däremot är jag gärna med och formulerar kritiken mot länder som ligger långt under det av FN fastlagda 0,7-procentsmålet av bruttonationalinkomsten, dessutom flera av EU:s medlemsländer. Då tycker jag att den här diskussionen är mer berättigad. Ska man i ett anslag som redan är otillräckligt dessutom lägga in klimatinsatser, när man rimligen i stället borde höja sina åtaganden? Men framställ det inte som att EU-27 står på samma utgångspunkt, för det gör vi inte.

Jag ber att få påpeka att jag inte utropade detta som en framgång. Jag har aktat mig i hela min politiska gärning att påstå att jag vet saker om sådant som ännu inte har hänt. Var vi landar på fredag vet inte jag – det kanske någon annan kan berätta. Vad jag sade var att vägen fram dit har inneburit en framgång i den meningen att det har drivits fram åtaganden i en lång rad länder som för några år sedan sade att det var helt omöjligt. Det hade inte skett utan den här processen.

Om det sedan i sin tur är tillräckligt kan man diskutera. Än så länge är det inte tillräckliga åtaganden, menar vi, för att trovärdiggöra tvågradersmålet, och det kommer att leda till behov av att göra ytterligare åtaganden för världen.

Anf. 22 ANDERS YGEMAN (s):

Herr talman! Jag vill först bara till kammarens protokoll klargöra att jag är stolt över Sverige och stolt över de klimatframgångar vi har gjort under mycket lång tid.

Jag vill på intet sätt hylla Ryssland eller Ukraina. Jag tycker att de har ganska låga målsättningar. Min fråga rörde varför EU har lägre målsättningar och varför EU har lägre målsättningar än Japan. Det var det som var min poäng, att vi blir främsprungna av exempelvis Japan.

Som svar på min fråga höll statsministern ett långt anförande utan att jag egentligen blev klar över svaret. Är huvuddelen av EU:s snabbstartspengar finansierade via biståndet? Det var det som Svenska kyrkan oroade sig för. Den frågan kanske förtjänar ett svar här i kammaren.

Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är, som sagt, en blandning av nya och gamla pengar. En del av detta är biståndsmedel, absolut. Annars ska det alltså vara helt additionella medel – det hävdas ju alltid – men till slut ska det finansieras. Det ska synas i regeringars budgetar eller i oppositionspartiernas förslag att man har helt additionella medel som man anger finansiering för och talar om hur de ska kunna komma på plats. Först då är man trovärdig. Då ska vi också notera att det handlar om mycket stora belopp som ska gå till detta.

Jag försvarar att det land som har högst biståndsambitioner i världen inte ska behöva skämmas gentemot andra, och jag är beredd att ta diskussionen med andra som behöver höja sina ambitioner i den delen.

Jag ville bara påpeka att det som kan se ut som väldigt stora ambitioner inte alltid är det. Det beror just på detta att det är ett sätt att också försöka beskriva sina åtaganden lite olika. Ett sätt som man gör det i klimatpolitiken är till exempel att amerikanerna anger att de vill ha 17 procents reduktion, men de använder inte samma basår. Då börjar man inte 1990 utan 2005, och man vill hävda att det är nästan som EU, som har sagt 20 procent. Vad tror ni hände mellan 1990 och 2005 i USA? Jo, utsläppen steg med 18 procent. Det spelar alltså roll hur man formulerar dessa mål.

Är det då låga ambitioner för EU? 20 procent är ett genomsnitt av vad 27 medlemsländer ska åstadkomma. Det är bördefördelat mellan våra olika länder. Jag ber att få påpeka att Sverige har ett nationellt reduktionsmål på 40 procent, som alltså ligger i topp av FN:s uttalade målsättning om att det år 2020 bör ligga på mellan 25 och 40 procent. Sverige har tillsammans med Tyskland ett nationellt reduktionsmål på 40 procent. Inte heller i den delen behöver vi försöka nita Sverige, utan vi ska vara glada och stolta över att vi lever i ett land som har höga klimatambitioner och som har förutsättningar att vara drivande.

Jag har inte sagt att hela världen följer efter. Det här är en mycket svår fråga, som runt om i världen inte alls möter samma typ av opinion och samma vilja att göra insatser som vi ser här i Sverige.

Prot. 2009/10:50

15 december

*Information från
regeringen*

Anf. 24 IRENE OSKARSSON (kd):

Herr talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

En av de frågor som jag har tänkt på har Christer Winbäck på ett tjänstfullt sätt redan tagit upp. Men den och EU:s strategi 2020 tangerar ändå varandra. Ska EU kunna ha en god asyl- och invandringspolitik måste vi också ha en politik som möjliggör utveckling, tekniska framsteg och en grönare ekonomi.

Jag skulle vilja att statsministern utvecklar lite grann, utifrån att EU inte är så homogent som vi ibland kanske tror, hur man ser på de här frågorna och hur mycket man ska kunna jobba tillsammans för att hitta ekonomiska, sociala och territoriella samförstånd om hur saker ska lösas för framtiden. Hur kan man få de här två sakerna att gå i takt? Får vi en god utveckling och en god ekonomisk struktur med förnyad teknikutveckling och så vidare har vi både större möjligheter till en offensiv flyktingpolitik och behov av fler människor som bidrar in i den ekonomiska strukturen. Hur ser man på sambanden mellan de här två frågorna?

Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi ska komma ihåg att EU tillkom som alternativ till flera hundra år av misslyckanden att samla Europa därför att vi ständigt hemföll åt nationalism eller tänkte på sektorer av Europa, inte sällan i konflikt med varandra. Vi insåg att om vi ska kunna leva tillsammans på den här kontinenten måste vi hitta metoder att samarbeta, fatta beslut och prata med varandra där vi bättre förstår varandras utgångspunkter. Därför ska vi vara tacksamma för att EU finns.

Men vi påminns ofta om att det finns väldigt stora skillnader i synen på dessa frågor. Jag nämnde detta med den spänning i södra delar av Europa där de ofta talar om hur man ska hålla borta den illegala migrationen, när vi snarare vill prata om att skapa dörrar för legal migration.

Vi kan notera att i östra Europa, som kommit ut ur kommunistiskt förtryck och som kom med i EU för bara fem år sedan, är perspektiven delvis annorlunda. Där talar man fortfarande om att finna en nationell identitet och suveränitet, vilket ibland leder till diskussioner om hur EU ska få påverka östra Europa, vilka synpunkter vi ska få ha på migrationsfrågor, hur vi ställer om via klimatpolitiken och industriproduktionen, bara för att nämna några.

Öster om EU, i vårt östliga partnerskap, möter vi en lång rad länder som ingenting hellre önskar än att få bort visumregler som förhindrar migration in till EU och undrar hur de ska göra för att på ett friare sätt kunna få resa in i Europa.

EU är verktyget, både via EU i sig självt, de 27, och via de partnerskap vi har med näraliggande områden, för att försöka hitta en gemensam grund för detta – rättssäker hantering för mänsklig rörelse. Vår ambition är fri rörlighet, men det väcker spänningar. Den måste byggas upp med system som gör att vi inte får en brottslighet som rör på sig, att vi inte skapar ett stort tryck av ett slag som bygger på felaktiga förväntningar för människor som i stora grupper flyr från fattigdom och försöker ta sig till ett bättre liv. Kring detta ställs det krav på lite ordning och reda, och det är ofta det som präglar de här diskussionerna.

Så här pågår diskussionerna. Jag tycker att vi, återigen, ska glädjas. Där har Sverige varit en röst, tillsammans med andra, för att mer betona just värdet av fri rörlighet, behovet av arbetskraft, behovet av ordning och reda, snarare än att bygga upp murar, tala om kontroll, vaktbåtar och allt vad det nu ropas på. Vi ska fortsätta, tycker jag, att ha inriktningen att vara ett stöd för den politiken. Ett tecken på att EU ställer sig bakom det är när man låter Cecilia Malmström bli kommissionär, om hon får Europaparlamentets stöd, för dessa frågor.

Anf. 26 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! Enligt FAO, FN:s livsmedelsorgan, är hungern i världen värre än någonsin tidigare. Mer än en miljard människor är hungriga varje dag. Varje minut dör en kvinna och sex nyfödda barn i komplikationer vid graviditet och förlossning. Det är mer än sju miljoner om året i fattiga länder. Aids, tuberkulos och malaria dödar drygt fem miljoner varje år.

Behovet av hjälp för att bekämpa fattigdom, svält och barnadödlighet, mödradödlighet, sjukdomar, bidra till utbildning och demokratisering är därmed stort.

Att då ta i stort sett alla de 8 miljarder som Sverige har spelat in från det svenska biståndet till att reparera och minimera skador som vi i den rika världen har orsakat i den fattiga delen av världen genom våra utsläpp av växthusgaser är inte rimligt. De fattiga länderna protesterar också. Svenska kyrkan protesterar. Andra frivilligorganisationer och miljöorganisationer protesterar mot det som är ett cyniskt synsätt.

Tar statsministern inte några intryck av dessa opinioner? Tar statsministern inte några intryck av den verklighet som människor i de fattiga länderna lever under så att vi i den rika världen, i Sverige, ska ha råd att ta pengar från annat håll än från biståndsbudgeten? Det är de fattiga länderna som får ta notan också för våra klimatutsläpp.

Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! De klimatförändringar som uppträder i världen skapar problem som är närliggande de som nu nämndes av Wiwi-Anne Johansson, det vill säga en del av klimatförändringarna leder till ökenutbredning och problem med vattenförsörjning. Det i sin tur påverkar jordbruket negativt. Det tenderar att förstärka hungersnöden därför att vi helt enkelt får mindre ut av jordbruket än vad som var möjligt innan klimatförändringarna uppträdde.

Att då hävda att stöd för att stå emot klimatförändringarna inte har med övriga utvecklingsbiståndsinsatser att göra blir för mig lite märkligt. Frågorna hänger mycket närliggande ihop. Det viktiga nu har varit att säkerställa att det lösgörs resurser som tidigt möter pågående upplevda klimatförändringar med utvecklingsinsatser eller med att bygga upp kapacitet för att stå emot.

Sverige behöver knappast ursäkta sig när vi ingår i den mycket lilla – tyvärr – exklusiva klubb i världen som använder 1 procent av bruttonationalinkomsten till utvecklingsbistånd. FN har satt ett mål på 0,7 procent. Det är samlat fem länder i världen som klarar detta. Stora delar av EU ligger långt under 0,7 procent av bni. En del ligger förfärande lågt, trots

att de är en del av den rika världen. Då kan en del av kritiken vara befo-
gad.

Har vi då anledning att påföra ännu mer resurser? Ska nu Sverige, som redan ger mest och tar ett stort ansvar, ändå göra ännu mer? Det är sådant man ska ta upp med svenska väljare när vi ska diskutera hur vi använder våra skattepengar. Men var ärliga då och visa att ni tar fram detta i era gemensamma förslag, de tre partier som står upp som ett alternativ till alliansen, och ange finansiering. Annars blir det bara ett sätt att stå här och berätta om vackra saker vi önskar men som vi inte har täckning för.

Om regeringsalternativ står mot varandra ska det presenteras vad som är alternativ användning för pengarna och hur det finansieras. Det existerar i dag inte i det alternativ ni presenterar. Därmed blir det här mest ett rop – som vi ibland ofta hör – att det borde vara på ett annat sätt. Jag har också suttit och förberett sådana budgetar. Märkligt nog tycker väljarna att även andra saker är viktiga här i Sverige. Vi får ofta kritik för att det borde vara mer till arbetslöshetsstöd, välfärdssatsningar, pensionärsskattesänkningar, att skydda olika delar av den svenska industrin eller att föra inhemsk klimatpolitik. Jag har aldrig hört att det ska kortas ned.

Den som inte klarar helhetsansvaret med att finansiera en budget blir bara en mindre värd röst, åtminstone om man sitter i den här församlingen. Att opinionsbildare och andra tycker att det borde vara på ett annat sätt är fullkomligt naturligt, men vi har uppdraget att samla ihop hållbara alternativ. Innan det har presenterats blir den här diskussionen lite svår att följa.

Anf. 28 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Herr talman! Det är tråkigt att höra att statsministern ställer svenskar mot människor i de fattiga länderna. En kvinna och sex barn dör varje minut på grund av skador under graviditet och förlossning. Detta händer inte i Sverige och i den rika världen.

Man behöver inte jämföra sig med dem som är sämst i klassen. Sverige klarar hyggligt enprocentsmålet som Sveriges riksdag har satt upp. Nu tar man merparten av de 8 miljarderna från det biståndet. Det är beklämmande att statsministern säger att man ska fråga väljarna i samband med val om det är vad de vill ha.

Statsministern säger också att vi i oppositionen inte har en färdig budget. Nej, det hade inte regeringsalliansen heller tio månader före valet.

För egen räkning har Vänsterpartiet sedan flera år tillbaka ett klimatbistånd i vår budget. Det borde egentligen kallas klimatskadestånd. Det är dessutom finansierat.

Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi hade en budget. Det var det vi kallade Bankerydsöverenskommelsen. Den slöt vi, vilket var fullkomligt historiskt för svensk inrikespolitisk historia, drygt ett år före valet 2006.

Vi har efterfrågat att vänsteralliansen i Sverige ska göra likadant, men ni har sagt att ni inte vill. Ni vill inte presentera gemensamma ekonomiska alternativ. Det gjorde ni inte heller när vi lade fram vår höstbudget.

Ni använder tekniken att lova allt till alla baserat på tre motioner som innehåller helt olika finansiering och olika typer av löften. Detta är fullkomligt värdelöst i den bemärkelsen att det låter som om ni kan och har råd med mycket, men när vi går igenom era siffror finns inte stöd för detta. Presentera gemensamt hur ni i så fall ska finansiera utökade biståndsinsatser. Då ska jag börja ta diskussionen på allvar.

Fram till dess kommer jag att fortsätta att hävda att Sverige ska vara stolt över att vi som ett av två tre länder i världen uppfyller enprocentsmålet. Vi tar visst vår del av ansvaret för att försöka rädda en fattig värld. Det behöver vi verkligen.

Jag vill påpeka en annan sak. Det är inte så att varenda krona når fram. Vi för just nu en diskussion med afrikanska ledare i Köpenhamn. De anser att vi ska ge dem pengar utan att ställa frågor eller krav på att pengarna kommer fram. Jag är ledsn, men vi vet mer om världen än så. Vi ska inte framställa det som att vi räddar hungrande barn men i stället betalar limousiner åt korrupta regimer i Afrika. Jag har aldrig fått en fråga från en enda svensk väljare som tycker att det är angeläget. Därför måste man ställa krav på att pengarna verkligen når fram. Det är minst lika viktigt som att ha goda intentioner att också ha kontroll över att biståndet verkligen innebär hjälp till hungrande barn. Det är en av de svåraste frågorna just när det gäller klimatet.

Anf. 30 CARINA OHLSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka statsministern för återrapporten.

I rådsslutsatserna kan vi läsa att hållbar utveckling kvarstår som ett grundläggande mål och att det är en vision på lång sikt. I nästa punkt kan vi läsa att det krävs snabba åtgärder och betydande extra insatser. När man sedan försöker hitta vad som egentligen ska göras framgår det att det i framtiden kommer att krävas säkrare fokusering på övergång och en framtida översyn och så vidare. Det syns inte mycket av det som verkligen behöver göras nu.

Det här känns igen i den svenska politiken. Det kom en utredning för några år sedan där man tittade på miljöpolitiken. Av utredningen framgick det att det är bråttom. Det hänvisas också till utredningar här hemma.

Vilka åtgärder har statsministern föreslagit? Jag antar och förutsätter att det har diskuterats mer än det som står här eftersom det verkligen krävs snabba åtgärder, till exempel för att avgifta ekosystemen och ta hänsyn till de sociala aspekterna. Det finns inte heller med något om det. Hållbar utveckling är både ekonomisk, social och ekologisk – om det ska vara som det är sagt från början. De sociala aspekterna finns inte heller med.

Jag skulle vilja höra lite mer hur diskussionerna har gått för att verkligen kunna sätta in de snabba åtgärder som krävs för att nå en långsiktig och hållbar utveckling.

Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det finns referenser till detta men också påpekande att mycket av det vi kallar Agenda 2020 är tänkt att vara en huvudfråga under spanskt ordförandeskap, bland annat med de aspekter som Carina Ohlsson nämner.

Vi trodde när vi förberedde ordförandeskapet att vi skulle få en tydligare utvärdering av Lissabonstrategin bland annat med hänvisning till de olika målformuleringar som funnits. Men det framgick tydligt att kommissionen inte hade för avsikt att lägga fram en sådan utvärdering, och därmed skulle vi inte få den fullödiga diskussionen under det svenska ordförandeskapet. Så är det ofta när man förbereder ett ordförandeskap, att man är beroende av att det är grundat i att kommissioner eller andra lägger fram sina slutrapporter för att därmed kunna få diskussionen.

Nu hade vi inte problem att fylla vårt ordförandeskap med annat, vilket jag också har gått igenom under mitt inledningsanförande. Det var välkommet från Spaniens sida att få detta som en stor fråga under sitt ordförandeskap. Då kommer säkert väldigt mycket av detta att återkomma.

När det gäller hållbarhetsaspekter kommer det att vara väldigt tydligt i hur vi utformar bland annat klimatpolitiken. På det sättet fanns de här resonemangen med. Hur lägger man grund för en ekonomi som förenar ekonomisk tillväxt och förmåga till konkurrenskraft men också har minskad negativ klimatpåverkan?

Vi menar att ju mer av styrmedel, till exempel nationella styrmedel, och ju mer av utsläppshandel som vi använder i Europa och i världen, desto mer kommer vi att sätta tryck på en sådan utveckling. Det är bland annat därför det är viktigt att få det här globala klimatavtalet på plats så att vi får ett spelfält som är globalt och som förhoppningsvis tydligare prissätter negativ påverkan på klimatet. Väldigt mycket av det som vi har diskuterat i form av finanskris, ekonomisk nedgång och hur vi möter detta med våra ekonomiska stimulanser har handlat om mer sociala aspekter, alltså att hålla nere ökad arbetslöshet, verka för att det finns stöd till människors omställning både i nationella budgetar och också när det gäller användandet av EU:s gemensamma resurser. Det är någonting som har verkat väldigt aktivt under det gångna året och som kommer att fortsätta att vara en diskussion.

Svaret på frågan är att skälet till att det inte står mer om det nu är att detta som sagt i sin framtida form är tänkt att tas under det spanska ordförandeskapet, förmodligen redan vid nästa ordinarie toppmöte.

Anf. 32 SOFIA ARKELSTEN (m):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsministern för återrapporten. Det är på grund av den vi är här, även om det ibland kan kännas lite som en uppstart för valrörelsen.

Alla vet ju att Köpenhamnsmötet pågår. Vi får rapporter om att det går långsamt. Det går långsamt att komma in i hallen, och det går långsamt att förhandla. Det finns olika konfliktdimensioner. Den senaste som jag fick höra om, kanske skvallervägen, var att det nu finns en konflikt mellan politiker och tjänstemän om vem som ska leverera mest. Det är ju ändå bra om man tävlar om det som är positivt.

Jag vill prata om toppmötet som vi är här för att diskutera. Jag är väldigt stolt och glad över att Sverige gick före och gjorde riktiga ekonomiska utfästelser till snabbstarten, alltså det som kommer att ske innan Kyotoprotokollet går ut. Det är ett väldigt bra beslut, tycker jag, och jag tänkte fråga hur det gick med de andra länderna. Vi har pratat en del om

att Sverige är duktiga på att göra en utfästelse, och sedan har vi tränat på hur man tar ansvar på olika sätt och hur man delar upp det.

Kan statsministern säga något om hur den processen gick till? Vi har redan berört lite hur vi kan säkerställa att pengarna hamnar rätt, men går det att utveckla lite grann också?

Det är otroligt viktigt att de här utfästelserna blir riktiga nu, att det faktiskt blir leverans på hela EU-nivån. Hur säkerställer EU att pengarna avsätts och också att de kommer rätt?

Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Återigen, hur Köpenhamnsmötet slutgiltigt ska kunna komma till en överenskommelse återstår att se. Jag har haft att hålla ihop EU-27 och kan säga att jag var väldigt nöjd med att vi kunde få klimatmandat på plats på vårt oktober toppmöte. När man är nöjd med att ha fått något på plats betyder det att det har varit svårigheter att komma dit, det vill säga alla har inte varit överens. Det finns spänningar inom EU, ska jag ärligt erkänna, i syn på hur omfattande klimatåtagande vi ska ta på oss. Det finns också ofta synpunkten att ska vi ta på oss större klimatåtaganden ska vi ha en inre omfördelning inom EU där vissa länder, till exempel Sverige, ska ta på sig större åtaganden medan en del andra länder borde slippa eller ska ha mindre åtaganden.

Vi ska alltså inte tro annat än att vi har en hel del av våra EU-interna diskussioner kvar. Jag såg hur svårt det var att få ihop EU-27. Ni kan ju tänka er att i bredd få ihop om det nu är 192 eller 193 länder som är representerade på plats. Trots allt är det viktigt att komma ihåg när det bråkas om hur man ska se på Kyotoavtalet att en utgångspunkt var att nu har utsläppen vuxit ut i en sådan omfattning och kommit till så många fler länder att Kyotoavtalet som var bra för sin tid inte längre är ett tillräckligt svar.

Kyotoländerna, de som har tagit på sig åtaganden under Kyotohatten, står i dag i realiteten bara för 30 procent av utsläppen, det vill säga vi klarar inte tvågradersmål och andra ambitioner med mindre än att den majoritet av utsläpp som i dag ligger i kretsar av länder utanför Kyotoavtalet kommer in i ett globalt avtal. Det är därför det är viktigt att åstadkomma detta i Köpenhamn.

Det finns ofta en kritik mot utfästelser som görs. Vi ska komma ihåg från oktobermötet att vi sade att vi behöver både tidiga pengar innan Kyotoavtalet löper ut, alltså 2010–2012, och vi behöver sedan också pengar på medellång sikt fram till, som vi angav, 2020 med 100 miljarder euro per år. Det är kommissionens beräkningar för vad som kommer att krävas i investeringar för att klara tvågradersmålet. Då sade EU: Vi är beredda att ta vår andel av det.

Det kommer att vara en blandning av offentliga och privata pengar. Mycket av detta kommer att komma från den utsläppshandel som ju bara än så länge finns på plats i Europeiska unionen.

När det gäller de här tidiga pengarna sade vi att det årligen bör ligga på 5–7 miljarder från den utvecklade delen av världen, och vi lyckades få ihop EU att ange 2,4 miljarder per år. Sverige står för drygt en kvarts miljard euro per år av de pengarna, alltså väl över vår andel av vad vi är inom EU. Det är till och med så att vi nästan var uppe och nosade på nivån som de största ekonomierna i EU bidrar på och visade på det sättet

Prot. 2009/10:50
15 december

*Information från
regeringen*

att vi är beredda att göra stora åtaganden, större än vad som egentligen givits av vår storlek därför att vi menar allvar och vill vara drivande i klimatfrågan.

Jag angav, och det har väl framgått av nyhetsrapporteringen, att de resurser som har givits via detta har varit högst olika i storlek. I en del fall har de varit av mer symbolisk karaktär, men det var också ett syfte att få alla 27 länder att till slut bidra. Men det är tungt beroende av en liten grupp av länder som har givit väldigt stora bidrag.

Sedan blir det precis frågan som här ställdes, och den återkommer väldigt ofta. Säkerställer man verkligen att resurserna kommer fram nu? Märk väl att vi talar om 2010, och det är på andra sidan årsskiftet. Det var en poäng från vår sida att det här ska vara pengar som *nu* görs tillgängliga via gängse betalningskanaler och som ska kopplas just till klimatomställningen. Vi ska kunna säga till de minst utvecklade, fattigaste delarna av världen att nu ska det finnas resurser om vi får det här avtalet på plats som gör att ni kan gå fram med kapacitetsuppbyggnad eller möta klimatrelaterade problem direkt. Det är det som är poängen med dem, för utan den typen av pengar avgränsade för detta finns inga klimatrelaterade resurser. Då finns som andra har påpekat många andra problem kvar för mänskligheten att lösa, men det är en viktig del av hur vi hanterar klimatproblematiken.

Jag känner mig trygg i att vi ändå fick ihop pengar på de nivåer vi borde ha, och jag noterar att en del andra utvecklade delar av världen också nämner pengar till den tidiga insatsen, alltså, 2010–2012. Dock undrar jag lite hur det ska gå med de här pengarna som ska ges på medellång sikt, alltså de riktigt stora pengarna till investeringsstöd 2020. Där har vi inte samma tydlighet från andra utvecklade delar av världen. Och, märk väl, ska vi klara tvågradersmålet är faktiskt de resurserna ännu mer betydelsefulla.

Anf. 34 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr talman! I spåren av finanskris, bankkris, brister inom den finansiella tillsynen och bonusar har EU gjort ett bra arbete och agerat kraftfullt. Samtidigt ser vi att arbetslösheten ökar. Den är nu uppe i 9,3 procent; den har ökat ungefär 2 procent det senaste året.

I spåren av arbetslösheten ökar den sociala utslagningen. I sin inledning till åiterrapporteringen nämnde statsministern lite kort att detta varit uppe till diskussion, och vi kan även se det i rådets slutsatser under punkt 7. Där sägs att osäkerhetsmoment och svaga punkter kvarstår samtidigt som situationen för sysselsättning på det sociala området förväntas försämrats ytterligare under 2010.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsministern vad EU gör för de arbetslösa. Det är bråttom, och vi får väl hoppas att EU kommer att agera lika kraftfullt för att se till att de arbetslösa kommer tillbaka i arbete som man gjort när det gäller finanskrisen. Min fråga till statsministern är alltså: Vad avser EU att göra för de arbetslösa?

Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! En del av svaret ges om man läser meningen efter den som Carina Adolfsson Elgestam läste upp. Där sägs nämligen att politiken för att stödja ekonomin därför bör fortsätta och inte upphöra förrän

återhämtningen är helt säkrad. Det innebär att de stödåtgärder på ungefär 5 procent av bnp som har koordinerats via finanspolitiken runt om i Europa är tänkta att ligga kvar som en stimulans till ekonomin, just för att säkerställa att man kan stå emot arbetslösheten.

Mycket av detta är åtgärder som inriktas, på samma sätt som i Sverige, på att bygga ut utbildningssystem och en aktiv arbetsmarknadspolitik samt omställningsstöd för att möta den risk för arbetslöshet som vi nu ser. De är tänkta att ligga kvar under 2010, trots att EU:s samtliga 27 medlemsländer har underskott i sina offentliga finanser. I 20 av EU:s medlemsländer är de nu så allvarliga att de är föremål för särskild behandling, eftersom dessa länder har för stora underskott i förhållande till stabilitets- och tillväxtpakten. Det är få länder som har den starka utgångspunkt som Sverige har, med bättre ordning i de offentliga finanserna. Man behåller stimulanserna över 2010 för att kunna möta de svåra sociala konsekvenser som följer av ökad arbetslöshet.

Låt oss dock komma ihåg en sak. Vad är det som gör att jobben återvänder? Det är rimligen en fråga om konkurrens i vår värld. Var ska till exempel världshandeln ta vägen nu när amerikanerna säger till oss att vi inte ska lita på att Europa och världen kommer att kunna luta sig mot en konsumtionsdriven tillväxt skapad av amerikanerna. Om vi får möjlighet att se ett Kina som inte bara exporterar utan också i större utsträckning konsumerar och importerar är det mycket betydelsefullt för till exempel ett exportberoende land som Sverige.

Det som i grunden ger jobb är naturligtvis det vi ska tala om i Europa, men också i Sverige, nämligen förutsättningar för att människor känner att de har drivkrafter för eget arbete, att kostnaderna för att anställa inte är högre än att man tycker att det är intressant, att det finns goda konkurrensvillkor för företagen att kunna starta och driva företag och växa, att det finns resurser till offentliga verksamheter som gör att dessa inte dras ned till följd av krisen. Det är bland annat därför som regeringen anslagit 17 miljarder i särskilda tillskott till den offentliga ekonomin, alltså för att försöka undanröja risken för ökad arbetslöshet hos offentliga arbetsgivare.

Detta har således diskuterats, och slutsatsen är den som jag läste upp, att vi ska fortsätta att stimulera ekonomin för att undanröja negativa konsekvenser när risken är fortsatt ökad arbetslöshet.

Anf. 36 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag vill kommentera några av de saker som statsministern inte har gett svar på. Först gäller det Susanne Ebersteins fråga om jämställdheten. Glädjande nog kommer Spanien att prioritera jämställdhetsfrågor, vilket Sverige inte gjort. Det beklagar vi. Statsministern svarade att det leder till framgång ändå eftersom EU nu fått en utrikesminister som är kvinna och att kvinnorna dessutom inte blir så lidande under denna kris då det är industrin drabbats värst.

Detta är inte med sanningen överensstämmande. Dels jobbar många kvinnor i industrin, dels kommer många kvinnor framgent att förlora sina jobb eftersom regeringen föreslagit att 60 000 jobb ska försvinna i kommuner och landsting. Det blir konsekvensen av regeringens politik. Det är den ena kommentaren.

Prot. 2009/10:50
15 december

*Information från
regeringen*

Den andra kommentaren gäller den svenska budgeten. På frågan varför man ska ta biståndet före klimatavtalet svarade statsministern att i Sverige har ju oppositionen inga lösningar på hur vi ska finansiera det hela utan kräver bara mer och mer. Därför vill jag säga att det är ni, statsministern, som har valt skattesänkarvägen i stället för att satsa på fler jobb. Ni har sänkt skatterna med 100 miljarder i stället för att se till att människor kommer i arbete och att ännu fler utbildningsplatser kommer till stånd. Det är ett val som regeringen gjort här hemma.

Dessutom sade statsministern att vi inom oppositionen inte har någon gemensam budget. Därför vill jag påminna statsministern om att det hade inte allianspartierna heller ett år före valet, när de var i opposition. Jag nöjer mig med dessa kommentarer.

Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag ska erkänna att ingenting av detta var uppe på Europeiska rådet. Men det förtjänar säkert en diskussion.

(MONICA GREEN (s): När statsministern får ta upp inrikespolitiken, varför får jag då inte göra dessa kommentarer?)

(TALMANNEN: Statsministern har nu ordet och får kommentera de saker som har sagts.)

Herr talman! Jag har inte nekat Monica Green möjligheten att ställa en fråga. Jag konstaterar bara att ingenting av det Monica Green nämnde var uppe på Europeiska rådet. Det var min poäng. Vi ska naturligtvis återkomma till mycket av de inrikespolitiska diskussionerna under det kommande valåret.

Jag har presenterat de huvudutgångspunkter som Sverige hade för sitt ordförandeskap. En väg till ett viktigt resultat för ett ordförandeskap är att inte tro att man ska agera i alla frågor samtidigt – som huvudprioritering. Där står jag upp för att klimatfrågan och agerandet mot ekonomisk nedgång varit våra två tydligaste huvudprioriteringar under den här hösten.

När det gäller en lång rad andra frågor har de naturligtvis varit föremål för behandling under det svenska ordförandeskapet, men som jag tolkade Monica Green var det inte det hon menade utan vad som skulle vara en huvudprioritering. Då svarade jag att vi i Sverige valde att vara tydliga med – och vi hade bred enighet inom EU – att det här verkligen var hösten då vi skulle agera gemensamt mot finanskris, ekonomisk nedgång och klimathot.

Anf. 38 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Vi vet att jordbruksbudgeten ligger på drygt 40 procent i den europeiska gemenskapen. Vi har under hösten sett hur ett antal länder väljer att försöka göra upp vid sidan av. Först gällde det mjölken – 21 länder – och i förra veckan var det 22 länder som ville diskutera förutsättningarna för jordbrukspolitik efter 2013.

Det känns lite alarmerande att det är ministergrupper som träffas. Att man träffas i grupper och försöker diskutera frågor före ett möte är inte helt ovanligt, men att 22 länders ministrar, på Frankrikes initiativ, träffas och diskuterar post-2013 känns för mig något märkligt. Det känns som om det på något sätt undergräver de spelregler som vi har inom den europeiska gemenskapen.

I EU-nämnden i fredags fick jordbruksministern en fråga om detta och han svarade då att han inte hade för avsikt att ta upp det vid veckans möte med jordbruksministrarna.

Min fråga till statsministern är: På vilket sätt kommer detta att tas upp? Sådana möten kommer att undergräva möjligheten för ordförandeskapet och den europeiska gemenskapen att på ett organiserat sätt hantera frågorna.

Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi har ett ordförandeskap som nu är under Lissabonfördraget. Det innebär att EU fått en vald ordförande som träder i tjänst vid årsskiftet. En viktig utgångspunkt kommer att vara att ordföranden blir den koordinerande rösten men också den som samlar ihop EU i frågor som gör sig påminda. Den här hösten har det till exempel varit mjölkkvoterna och problemen med jordbruksnäringen.

Skälet till att det är viktigt att samla detta runt ett ordförandeskap, vilket varit en poäng som jag återkommit till, är att det ska vara en röst som försöker samla och få någon sorts enighet i hela kretsen, mellan alla medlemmar.

Vi vet att när vi går ned på enskildheter delas länder ofta upp i olika synsätt. Detta syns tydligt i att vi har de som är nettobidragsgivare till budgeten och de som är nettobidragsmottagare. Där finns en tydlig konfliktlinje. En annan är att det finns de som tror på fortsatt höga subventionsnivåer till det europeiska jordbruket, eller till och med ökade sådana, och de som likt Sverige är kraftigt ifrågasättande. Den konflikten har vi inte sett det sista av.

Den kommer att dyka upp eftersom vi snart kommer in i en diskussion om nästa period vad gäller det finansiella perspektivet. Då kommer alltid jordbruksfrågorna upp, och som Bengt-Anders Johansson påpekade är det en alldeles för stor andel av EU:s budget som fortsatt går till jordbrukssubventioner.

Slutsatsen är att detta bör uppmärksammas. Det har också nämnts att den typen av möten är olyckliga av just det skäl som togs upp. Det är bättre när ordförandeskapet får ha ledningen i processer som vi vet är känsliga för olika medlemsländer.

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 9 december.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:150

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:150 Ökning av försörjningsstöden
av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 21 december 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 3 december 2009

Finansdepartementet

Anders Borg (m)

Enligt uppdrag

Erik Nymansson

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:165

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:165 Användning av dopningspreparat utanför idrotten

av Lars Lilja (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 22 januari 2010.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 9 december 2009

Socialdepartementet

Maria Larsson (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellation 2009/10:153 om förutsägbarheten för ekonomin i kommuner och landsting

Anf. 40 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Monica Green har frågat finansministern vad han avser att göra för att säkerställa att kommuner och landsting får förutsägbara ekonomiska villkor.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Den finansiella krisen har inneburit stora utmaningar för svensk ekonomi som helhet. Utmaningarna för en politik som sätter jobben först har blivit större. Regeringens stabiliseringspolitiska åtgärder har inriktats på att med kostnadseffektiva sysselsättningsskapande åtgärder stimulera efterfrågan och dämpa fallet i sysselsättningen. En ansvarsfull politik innebär samtidigt att säkerställa att temporära åtgärder inte blir perma-

nenta genom att de offentliga finanserna inte ska tillåtas att urholkas av stabiliseringspolitiska åtgärder.

Monica Green påtalar att krisen tydliggjort behovet av ekonomisk stabilitet i den kommunala sektorn. Jag kan bara instämma. Konjunkturutvecklingen påverkar i hög grad de ekonomiska förutsättningarna för den kommunala verksamheten eftersom verksamheten till största delen finansieras med egna skattemedel. Regeringen har därför aktivt velat dämpa sysselsättningsfallet i kommunsektorn och värna den kommunala kärnverksamheten.

Mot den bakgrunden har regeringen föreslagit ett tillfälligt konjunkturstöd till kommunerna och landstingen samtidigt som det generella statsbidraget tillfälligt höjs. Sammanlagt innebär detta en höjning motsvarande 17 miljarder kronor för 2010. Detta är den hittills största ökningen av generella statsbidrag till kommuner och landsting. Regeringen har således agerat kraftfullt. Dessutom höjs nivån på statsbidragen från och med 2011 med 5 miljarder kronor jämfört med nivån 2009.

Regeringen har även uppmärksammat behovet av att på längre sikt skapa stabilare ekonomiska förutsättningar för kommuner och landsting över konjunkturcykeln och därmed förhindra en procyklisk politik. Som regeringen skriver i budgetpropositionen för 2010 ska frågan om hur kommunsektorns inkomster kan få en ökad stabilitet över konjunkturcykeln utredas. Arbetet med att ta fram direktiv till ett utredningsuppdrag pågår för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 41 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jag har ställt den här interpellationen eftersom jag är allvarligt oroad över kommunernas, landstingens och regionernas ekonomi framöver. Det är oerhört jobbigt för kommunerna att ha verksamheten i gång framöver och oerhört besvärligt för kommunpolitikerna att göra budgetar som sträcker sig längre än 2010. Det är viktigt för kommuner och landsting att kunna ha en långsiktig strategi för kommuninvårnas skull, inte för kommunpolitikernas skull, utan för dem som är i behov av en bra kvalitet i förskolan, skolan, äldreomsorgen, sjukvården och allt annat som är viktiga uppgifter som kommuner och landsting har att utföra för medborgarna och människor som bor i Sverige.

Därför är jag orolig. Regeringen väljer den kortsiktiga lösningen. Regeringen väljer att vänta och vänta och vänta med att ge besked till kommunerna för 2010. Det kom ingenting i vårbudgeten. Det kom inget besked under sommaren. Kommunpolitikerna blev alltmer frustrerade över att de skulle behöva säga upp personal i den kris vi är inne i. Flera kommuner fick också gå så långt att de fick lägga varsel och därmed sänka kvaliteten i kommuner och landsting.

Sedan kom höstbudgeten, där det fanns extrapengar till kommunerna. Det var naturligtvis välkommet. Men det finns inte ett ord om hur det ska bli 2011 och 2012. Det finns exempel på kommuner som nu inte genomför sina uppsägningar på de varsel man har lagt utan i stället tänker lägga varsel den 1 januari, eftersom personalen har ett års uppsägningstid. Då skulle det 2011 gå ut oerhört många kommunanställda och landstingsanställda i arbetslöshet.

Om man tittar lite närmare på regeringens budget ser man att regeringen räknar med att 60 000 personer kommer att försvinna ur kommu-

Prot. 2009/10:50
15 december

Svar på
interpellationer

ner och landsting. 60 000 jobb – det är en kvalitetsförsämring utan like. Förutom att man inte kan ge trygghet till barnen i förskolan, en bra sjukvård och en bra äldreomsorg är det många som kommer att bli uppsagda. Arbetslösheten kommer därmed att öka. Det är mycket allvarligt, eftersom vi är i den jobbkris vi är i.

Det är många som säger att det har ljusnat i ekonomin. Det finns hopp om det nu. Vi ser hur världsekonomin vänder, och därmed kommer också svensk ekonomi att vända. Men arbetslösheten vänder inte. Den ökar bara. Att i det läget som regeringen har gjort välja att ge så kortsiktiga besked till kommunerna är allvarligt och brist på respekt för dem som gör budgetar i kommunerna.

Förutom minskade skatteintäkter i kommunerna har kommunerna drabbats av de allt högre socialbidragskostnaderna. Detta har förvärrat kommunernas situation något oerhört. Det finns ingenting som just nu tyder på att socialbidragskostnaderna kommer att minska. Tvärtom har de under det sista kvartalet ökat dramatiskt.

Det kommer att försämra kommunernas möjligheter till kvalitet i vård, skola och omsorg mycket mer. Det är allvarligt, Mats Odell.

Anf. 42 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag delar interpellantens syn att kommuner och landsting behöver förutsebara ekonomiska förutsättningar, förutsebara statsbidrag och en regering som långsiktiga besked. Men hur har det varit?

Under den förra socialdemokratiska regeringen med aktivt stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet var frågorna, debatten och utfallen av debatten tyvärr desamma som i dag. Jag skulle gärna vilja se ett mer långsiktigt tänkande i den kommunala finansieringen och planeringen och därmed en långsiktig trygghet för alla.

Nu är det olika roller och olika ansvar som vi har om vi är kommunpolitiker, landstingspolitiker eller riksdagspolitiker. Hur fungerar då systemen? Ingen regering, inget parti och ingen annan styr till fullo över framtiden. Ingen kunde förutse den finanskris vi nu börjar se slutet av men som har påverkat alla.

Ingen har ambitionen att försämra för någon, tvärtom. Jag är helt övertygad om det. Det är alltså inte fråga om en brist på respekt att situationen är som den är. Jag är däremot övertygad om att vi kommer att behöva en debatt, eller säg gärna dialog, om hur det offentliga uppdraget ska finansieras i framtiden.

Hur ska ansvaret för framtida åtaganden fördelas mellan stat, kommuner och landsting? Vi vet att framtiden kommer att se helt annorlunda ut. Andelen äldre i befolkningen ökar, andelen arbetande minskar, och trycket på omsorgen och vården kommer därmed att öka. Trots det har vi förmodligen alla målet en ännu mer utvecklad välfärd.

Det innebär att vi måste tänka nytt. Det går inte bara att ställa sig på barrikaden och skrika efter mer pengar. Det är ingen lösning. Det fordras mer. Det fordras tankeverksamhet. Jag hoppas verkligen att alla partier arbetar för att finna lösningarna, eftersom detta är något av en ödesfråga.

En av nyckelfrågorna är givetvis sysselsättningen. Det är sysselsättningen som ger lönen, lönen som ger skatten, och skatten som ger välfärden. I krisens Sverige under innevarande mandatperiod har regeringen satsat 38 miljarder kronor i den kommunala verksamheten. Det är mer än

vad någon annan regering gjort under samma tidsram. Satsningen kommer dessutom efter fyra goda år i kommunerna.

Regeringen har alltså vidtagit extraordinära åtgärder för att för att stärka kommunerna och stabilisera verksamheten i en svår tid. Nu kan man givetvis önska mer. Men i relation till vad andra regeringar gjort är detta en gigantisk storsatsning.

Av interpellantens fråga kan skönjas att man önskar någon form av indexerade statsbidrag eller liknande. Jag vill betona att en sådan förändring knappast är förenlig med den ekonomiska planering som en stat måste ha. Jag konstaterar dessutom att Socialdemokraterna inte valde att ha en sådan viljeinriktning när man satt i regeringsställning.

Jag hoppas verkligen att man kvarstår vid den insikten och att det även fortsättningsvis är en udda företeelse i debatten. Vi vet att det är ett parti i kammaren som förordar detta. Men jag hoppas verkligen att Socialdemokraterna tar sitt ansvar vad gäller den delen. Sedan får vi alla gemensamt dra vårt strå till stacken för att finna de långsiktiga och därmed förutsebara lösningarna inom ekonomin.

Statsrådets inriktning med utredningen om hur vi ska klara svängningar i de olika konjunkturerna är ett bra första steg i det arbetet.

Anf. 43 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag vill tacka både interpellanten och svararen för de olika insatserna. Det är viktigt att vi kan diskutera kommunernas ekonomi.

När man ser på de olika frågor som ställs från socialdemokratiskt håll får jag en känsla av att man hela tiden skjuter på pianisten för det ljud vederbörande åstadkommer men inte bryr sig om att pianot är ostämt, som världsekonomin, eller att det rent av är så att kompositionen inte är särskilt vacker att lyssna till. Det är väldigt symtomatiskt för de frågeställningar vi får.

Jag är också väldigt oroad, dock för närvarande inte så mycket över hur det står till i kommunerna. Det måste jag medge. Jag är mycket mer bekymrad över skatteunderlaget som sådant. Jag är till exempel väldigt bekymrad över utvecklingen på Volvo Penta i Skövde så att de inte ska kunna betala ordentliga skatter, eller, för att ta ett helt slumpvis exempel, hur det är på Volvo i Olofström så att de har sysselsättning eller på Volvos karosseriverkstad i Umeå.

Det symboliserar själva krisen. Varför får vi inte tillräckligt med skatteunderlag för att man till exempel ska kunna ha ordentlig utbildning i de olika kommunerna? Det handlar om att man får anpassa sig till den volym av utbildning man har.

Under förra mandatperioden under något år noterade jag att kommunerna sammantaget fick ungefär 23 miljarder kronor mer under ganska kort tid. Nu är fallet ungefär 30 miljarder. Det vill säga större än det beloppet. Det är klart att det är många kommuner som är bekymrade över detta.

Herr talman! Under de 15 år som jag satt i kommunfullmäktige, i huvudsak under socialdemokratisk ledning, noterade jag att skatteintäkterna gick upp och ned lite efter konjunkturen och sysselsättningsgraden. Detta säger någonting om vad som är allra viktigast. Vi måste se till att våra

Prot. 2009/10:50
15 december

*Svar på
interpellationer*

småföretag, mellanstora företag och stora företag fungerar. Annars blir det absolut ingen stabilitet i kommunernas ekonomier.

Det finns också en annan viktig sak när man ser den infallsvinkel som Monica Green ofta har i sina interpellationer. Är det väldigt bra att kommunerna blir alltmer beroende av statsbidrag? Det är viktigt att ha klart för sig att det inte är en bra utveckling. Friheten att handla i kommunerna ökar om man har egna intäkter. Därför ska man alltid se den typ av statsbidragshöjningar som staten har tvingats till på grund av den finansiella krisen som nödåtgärder. Jag tycker att man har skött det bra.

Att statsbidragen varierar är en följd av att skatteunderlaget varierar. Det som jag brukar kalla för Marstrandsmodellen, som man nu funderar på att utreda, nämligen utjämning mellan olika år, är en väldigt viktig indikator för att kommunerna inte ska höja kostnadsnivån utan att man direkt tänker på det när det går väldigt bra. Vi ha sett väldigt många nya idrottshallar och så vidare under högkonjunkturåren, och det kanske inte är det allra bästa. Man måste se till att utjämna konjunkturskillnaderna.

Herr talman! Skatteunderlaget skiljer väldigt mycket i kommunerna. Just nu har man det till exempel jättesvårt i Gävle där man har väldigt många friställningar. Å andra sidan kan man för nästa år notera att det socialdemokratiskt styrda Sigtuna är en av de få kommuner som har råd att sänka skatten. Det är också något att fundera på. Skillnaden mellan Gävle och Sigtuna är verkligen stor inför 2010 och 2011.

Anf. 44 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Jag tackar interpellanten för en interpellation som gör att vi kan diskutera en viktig fråga här i kammaren.

Jag blev glad när jag läste statsrådets svar. Det gäller inte minst den sista delen av svaret, som nämndes av Jörgen Johansson. Där lyfter statsrådet fram möjligheten att titta på stabiliteten konjunkturellt och se det i ett perspektiv som kan gynna kommuner och landsting.

Jag tänkte uppehålla mig lite grann vid det unika att vi har tre beskattningsnivåer i Sverige. På den andra beskattningsnivå, alltså den som huvudsakligen finansierar hälso- och sjukvården genom landstingsskatten, finns det ett problem. Man hamnar i kläm mellan att leva upp till å ena sidan kommunallagens ansvar för att hålla stabiliteten och budgeten i balans, å andra sidan hälso- och sjukvårdslagens krav på att ge lika och rättvis vård till alla medborgare i detta land.

Under alla år som Socialdemokraterna har styrt det här landet, herr talman, har man inte bekymrat sig så mycket om diskrepansen mellan att i första hand titta på budgeten och i andra hand till uppdraget, det vill säga efterlevandet av hälso- och sjukvårdslagen.

Jag kan tycka att det svar som statsrådet nu ger, nämligen att man tillsätter en utredning för att stärka stabiliteten konjunkturellt, säkert också kan medföra nytta i så måtto att också landstinget kan komma att fokusera mer på att leva upp till hälso- och sjukvårdslagen.

Ett av de största problemen i dag i svensk sjukvård är den ojämlikhet och den orättvisa som finns mellan de olika sjukvårdshuvudmännens sätt att bedriva vården runt om i landet. Här tror jag att det finns en ytterligare poäng i det som statsrådet glädjande nog har aviserat här i kammaren i dag.

Den andra poäng som statsrådet lyfter fram när Monica Green framför att det inte kommer några pengar är att det kommer stora pengar. Det kommer mer pengar än vad kommunerna vill ha, som statsrådet också lyfte fram. Det är 17 miljarder som dessutom späds på med 5 miljarder till, så pengar sätts det av!

Då måste man ställa sig frågan: Hur kan regeringen under en global finanskris skaka fram så här mycket pengar? Är man oansvarig med statsfinanserna? Nej, på inget sätt är man det. Regeringen har tagit tag i någonting annat som i dessa dagar har diskuterats i negativ bemärkelse från oppositionen, nämligen att minska ohälsotalet. Man har en effektiv jobblinje från alliansens sida. Man har dessutom sett till att efter stor försummelse se över sjukvårdsförsäkringens reform så att vi också har en arbetslinje för dem som kanske inte har full arbetskapacitet men väl dold sådan. Det var de som tidigare försattes i passiv långtidssjukskrivning eller förtidspension. Dessa människor kan nu komma tillbaka i en helt annan omfattning till arbetslivet. Det leder inte bara till att de själva mår bättre och får bättre hälsa utan också till det faktum att de är med och bidrar till skatteintäkter. Det gör den här typen av reform möjlig även under en brinnande global finanskris i vårt land. Det är också därför Sverige kanske kommer bäst ut ur den här krisen jämfört med många andra liknande länder runt om i Europa.

Jag skulle vilja sammanfatta detta, herr talman. Jag tycker att statsrådet ger ett svar på interpellationen som ger oss möjlighet att blicka positivt framåt. Jag har i mitt fall fokus på landstingen, och jag ser där en möjlighet att inte alltid fastna i tråkiga budgetdebatter utan förhoppningsvis se en stabilitet inom sektorn. Då kan vi fokusera på uppdraget inom hälso- och sjukvårdslagen.

Samtidigt vill jag berömma alliansregeringen för dess goda ambitioner att minska ohälsotalet. Regeringen har sett till att få en sjukvårdsreform på plats där vi ser en arbetskapacitet också för dem som kanske inte har full arbetskapacitet men som kan vara med och bidra så att vi har resurser att göra dessa reformer även i trånga finansiella situationer.

Anf. 45 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Monica Green frågar vad regeringen tänker göra för att säkerställa att kommuner och landsting får förutsägbara ekonomiska villkor. Jag har svarat på det. En av de centrala delarna i mitt svar är att vi har sett till att det har tillkommit 17 miljarder kronor. Vi skissar nu också på direktiv till en utredning som ska titta på möjligheterna till buffertar som skapar bättre förutsägbarhet.

Jag tycker att det är intressant att läsa Monica Greens interpellation, herr talman. Där får man inte så mycket känslan av att världen befinner sig i en ekonomisk kris – en av de djupaste vi har sett sedan 1930-talet. Länder som för inte så länge sedan framhölls som förebilder – låt oss ta England och Irland som exempel – har nu underskott på 12–13 procent. Jämför det med Sverige som har ett underskott på 3 procent! Hur ska det då se ut i de länderna? Hur stora statsbidrag ska de ha? Vad ska de göra för att skapa förutsägbarhet?

Min poäng, herr talman, är att i Sverige har det här hanterats på ett sätt som jag tror att vi kan rakryggade möta väljarna med. Vi har skjutit till oväntat mycket pengar för att klara ut det som nu har drabbat världen.

Men Monica Green tycker tydligen ändå att det är för lite. Jag håller med om att den välfärd som produceras av våra kommuner och landsting är ovärderlig och att satsningar där alltid är välkomna. Men vi kan inte äventyra statens finanser. Då äventyrar vi i förlängningen också det som är den kommunala välfärdens fundament.

När man tittar på Socialdemokraternas alternativ ser man att ni vill satsa mer på kommunerna. Ni kallar det för breda satsningar, det vill säga sysselsättningsstöd och öronmärkta satsningar. Men ni har inga höjda statsbidrag, noterar jag. Om vi försöker tolka det här välvilligt och tittar på vad det ni föreslår innebär för skola och personal är det ca 2 miljarder nästa år.

Då är det glädjande att den ekonomiska situationen och läget har förbättrats sedan budgetpropositionen lades fram i september. Tillväxten nästa år blir inte de 0,6 procent som vi trodde i budgetpropositionen, utan snarare 2 procent. Det råkar vara så att till grund för den bedömningen ligger just en ljusare bedömning av hushållens konsumtion och en förbättrad situation på arbetsmarknaden. Fler arbetade timmar är den hårda kärnan i kommunal och landstingskommunal ekonomi. Det innebär högre skatteintäkter.

Nu gör vi bedömningen att kommunsektorns finanser förbättras 2010 jämfört med vad vi trodde i budgetpropositionen. Totalt stiger inkomsterna med nästan 4 miljarder kronor. Men utgifterna stiger också med ungefär 2 miljarder.

Förbättringen, herr talman, i det som nu sker är alltså ungefär de 2 miljarder som Socialdemokraterna vill ta fram genom skattehöjningar och sådant. Det kommer nu fram genom den bättre ekonomiska utveckling som vi ser i vår omvärld och genom att Sverige är väl förberett för att ha ett bra utgångsläge när konjunkturen nu vänder. Kanske borde Monica Green och Socialdemokraterna fråga sig om inte den förda ekonomiska politiken faktiskt har vissa poänger.

Anf. 46 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Först och främst säger Mats Odell att det inte var så stor skillnad när det gäller statsbidragen – bara 2 miljarder. Det var väl ungefär det Mats Odell sade. Men den stora skillnaden, Mats Odell, ligger i vårt budgetalternativ. Vi har nämligen ett långsiktigt alternativ. Vi ger besked till kommunerna 2011 och 2012.

Det är detta som är den stora bristen från regeringens sida. Precis som andra interpellanter har påpekat behöver kommuner och landsting långsiktiga besked för att kunna göra sina budgetar och för att kunna ge bra kvalitet till människorna som bor runt omkring här i Sverige. Det handlar om kvalitet i förskolan, i skolan, i sjukvården och i äldreomsorgen. Men regeringen vägrar att ge långsiktiga besked till kommunerna. Det är det som oroar mig mest.

Utöver detta försämras kommunernas ekonomi genom att socialbidragen ökar så markant. Dessutom har regeringen själv räknat med att 60 000 personer inom kommuner och landsting kommer att få sluta sina arbeten. Det är inga roliga besked i dessa dagar när vi har så hög arbetslöshet. Det är mycket allvarligt.

Mats Odell frågar sig varför Sverige har kommit ut bättre ur krisen hittills än vad flera andra länder har gjort. Det vet Mats Odell. Efter den

förra krisen när den borgerliga regeringen styrde byggde vi upp stabila finanser här i Sverige. Vi såg till att vi hade kontroll, att vi hade en fristående riksbank och kontroll på ekonomin. Dessutom byggde den socialdemokratiska regeringen upp ett överskott. Det var ett överskott som vi lämnade ifrån oss. Vi började alltså bra innan krisen kom. Sedan slog krisen till, och vi har nu ett budgetunderskott på 100 miljarder. Det är något mindre än andra länder, men det beror just på att vi startade i ett sådant högt läge och att vi har byggt upp så stabila ordningsregler i Sverige sedan den förra krisen. Det är av det skälet vi kommer ut bättre hitills.

Dessutom har den borgerliga regeringen förvärrat krisen i Sverige genom att försämra a-kassan så brutalt och slänga ut människor från en ekonomisk trygghet. 500 miljoner människor har lämnat a-kassan. Ni har skurit ned komvux, ni har stoppat nybyggnation av bostäder och så vidare. Allt detta har gjort att det har blivit värre under krisen än vad det skulle ha kunnat vara. Tidigare hade vi trygghetssystem för sjuka och för arbetslösa, och nu känner dessa personer en stor oro. Det har förvärrat krisen.

Låt mig återgå till min grundfråga, nämligen de långsiktiga beskeden till kommunerna. Det behövs besked som sträcker sig längre än ett år i taget. Man ska inte komma med beskeden tre månader innan när många kommuner redan har lagt sina budgetar. Det är den stora bristen. Ni kör med något slag akuttryckning och slänger fram kortsiktiga lösningar. Det är inte bra.

Om jag sade fel förut vill jag säga att jag naturligtvis menade 500 000 arbetslösa som nu står utan ekonomisk trygghet när vi befinner oss i en situation med hög arbetslöshet. Det har förvärrat krisen ytterligare att dessa människor inte känner någon trygghet alls.

Anf. 47 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Det finns mycket att kommentera i Monica Greens inlägg. Jag har en fundering. Det gäller de här stabila redskapen som Monica Green säger tillkom efter den förra krisen. Ett av de partier som Monica Green samarbetar med vill riva ned de här redskapen. Det intressanta är hur framtiden och långsiktigheten ser ut med en alternativ regering.

Vi kan konstatera att kommuner och landsting har ca 1,1 miljon anställda. Det är alltså en viktig arbetsgivare vi talar om. Det är också en arbetsgivare som står för mycket av den trygghet vi efterfrågar i vardagen. Det är alltså viktigt att hålla dialogen öppen, rak och resultatnriktad med dem som är verksamma på det här området.

Jag har själv suttit på både kommunstolen och landstingstolen, och nu sitter jag i riksdagen. Jag har dagliga kontakter med dem som i dag är aktiva. Jag tror att det behövs för att vi ska förstå situationen för dem som arbetar med politik på de här områdena.

Samtidigt ska vi ha klart för oss att vi är olika parter som ska ta till vara ett gemensamt intresse hos våra uppdragsgivare. Det är alltså ingen lätt situation, men den ska ändå lösas på ett bra sätt. Det här kräver ett ansvar från alla inblandade parter. Jag kan konstatera att oavsett hur regeringen än ser ut i Rosenbad är det inget orakel som sitter där. 30 års politik har lärt mig att så är det faktiskt.

En nyckelfråga i det här arbetet är givetvis jobben, precis som ministern sade. I mitt tidigare inlägg sade jag att jobben ger lön, lönen ger skatt och skatten ger välfärd.

Det handlar också om skatteutjämningsystemet. Våra kommuner och landsting ser olika ut och har olika skattebaser. Förmågan att ta ansvar ser olika ut i de här kommunerna. Det är alltså viktigt att betona att samhället bidrar till att alla kommuner ges samma grundförutsättningar att sköta sina åtaganden. Situationen i en glesbygdskommun där två tredjedelar jobbar inom äldreomsorgen är inte densamma som i Danderyd. Därför har vi som riksdagspolitiker en viktig uppgift att verkligen föra ut budskapet och få fram den solidariska synen så att den genomsyrar allt arbete.

Anf. 48 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Monica Green nämner att när den borgerliga regeringen tog över var det stabila förhållanden uppsatta av Socialdemokraterna. Vi upplevde en annan bild. Vi upplevde ett land med massarbetslöshet. Vi hade 1,4 miljoner människor i arbetsför ålder som befanns sig i utanförskap och hade primär bidragsförsörjning. Då kan man ställa sig frågan på vilket sätt detta skulle innebära en stabilitet för de långsiktiga finanserna vare sig pengarna tas från staten, landstingen eller kommunerna.

Genom jobblinjen, som sattes i gång omedelbart när alliansregeringen tog vid, kunde vi under de goda åren fram till dess att den globala finanskrisen slog till se 100 000 och åter 100 000 fler komma i arbete. Trots att finanskrisen har drabbat oss kan vi säga – det är naturligtvis svårt att leda sådana här siffror i bevis – att uppskattningsvis 80 000 fler än annars trots allt har ett arbete genom alliansens jobbfrämjande politik. Förutsättningarna för att vi ska kunna ha långsiktig stabilitet i ekonomin är, precis som Jörgen Johansson säger, att fler arbetar och att färre försörjer sig på bidrag.

Sedan tar Monica Green upp frågan att vi låter folk stå utanför tryggheten. Låt mig då påminna om att när Socialdemokraterna regerade hade vi som maxtal 140 personer om dagen som gick ut i förtidspension. 4 000 i månaden gick ut i permanent förtidspension. Nu har vi fått ned den siffran till 1 700. Tror Monica Green att detta är människor som är utslängda? Då ska jag tala om att det finns vetenskapliga studier som bekräftar att om man är försatt i förtidspension har man en sju gånger ökad dödlighet jämfört med om man har en arbetsgemenskap och ett arbete att gå till. Detta är ingen humanistisk politik. Det handlar om ekonomi och lika mycket om humanism. Socialdemokraterna har inte förstått att det inte kan vara meningsfullt att försörja sig på förtidspension. Det är dessutom skadligt om man har arbetsförmåga. Detta rättar alliansregeringen till.

Anf. 49 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Monica Green efterlyser långsiktigt stabila besked till kommunsektorn. Jag bläddrar i den socialdemokratiska motionen, och under punkten 6:3 finner jag: Investera mer i personal i välfärden. Långsiktigheten där består av öronmärkta pengar under tre år, det vill säga 2010, 2011 och 2012. Det kallar ni breda satsningar. Det är 2, 4 och 5 miljarder. Sedan har ni ytterligare en del riktade tillfälliga satsningar

under tre år. Är detta den långsiktiga stabilitet som Monica Green erbjuder, tror jag inte att man kommer att göra vägen ute i Kommunsverige för planeringsförutsättningarna.

Monica Green målar väldigt gärna en nattsvart bild av kommunsektorn. Jag håller med om att läget är tufft. Visst är det så, annars hade vi inte föreslagit 17 miljarder under nästa år i extrapengar. Det är den största satsning som någonsin har gjorts i extra statsbidrag till kommunsektorn.

En del kan kanske förklaras av Monica Greens roll att företräda oppositionen. Jag har själv befunnit mig i den rollen i tolv år. Jag vet ungefär hur det är.

Jag skulle vilja peka på några saker som sker, förutom det förbättrade ekonomiska läget, på kvalitetssidan. Enligt Svenskt Kvalitetsindex mätning har medborgarnas nöjdhet ökat från 65,6 de senaste tre åren till 67,4. Det är särskilt kärnområdena skola, äldreomsorg, sjukvård och hemtjänst som man anser har förbättrats. Det skulle man knappast kunna tro när man lyssnar på Monica Green här i dag.

Sedan återkommer Monica Green till sysselsättningsläget. Jag är också oroad. Enligt Arbetsförmedlingens senaste statistik, som är för oktober i år, blev 5 704 personer varslade den månaden. Av dessa 5 704 personer var 333 personer kommunalt anställda. Ingen landstingsanställd varslades den månaden. Med tanke på att den här sektorn, som vi hörde nyss, sysselsätter en fjärdedel av hela den svenska arbetskraften, 1,1 miljon människor, kunde läget ha varit värre.

Slutligen talar Monica Green väldigt gärna om övervältring av kostnader på kommunsektorn. Det här med ekonomiskt bistånd är ett kommunalt ansvar. Det är verkligen ingen nyhet. Att kostnaderna för ekonomiskt bistånd ökar i en global kris är inte någonting som man kan bli chockad över. Det är ett ganska naturligt samband. Men jag vill ändå peka på att vi bedömer att från i år till nästa år ökar kostnaderna för både ekonomiskt bistånd och introduktionersättning till flyktingar med ca 2 miljarder kronor eller knappt 20 procent. Samtidigt har statsbidragen höjts med 17 miljarder kronor. Jag tycker, herr talman, att på något sätt måste vi också hålla ordning på de här storheterna.

Anf. 50 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Jobben, jobben och jobben! Det är där allt börjar. Det är där vi ser till att vi får ekonomi. Vi ska sätta jobben först. Tyvärr har inte den borgerliga regeringen gjort ett enda dyft för att det ska bli fler jobb. Jobbskatteavdraget har inte gett ett enda nytt jobb hittills. Det finns ekonomer som säger att det ska ge jobb på sikt, men hittills har jobbskatteavdraget inte gett något nytt jobb.

Dessutom tillkom det 2006, i högkonjunkturen, 153 000 nya jobb, när vi styrde. 2007 tillkom 80 000 nya jobb. Det var jättebra. Det är bara hälften så många som under vårt senaste år, men 80 000 är också bra. 2008, när er politik började bita och när den globala finanskrisen slog till, kom krisen. Sedan dess har vi haft massarbetslöshet, och vi har bara fått värre och värre siffror.

Utanförskapet har ökat under den borgerliga regeringens tid. Nu är det 70 000 fler som är utan arbete eller utan försörjning på något sätt. Det

Prot. 2009/10:50
15 december

*Svar på
interpellationer*

är mycket allvarligt. Så är det när den borgerliga regeringen styr det här landet. Det är inte bara ert fel, men ni har förvärrat krisen.

I detta läge får kommunerna en ännu värre ekonomisk situation, eftersom skatteintäkterna minskar och socialbidragskostnaderna ökar. Och regeringen väljer att bara ha kortsiktiga lösningar för kommunerna.

Vårt budgetalternativ innehåller besked för tre år framåt. Ni slänger in att de ska få extrapengar tre månader före årsskiftet. Det är bra att de får extrapengar nästa år. Men det hade varit ännu bättre om de hade kunnat slippa att börja det nya året med att ge varsel till dem som har ett års uppsägningstid. Jag har exempel på kommuner som kommer att göra det, eftersom de vet att de 2011 inte får mer pengar av staten.

Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag nästan baxnar över detta. Inte ett enda nytt jobb har jobbskatteavdraget gett, enligt Monica Green. Då undrar man stilla: Varför satsar Socialdemokraterna 50 miljarder på detta? Det är en logik som inte är lätt att förstå, i alla fall inte direkt, men jag får fundera ett tag på det.

Ni har ju med ett års fördröjning accepterat alla jobbskatteavdrag, utom det sista, som den här regeringen har genomfört. Om ni inte tror att det ger ett enda jobb måste man verkligen fundera över på vilken grund ni bedriver er politik. Men det är en sak för väljarna framöver.

Jag vill ändå, herr talman, konstatera att Monica Green frågade mig vad jag tänker göra för att åstadkomma bättre planeringsförutsättningar. Jag har berättat om det vi har gjort kortsiktigt, den största satsningen någonsin. Det är 17 miljarder kronor till kommunsektorn under 2010. Det är 5 miljarder i nivåhöjning för de kommande åren.

Jag överlåter åt kammarens ledamöter att bedöma vad som är trovärdigt i detta.

Regeringen har gjort en stor satsning. Nu går vi också in och tittar på om vi kan hitta system inför framtiden som gör att vi på ett bättre sätt kan överbrygga den här typen av kriser som kommer över oss. Vi hade från början en väldigt positiv utveckling. Då kom det mer eller mindre som en blixtnad från klar himmel en global finanskris. Den har hittills, tycker jag, kunnat hanteras på ett acceptabelt sätt i det fina landet Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2009/10:160 om insatser för ökat bostadsbyggande

Anf. 52 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Johan Löfstrand har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta dels för att kraftigt öka bostadsbyggandet och därmed möta både jobbkris och bostadsbrist, dels för att nödvändig upprustning och viktiga energi- och klimatinvesteringar genomförs i det befintliga flerbostads-husbeståndet, inte minst från miljonprogrammen.

Johan Löfstrand hänvisar till låga nivåer av nyproducerade bostäder och menar att regeringens politik är orsaken. Detta är inte korrekt. Sve-

rige har, som de flesta av våra europeiska och nordiska grannar, drabbats hårt av finanskrisen. Situationen på kreditmarknaderna har varit, och är i många fall fortfarande, mycket osäker. Som en följd av krisen har hushållens efterfrågan också minskat. Bostadsbyggandet har därför sjunkit i Sverige men också i de övriga nordiska länderna på motsvarande sätt.

För att stävja effekterna av finanskrisen har regeringen vidtagit ett antal stimulans- och stabiliseringsåtgärder. Bland annat har bostadsbyggandet stimulerats genom att regeringen, från och med den 1 juli 2009, har förbättrat kreditmöjligheterna för byggföretag. Byggföretag kan nu få statliga kreditgarantier för bostadsbyggande redan under byggtiden, vilket inte har varit möjligt tidigare.

Glädjande är att det finns tecken på att den negativa utvecklingen håller på att brytas. Boverkets nyligen publicerade indikatorer tyder på att bostadsbyggandet nu vänder uppåt. Efterfrågan på nya småhus och bostadsrätter har ökat starkt, och enligt Boverkets prognos kommer bostadsbyggandet att öka med 25 procent nästa år, eventuellt mer. Mot bakgrund av detta, det ansträngda statsfinansiella läget samt det alltför höga prisläge som råder i byggsektorn har jag inte för avsikt att föreslå ytterligare åtgärder.

När det gäller de så kallade miljonprogramsområdena präglas dessa inte bara av renoveringsbehov utan också av ett utbrett utanförskap. Många boende har låga inkomster och en svag förankring på arbetsmarknaden. Situationen för de här områdena är komplex. För att önskad utveckling ska komma till stånd måste insatserna vara noga övervägda och väl riktade. Det finns därför anledning att ytterligare se över och analysera hur och i vilka former statens insatser kan ske för att förbättra såväl den fysiska som den boendesociala miljön i miljonprogramsområdena. Det är dock viktigt att komma ihåg att det framför allt är fastighetsägarna, de boende och kommunerna som tillsammans har ett ansvar för att en positiv utveckling ska kunna äga rum i de här områdena. Regeringen bereder för närvarande frågan om hur staten, tillsammans med berörda aktörer, ska kunna frambringa ett engagemang i dessa frågor.

Slutligen vill jag också betona att regeringens politik för att öka utbudet av arbetskraft och bryta utanförskapet förväntas ge positiva effekter även i miljonprogramsområdena.

Anf. 53 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret.

Av ministerns beskrivning av situationen just nu kan man nästan tro att det inte finns några moln på himlen över huvud taget, och om det skulle finnas några moln är de på väg att segla bort och försvinna.

Jag ser det inte riktigt så. Jag ser att situationen på bostadsmarknaden är oerhört problematisk. Vi har i dagsläget ett bostadsbyggande som har halverats sedan 2006. Och i år har vi det lägsta bostadsbyggandet på tio år.

Det här, tillsammans med att vi har en situation där ett antal ganska stora ungdomskullar snart kommer att träda in på bostadsmarknaden, gör att jag anser att detta är en fråga som måste tas på största allvar. Därför menar jag att regeringen borde lägga mer kraft på att stimulera byggandet av bostäder och på att se till att ungdomar men även andra grupper kommer ut på bostadsmarknaden.

Ministern berörde i sitt anförande våra nordiska grannar. Investeringarna i bostäder har minskat kraftigt i hela Norden – det stämmer. Men Sverige har tappat mest i jämförelse med andra nordiska länder. Vi bygger färre lägenheter, nästan 3 000 färre lägenheter än till exempel Norge. Och i Norge har man ungefär hälften så stor befolkning.

De sista uppgifterna är hämtade från Byggindustrins hemsida. De hade en pressrelease den 9 december. Där står det bland annat att Sverige har störst nedgång inom bostadsinvesteringarna i Norden. Investeringar i bostäder minskar kraftigt i hela Norden under 2009. Det är Sverige som drabbas hårdast, medan Finland kommer lindrigast undan.

Det går där att läsa ytterligare en hel del om investeringar. Men det är väldigt tydligt att den svenska bostadsmarknaden är den marknad som har återhämtat sig långsammast och där det finns en hel del problem.

Med anledning av detta och att vi nu också kan göra en nordisk jämförelse frågar jag statsrådet igen: Vilka åtgärder måste vidtas för att öka bostadsbyggandet?

Vi står inför att stora ungdomskullar ska träda ut på bostadsmarknaden, så vi måste vi hitta lösningar. Jag tror att den bästa lösningen vore att se till att stimulera byggsektorn så att vi på olika sätt får fler bostäder.

Vi har tidigare diskuterat och debatterat frågan och gör det nu igen. Ministern är i morgon kväll hjärtligt välkommen att komma och diskutera frågan tillsammans med utskottet.

Jag tror att åtgärder behövs och vill gärna höra vilka åtgärderna är från ministrarnas sida.

Anf. 54 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Det här är egentligen, som Johan Löfstrand sade, en pågående bostadsdebatt. Bostadsdebatten i går kväll avbröts ju kvart över elva. Den fortsätter på eftermiddagen i morgon, så nu är det bara ett litet mellanspel i sammanhanget.

Man kan konstatera – det medger trots allt även Johan Löfstrand – att saker och ting inte bara är regeringens fel. Vi har ju gått igenom en finanskris. Det är precis som statsrådet här säger, att också efterfrågan i Sverige naturligtvis påverkas när det gäller byggandet av bostäder.

I den nuvarande situationen gäller det att inte tappa bort den långsiktiga strategin för att nå en bostadsmarknad i balans där den enskilda bostadskonsumenten är i fokus och där efterfrågan möts av ett utbud i balans. Jag upplever att vi i alliansen alltsedan tillträdet 2006 oerhört konsekvent hållit fast vid nämnda strategin just för att nå balans. Johan Löfstrand pratar här igen om stimulanser. Jag antar att han då avser någon typ av investeringsstöd, även om han inte sade det rent ut. Men det vore naturligtvis en helt felaktig signal att nu kasta in nya investeringsstöd. I stället är det väldigt viktigt att hålla fast vid den grundläggande strategin. Konjunkturer går upp och går ned, men bostadsbyggandet ska fungera i både högkonjunkturer och lågkonjunkturer.

Jag tycker att regeringen faktiskt kan få lite beröm. Den problematik som finanskrisen förde med sig var ju att det blev en brist på finansiering. Detta möttes väldigt snabbt genom att man införde statliga kreditgarantier även för nybyggnation. Den typen av åtgärder tillhör den långsiktiga strategin.

Jag har läst Johan Löfstrands interpellation. Han tar där även upp frågan om energi- och klimatinvesteringar. Jag tror att det stora problemet är att branschen i det avseendet har mycket att lära, att ta till sig. Det finns en långsiktig lönsamhet i energiinvesteringar som de facto inte utnyttjas.

I senaste numret av tidningen Byggnadsarbetaren läste jag att man har kommit fram till att bara 15 procent av de rent lönsamma investeringarna kommer till stånd. Om det beror på okunskap, om det är konservatism i branschen eller om det beror på någonting annat vet inte jag. Men här har branschen någonting att ta till sig och att lite grann fundera på.

Johan Löfstrand redovisar i och för sig inte exakt vad stimulanserna skulle bestå i. Men att i detta läge återinföra subventioner och den typen av stöd vore, som sagt, direkt felaktigt enligt mitt sätt att se detta.

Jag kan meddela statsrådet att alliansens riksdagspartier i sammanhanget har uttryckt samma politik som statsrådet, så även om statsrådet inte har tid att vara med har synpunkterna i god ordning framförts.

Anf. 55 GUNNAR SANDBERG (s):

Herr talman! I senaste numret av tidningen Trä- och Möbelforum finns det en artikel om energieffektiviseringar inom byggandet. Tuffa EU-krav ska ge klimatsmarta hus. Det finns ett nytt EU-direktiv om energieffektiviseringar i byggnader. Om tio år ska alla hus som byggs inom EU vara ytterst energisnåla och till största delen värmas upp med förnybar energi.

I befintliga hus ska energianvändningen minskas till närmast noll. Det här är väldigt positivt från klimatsynpunkt. Men man varnar för risken att byggkostnaderna ökar, med en minskad efterfrågan på nyproducerade hus som följd.

I Sverige är det befintliga bostadsbeståndet betydligt större än andelen nyproduktion. Kravet på effektivisering av dessa hus är närmast noll energi.

Det känns bra att vi socialdemokrater vill satsa på ROT-stöd. Det kommer att underlätta en del i det arbete som väntar. I Tyskland har bankerna generösare krediter till energieffektiviseringar i byggandet eftersom bankerna där räknar med ett högre andrahandsvärde på sikt för sådana byggnader.

För någon vecka sedan ställde jag frågan om regeringen hade för avsikt att lägga fram liknande förslag i Sverige. Svaret var att regeringen medverkat till Bygga-bo-dialogen för att lyfta miljömedvetandet inom branschen. Svaret avslutades med följande: Det är både rimligt och önskvärt om miljöbyggnader ger förutsättningar för lägre försäkringspremier.

Jag kan bara konstatera att regeringen följer utvecklingen. Men man förlitar sig på att marknaden och marknadskrafterna som herre ordnar både fler nya bostäder samt renoveringar och ombyggnader av gamla bostäder bara vi har tålamod att vänta.

Nej, säger jag till både Lars Tysklind och ministern. Vi kan inte vänta längre. Regeringen måste visa lite handlingskraft. Ministern verkar inte ha den rätta viljan att få i gång bostadsbyggandet. Regeringens åtgärder hitintills är inte tillräckliga, så jag kan bara hålla med om det Johan Löfstrand sade i sitt anförande här.

Anf. 56 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att de som bor i miljonprogramsområdena har väntat väldigt länge, bland annat under alla åren då Socialdemokraterna innehade regeringsmakten och därmed hade alla möjligheter att påbörja den process som nu blivit väldigt angelägen.

Jag är, som sagt, intresserad av att arbeta med frågan och hoppas att vi framöver kan göra det i samförstånd.

Johan Löfstrand och också, förstår jag, Gunnar Sandberg vill få i gång bostadsbyggandet genom subventioner. Ni hänvisar till den pågående jobbkrisen. Ja, läget på arbetsmarknaden är verkligen kritiskt. I hägnat av finanskrisen når arbetslösheten nu nivåer som vi inte sett på många decennier vare sig i världen eller i Sverige. Jag vill ändå göra er uppmärksamma på att läget på byggsidan faktiskt förbättrats något under de senaste månaderna.

Jag vill inte vara överdrivet optimistisk – vi vet ju ännu inte om det verkligen har vänt för bostadsbyggandet – men vill ändå peka på Sveriges Byggindustris senaste statistik. Nu talar vi om statistik, inte om prognoser. Visserligen är siffrorna från i höstas, från september – det är den senaste månaden för vilken vi hittills har statistik.

Det visar sig att antalet sysselsatta personer i byggindustrin var 301 000 i september. Det är fler än samma månad två år tidigare, alltså år 2007, och något färre än i september 2008. Det är också fler kvadratmeter som i september 2009 har bygglovats än det var 2008. Fler lägenheter bygglovades i september 2009 – 2 818 bygglovade lägenheter – än samma månad både 2007 och 2008. Från bygglovets och fram till dess att ett bygge kommer i gång tar det tid.

Antalet arbetade timmar inom byggsektorn i oktober 2009 var 3 procent mindre än för ett år sedan men faktiskt hela 4,2 procent större än samma månad 2007.

Johan Löfstrand pekar i sin interpellation på att 10 000 byggnadsarbetare i dag är arbetslösa. Jag ifrågasätter inte den siffran. Vi arbetar för fullt med att skapa förutsättningar för att de här byggnadsarbetarna ska få jobb igen.

Enligt Sveriges Byggindustrier var 8,5 procent av byggnadsarbetarna arbetslösa i september i år trots en, om än något avtagande, finanskris och en brinnande lågkonjunktur. Men om vi går tillbaka till den tid då Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet och Miljöpartiet regerade det här landet – första kvartalet 2006 – ser vi att arbetslösheten bland byggnadsarbetare uppgick till i genomsnitt 9 procent. Det ska jämföras med 8,5 procent arbetslösa byggnadsarbetare i september i år.

Man kan lugnt tillägga att det rådde lite andra förutsättningar 2006 än 2009, och då kan man kanske fråga sig, herr talman, varför arbetslösheten bland byggjobbare var lika hög i socialdemokratiskt administrerad högkonjunktur som i den lågkonjunktur som alliansen har fått hantera.

Jag kan också berätta att efter valet 2006 gick arbetslösheten bland byggjobbare raskt ned till knappt 3 procent – den var som lägst 2,3 procent – och stannade där tills krisen kom hösten 2008.

Anf. 57 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Herr talman! Statistik är härligt. Man kan alltid få det till vad man själv vill. Jag ska inte citera mer från Byggindustris rapporter, men det

man kan konstatera där är att den största delen av de arbetstillfällen som har skapats har skapats genom investeringar i infrastruktur, inte genom att bostadsbyggandet har ökat eller minskat. Byggjobbarna bygger inte hus, utan de bygger järnvägar och vägar. Det är åtminstone den analys som Byggindustrin gör. Men vi kan fortsätta ha en statistikdiskussion senare. Jag har inte så många inlägg kvar efter det här, ett kanske.

Jag vill fortsätta göra några nedslag innan jag går vidare. Jag har roat mig med att läsa Ragnvi Marcelinds inlägg i den allmänpolitiska debatten från 2003 eller 2004. Det var en ganska spännande läsning, och det som var mest spännande med det hela var att all den kritik som den dåvarande oppositionen lade fram nu förs fram av den sittande regeringen och av bostadsministern.

Man har alltså inte förändrat synsättet, utan det som då, 2003 eller 2004, var den socialdemokratiska regeringens fel är fortfarande den socialdemokratiska regeringens fel, fast vi nu har bytt regeringsparti. Är det inte lite lustigt att även fast man har bytt position, från att tidigare ha varit i opposition till att nu vara i majoritet, så är allting fortfarande den gamla socialdemokratiska regeringens fel? Det tycker jag är lite lustigt. Varför kan vi inte i stället diskutera vad den borgerliga regeringen skulle kunna eller inte kunna göra? Nej, allting är den tidigare socialdemokratiska regeringens fel.

Nästa punkt: Jag håller med om att det största problemet inom hela byggsektorn i dag är den konkurrenssituation vi har, och det är något som jag tror att vi gemensamt skulle kunna ta tag i. Här finns mycket att göra. Jag tror nämligen att det är det stora problemet, inte huruvida vi har olika stimulanssystem eller inte. Sådana system, hävdar jag, ska vara konstruerade på ett sådant sätt som gör att de inte påverkar konkurrensen.

När en socialdemokratisk regering nu kommer att ta över makten efter valet ska vi se till att lansera ett antal sådana stimulanssystem som kommer att vara konkurrensneutrala. På så sätt kommer vi att kunna jobba med att förbättra konkurrensen men också se till att faktiskt stimulera byggandet av det som behöver byggas och renoveras.

En annan frågeställning som har uppmärksammats både i den här interpellationsdebatten och i ett antal uttalanden som ministern har gjort tidigare har rört ansvaret för att renovera miljonprogrammen. Debatten inom Kristdemokraterna har bland annat i deras tidning rört sig kring det här med neutralitet och balans mellan olika upplåtelseformer, där vissa av Mats Odells partikamrater menar att det finns problem med balansen mellan hyresrätter och andra former och att det måste rättas till. Ni har också infört ett ROT-avdrag som inte gynnar hyresrätten, och vi har den borttagna fastighetsskatten.

Mina frågor till ministern är: Anser ministern att det nu är dags att ta tag i frågan om neutralitet och balansen mellan upplåtelseformer? Anser ministern att staten måste ta ett ansvar när det gäller renovering och upprustning av miljonprogrammen?

Anf. 58 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag tänkte också säga några ord om miljonprogrammen. När vi pratar om miljonprogrammen associerar vi väl till socialt utsatta områdena med flerbostadshus med ett eftersatt underhåll. Ser man på miljonprogrammet i stort är de flesta bostäderna i gott skick, eftersom

man har fastighetsägare som har skött detta. Men i den eftersatta delen av miljonprogrammen finns det så mycket annat, vilket också statsrådet Odell var inne på. Det är en komplex situation som handlar om otrygghet, arbetslöshet, social utsatthet, bristande utbildningsnivåer och även en ensidighet. Det finns nästan inga ägda bostäder i sådana områden, och det är sådana saker man måste arbeta väldigt brett kring.

Jag tror också att konkurrens är en nyckel till lösningen. Men man måste i så fall tro på marknadskrafterna, annars blir det inkonsekvent. Konkurrensen påverkar ju marknadskrafterna.

Enligt den statistik vi fick från statsrådet händer det mycket på bostadsmarknaden. Det är trots allt på väg åt rätt håll, och det är glädjande.

Man kan också läsa i sista numret av Byggindustrin att NCC pressar inköpskostnaderna med 20 procent. Jag tror att de stora byggbolagen också inser att de måste bygga produkter som människor faktiskt kan efterfråga. Man kan inte bygga för dyrt. Men då ska vi konsekvent hålla fast vid att staten inte ska gå in och subventionera ned det till en viss nivå, för de pengarna hamnar väldigt lätt i kalkylen. Någon hade en annan åsikt kring det i går kväll, men det är på det sättet.

Jag tror att det här är ett symptom på att man ser att vi har långsiktiga spelregler, och då måste man naturligtvis börja jobba hårt med andra saker för att få ned kostnaderna.

Anf. 59 GUNNAR SANDBERG (s):

Herr talman! Jag har själv en bakgrund som byggnadsarbetare, ministern. Jag har Byggnadsarbetaren och läser varje nummer som kommer. Jag följer även arbetslöshetsstatistiken där och är väldigt intresserad av branschen på grund av den bakgrund jag har.

Både sysselsättningen och byggandet varierar över landet. Det kan räcka med att man spår en räntehöjning så kan det stanna av.

Efterfrågan på bostäder ökar i alla fall i allt fler kommuner. Att vi har en finanskris vet vi alla, och den är inte mindre kännbar i mindre städer. Små och medelstora företag försvinner med varsel och uppsägningar som följd. Ungdomar som inte kommer in på arbetsmarknaden får det allt tuffare när arbetsplatser läggs ned. I Jämtland har ACB gått i konkurs. På Huskvarnafabriken i Tandsbyn väntar man på besked om nedläggning.

Men tak över huvudet måste alla ha ändå. Jämtland är ett stort och glest län. Det är bostadsbrist i Östersund och även ute på en del landsbygder. Ungdomar som gränspendlar till Norge vill hyra något, och äldre som börjar tycka det är tungt att bo i hus ser hyreslägenhet som ett bra alternativ – om det hade funnits några.

Ministern vet själv hur svårt det är att finansiera byggandet på landsbygden, särskilt hyresrätter. Även investeringar i lokaler för småföretagare är problematiska. Det är svårt med krediter, och de egna insatserna är höga.

Min fråga till ministern är om ministern har några förslag för att komma till rätta med dessa problem. Avser ministern att göra något för att underlätta för ungdomar, företagare och äldre att kunna stanna kvar där de vuxit upp och vill bo i stället för att de ska tvingas flytta på grund av att det är som det är och ser ut som det gör?

Anf. 60 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag talade tidigare om den höga arbetslösheten. Gunnar Sandberg bekräftar att han följer den statistiken. Arbetslösheten var hög 2006 trots ganska goda tider och trots de mycket omfattande subventioner som den socialdemokratiska regeringen gav till byggsektorn. Det bet inte heller den gången på byggnadsarbetarnas arbetslöshet som vi nyss konstaterade, och det bet inte på det låga bostadsbyggandet i Sverige.

Däremot kan vi vara säkra på att det bidrog till att trissa upp byggpriserna. På ett enda år mellan 2006 och 2007 ökade de med 6,4 procent. Kan de kanske också vara skyldiga till det som Eurostat konstaterade 2005, nämligen att Sverige var bäst i Europa på höga byggpriser? Vi låg 55 procent över genomsnittet. Jag och många med mig tror att de här subventionerna starkt bidrog till att trissa upp priserna till den nivån.

Kanske också Socialdemokraterna har upptäckt detta. Jag vet inte, men det investeringsstöd som ni talar så mycket om har faktiskt krympt ihop i era motioner för varje år under mandatperioden. Nu är det nere på 400 miljoner per år. Johan Löfstrand säger nu att det kommer ett antal nya stimulanser. Vi får väl se när de presenteras. Men om ni ska närma er Miljöpartiets politik är det ju ett närmande till regeringens, nämligen inga subventioner alls, utan långsiktiga, stabila villkor.

Socialdemokraternas och Miljöpartiets skiljaktigheter i den här frågan framstår ändå som minimala om man tänker på den tredje tilltänkta partnern i det rödgröna samarbetet, nämligen Vänsterpartiet. De går ut med 500 miljoner, alltså en halv miljard, redan nästa år för att 2012 ha kommit upp till 2,3 miljarder kronor i byggsubventioner.

Vad är det som gäller för det rödgröna alternativet?

Anf. 61 JOHAN LÖFSTRAND (s):

Herr talman! Tack, Mats Odell! Det blir alltid en diskussion om subventioner och det onda med subventioner. Jag tycker att det skulle behöva föras en lite mer nyanserad debatt kring hur olika stimulanssystem fungerar och vad som är subventioner och inte subventioner.

Uppenbarligen är det förslag som Socialdemokraterna har lagt fram i sin budget om att stimulera byggandet av klimatsmarta hyresrätter helt förkastligt. Men det är helt okej att införa ett ROT-avdrag där man subventionerar villaägare för renovering och tillbyggnad av villor. När man går in på Kristdemokraternas hemsida och läser om de förslag till investeringsstöd som finns till byggandet av bostäder till äldre ser man att det är helt okej. Då är det helt okej att ha stimulanssystem och olika system för att subventionera byggandet.

Detta är för mig en stor gåta. Hur kan det vara så att när Socialdemokraterna vill ha ett stimulanssystem för klimatsmarta hyresrätter är det fel i alla lägen, men när den borgerliga regeringen lägger fram förslag om ett ROT-avdrag som subventionerar renoveringen av villor är det helt okej? Eller när Kristdemokraterna på sin hemsida skriver att man vill ha ett investeringsstöd som skulle kunna ges till nya boendeformer för äldre, då är också investeringsstöd helt okej. Det är för mig en gåta.

Jag vill avsluta med en fråga ministern, för i Regeringskansliet pågår det nu ett ganska stort arbete kring andra spännande frågor, har jag förstått. Vi från oppositionen är oerhört spända inför vad det kommer att leda till framgent. Jag vill därför ta tillfället i akt och fråga ministern om

Prot. 2009/10:50

15 december

Svar på
interpellationer

han skulle kunna besöka utskottet någon gång efter jul och faktiskt redogöra lite grann för de förslag som departementet och regeringen har arbetat fram.

Anf. 62 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! På den sista frågan svarar jag ett obetingat ja. Jag kommer väldigt gärna till utskottet och diskuterar detta. Jag är väldigt glad åt att det ser ut som om vi kan hitta en bred uppgörelse i viktiga frågor på bostadspolitikens område.

Oppositionen är överens om en sak, ROT-avdrag för hyresrätter. Avdragsgilla kostnader ska alltså kunna ge ekonomiskt stöd, halva arbetskostnaden. De fastighetsägare som har skött sig och redan gjort sina investeringar blir blåsta på detta.

Om nu det här är ett så bra förslag undrar man ju varför det inte genomfördes före 2006. Jag menar, upprustningsbehovet i miljonprogrammet är ingenting som har kommit som en blixtnad från klar himmel. Det tillhör på något sätt grundkurs 1 i fastighetsförvaltning att efter 35–40 år är det hög tid att genomföra ganska stora och grundläggande förbättringar. Det fanns alltså redan under Socialdemokraternas tid vid makten väldigt goda möjligheter att göra det.

Nu ska tydligen en halvering av alla arbetskostnader åstadkomma detta. Prislappen beräknar ni till 2,5 miljarder varje år. Jag tror för min del att det där bara är en mycket liten del av sanningen. Vad kommer att hända med byggpriserna om alla upprustningar subventioneras på det sättet i hela hyressektorn? Hur ska byggsektorn kunna allokera resurser både till det och till nybyggnation, som vi så väl behöver?

Sabo har gjort beräkningar av vad det skulle kosta att faktiskt göra det som de rödgröna föreslår. Det är en utredning som heter *Hem för miljoner*. Den kom den 3 november. Man menar att det skulle kosta ungefär 12 000 kronor per kvadratmeter. Det gör knappt 1 miljon per trerumslägenhet. Sedan vill ni lägga på 50 000 och en klimatbonus på 10 procent i avdrag. Vad som ändå står klart är att de här subventionerna skulle slå i taket direkt med 100 000 kronor i arbetskraftskostnad. Slutligen, herr talman, kommer därför de här renoveringarna att vara mest lönsamma för små lägenheter. En subvention blir snedvridande och främjar på det sättet trångboddhet redan på papperet.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2009/10:147 om tillgången till äggfritt vaccin

Anf. 63 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Marina Pettersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att se till att Sverige skaffar sig ett antal doser äggfritt vaccin så att alla som vill kan få vaccinera sig.

Socialstyrelsen har på regeringens uppdrag upphandlat vaccin och antivirala läkemedel för att hälso- och sjukvården ska kunna möta och

mildra effekterna av den pandemiska influensan A(H1N1). Det vaccin som upphandlats är tillräckligt för att vaccinera hela befolkningen.

Vaccinationerna inleddes i oktober och i mitten av december hade hälso- och sjukvården redan hunnit vaccinera ungefär halva befolkningen med en dos. Detta har troligen redan bidragit till att minska smittspridningen i landet. Ambitionen är att uppnå en tillräckligt hög vaccinations-täckning för att smittspridningen ska upphöra. Därmed är Sverige ett av de länder som har högst ambitionsnivå och som kommit längst när det gäller att genomföra en bred vaccinationskampanj. Trots komplexiteten i detta stora åtagande har det hittills i stort avlöpvt väl.

Det vaccin mot H1N1 som Sverige köpt in heter Pandemrix och kan innehålla äggprotein i mycket låga halter. Det innebär att försiktighet måste iaktas när det gäller vaccinering av personer med äggallergi.

I dag finns dokumenterade goda erfarenheter från flera landsting vad gäller att vaccinera personer med äggallergi, bland annat landstingen i Stockholm och Östergötland. I Stockholm har exempelvis mer än 250 barn med äggallergi vaccinerats med gott resultat. Misstänkt allergiska personer har genomgått allergitest och sådana med svårare allergi har till exempel kunnat vaccineras på mottagningar med särskild kompetens för att öka säkerheten.

Det finns dock vissa grupper som av olika skäl avråds från vaccination. Det gäller bland annat en liten grupp av svårt allergiska personer som reagerat mycket kraftigt – en så kallad anafylaktisk reaktion – mot ägg samt personer med vissa immunologiska sjukdomar. För de personer som av olika skäl inte kan vaccineras finns alternativet att behandla med antivirala läkemedel som förskrivs av behandlande läkare i enlighet med Socialstyrelsens rekommendationer.

Jag vill samtidigt understryka vikten av att så många som möjligt av dem som kan vaccinera sig också gör det. Detta är ett viktigt sätt att skydda både sig själv och personer som av olika skäl inte är vaccinerade.

Sammanfattningsvis visar erfarenheten att en stor del av de personer som är allergiska mot ägg kan vaccinera sig med det vaccin som finns tillgängligt i Sverige. De personer som på grund av svår äggallergi eller andra medicinska skäl avråds från vaccinering kan skyddas genom behandling med antivirala läkemedel. Även den stora vaccinationstäckning som eftersträvas i Sverige bidrar till att skydda dessa grupper. Den samlade bedömningen är därför att nuvarande insatser är tillräckliga.

Anf. 64 MARINA PETTERSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Jag är inte nöjd utan ser fram mot denna interpellationsdebatt med en förhoppning om att regeringen efteråt kanske ändrar sin inställning och säkrar tillgången till vaccin för den stora gruppen äggallergiker som i dag utsätts för en viss fara vid vaccinering.

Vart tredje skolbarn har i dag någon form av allergi, ofta ganska ofarliga allergier som kanske bara ger klåda, eksem, rödflammighet och så vidare. Men det finns ett väldigt stort förbehåll i dagens allergiforskning. Du ska inte utsätta dig för allergen som du reagerar på, för du vet inte om du kan bli sämre. Kanske kan du reagera med anafylaktisk chock och med ditt eget liv som insats.

Prot. 2009/10:50
15 december

*Svar på
interpellationer*

Därför ska alla som har allvarlig allergi undvika allergen, det ämne man är allergisk mot.

Vi har tur, ministern, vi har en otrolig tur att inget allvarligt har hänt än. I våra skolor, vårdcentraler, äldreboenden och så vidare har miljoner vaccinerats. Vi har i Sverige genomfört en framgångsrik kamp mot den nya influensan. Det har varit bråttom. Men det får aldrig bli så bråttom att man inte beställer vaccin till alla, precis det som Norge har gjort. Där vaccineras barnen med vaccin som äggallergiker kan ta utan att utsätta sig för fara.

Ministern nämnde i sitt svar att här i Sverige gör vi en pricktest innan vaccinet ges. Men inte ens en prickfest är helt ofarlig, eftersom pricktest-ämnet kommer i kontakt med patientens blod och en viss fara kan uppstå.

De förväntade reaktionerna på Pandemrix, det vaccin som ges till hela befolkningen i Sverige, är lokala symtom på injektionsstället, svullnad, rodnad, smärta i den vaccinerade armen. Man kan också få influensaliknande symtom. Allt detta brukar gå över på en eller två dagar.

Det finns också allvarliga biverkningar av det vaccin som vi ger mot den nya influensan. Beträffande de allergiska reaktionerna har sjukvården rapporterat in 426 biverkningar med allergiska symtom hos 371 patienter. Reaktionerna har inträffat i nära anslutning till vaccination med Pandemrix. I de fall där det har bedömts vara allvarliga har patienterna behövt behandling med antihistaminer, adrenalin, kortison och i vissa fall övervakning på akutmottagning och inläggande på sjukhus.

I samtliga fall har lyckligtvis nog reaktionerna avklingat.

Anafylaktiska reaktioner har rapporterats hittills hos 15 patienter med känd överkänslighet mot ägg och hos 37 patienter med känd allergi mot andra födoämnen, pollen, gräs eller läkemedel. Man har haft en annan allergi helt enkelt.

Då återstår frågorna i samband med Sveriges upphandling om tillgången till äggfritt vaccin: Varför kan Norge men inte vi? Ingen vet i dag hur många det är som ej fått vaccinet i Sverige på grund av allergi. Totalt har 3 600 biverkningar rapporterats in till den 4 december, och över 4 miljoner svenskar har vaccinerats. Vi har gjort ett fantastiskt arbete, men varför har ni inte fullföljt det arbetet för alla våra medborgare? Varför ska vi fortsätta att ta risker? Varför kan ni inte ändra strategi? Varför kan vi inte beställa in vaccin?

Anf. 65 FINN BENGTSSON (m):

Herr talman! Det här är en intressant interpellation, och jag vill framför allt rikta ett stort tack till statsrådet för svaret, som tydliggör en inslagen linje. Först måste jag konstatera att vi har nått en stor framgång. På mindre än två och en halv månad har vi praktiskt taget vaccinerat halva befolkningen. Det ger ett riktvärde på två tredjedelar, två fjärdedelar. Det handlar om en mycket avancerad minskning av smittspridningsrisken som kommer alla till del, inte bara allergiker utan alla andra riskgrupper också.

Låt oss därför stanna upp för ett ögonblick och fundera kring det interpellanten egentligen vädjar om, nämligen att de som är äggallergiker skulle få en möjlighet att vaccinera sig själva. Det här ställer hela frågan om massvaccinationens syfte i blyxbelysningen. Vi kan konstatera, herr talman, att en del riksdagsledamöter när de blev intervjuade i medierna

inte heller riktigt hade förstått att vitsen med massvaccinationen är att skydda så många som möjligt av befolkningen som är i riskgrupper, då inte bara allergiker. Man svarade mer för egen del huruvida man själv skulle bli vaccinerad och därmed skyddad. Den stora vinsten är naturligtvis att ju större del av befolkningen som är vaccinerad, desto bättre är skyddet för oss alla.

Interpellanten tar upp frågan om allergi, och det är en alldeles riktig iakttagelse. Problemet är bara att allergier och allergen finns det många av. Det är inte bara ägg vi är allergiska mot. Vad vi glädjande nog vet, precis som interpellanten lyfter fram, är att så här långt har vi med alla de exponeringar som har gjorts av det här vaccinet som används såväl i det här landet som utomlands haft milda biverkningar och en låg biverkningsfrekvens. Den motfråga man måste ställa är att om man tar in ett bristvaccin, som äggfritt vaccin är, och skulle börja vaccinera med detta, vad är då garantin för att vi inte får en mycket högre risk av biverkningar och att det totalt sett till och med kan vara skadligt?

Den viktiga poängen här är inte att äggallergikerna mår allra bäst av att själva bli vaccinerade, utan det viktigaste är att vi vaccinerar befolkningen och försöker nå det mål som satts upp av regeringen och som får stöd såväl av Smittskyddsinstitutet som Socialstyrelsen, att nå upp till två tredjedelar eller två fjärdedelar av befolkningen. Först då garanterar vi alla riskgrupper skydd mot de problem som man kan drabbas av i form av svininfluensan, nämligen en allvarlig sjukdom. Det är det som är målet.

Man kan bli bekymrad när man ser den mediala bilden av det hela. Det vi läser om i medier och som oroar befolkningen är att det finns biverkningar, även om de är få och beskedliga. Men med den här mass-exponeringen kommer en del biverkningsproblem att lyftas fram och ses som allvarliga. Vi har kunnat konstatera även en del dödsfall, tragiskt nog. Men det är inte på nivån av att detta skulle vara ett dåligt vaccin, utan det handlar mer om den massiva exponeringen av de risker som är förknippade med detta totalt sett.

När mediebildens skapar oro måste man rättmätigt ställa sig frågan: Vad är poängen med att väcka en sådan interpellation om en liten grupp och skapa ytterligare oro hos dem och kräva att regeringen ska agera med en prioritering som enligt alla sakkunniga bedömare skulle vara felaktig? I stället för att sträva efter massvaccinationsmålet skulle man rikta in sig mot en liten grupp som skulle bli vaccinerad. Det kan inte vara vettigt att frångå målet, för då kommer andra riskgrupper att drabbas. I en central fråga säger interpellanten att det vore naturligt att Sverige sökte likadan lösning som Norge för att se till att en så stor del som möjligt av befolkningen får det skydd som vaccinering som innebär. Ja, om man då väljer att prioritera ett äggfritt vaccin, med de kostnader det innebär, för en mindre grupp människor i stället för att försöka uppnå det ursprungliga massvaccinationsmål som vi har varit överens om i kammaren, är det inte en så stor del av befolkningen som möjligt som får det skydd som vaccination innebär. Då väljer man selektivt ut en grupp, och det kan inte vara förenligt med folkhälsan.

Prot. 2009/10:50

15 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 66 LARS U GRANBERG (s):

Herr talman! Nej, Finn Bengtsson, den här debatten handlar inte om det du var inne på. Debatten handlar mer om en otydlighet från regeringens sida. Astma- och allergiförbundet har skickat brev där de ställt frågan till Maria Larsson och fått svar från Maria Larssons pressekreterare att det här är en fråga till Socialstyrelsen. Socialstyrelsen svarar: Nej, det här är en fråga till Socialdepartementet.

Det är utifrån det vi har den här debatten för att nå en tydlighet. Jag kan fråga Maria Larsson: Är det svar du har gett till Astma- och allergiförbundet ett tydligt svar? Är det logiskt att vi har valt ett annat agerande än Norge när det gäller att bemöta de människor i vårt land, runt 1 000 personer, som är i behov av ett annat vaccin? Ge dem ett tydligt svar. Får vi ett tydligt svar då kanske det räcker. Astma- och allergiförbundet har inte uppfattat regeringen som tydlig, och därför har vi den här interpellationsdebatten.

(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.58 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

6 § (forts.) Svar på interpellation 2009/10:147 om tillgången till äggfritt vaccin

Anf. 67 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det känns bra att vara tillbaka igen och fullfölja debatten.

Vi gör just nu något vi inte har gjort tidigare, nämligen vaccinerar en hel befolkning under extremt kort tid. Jag är glad över landstingens fantastiska insats. Det är en insats utöver vad man hade kunnat förvänta sig, och de har organiserat detta på så sätt att det i de flesta fall är väldigt väl fungerande. Låt mig också säga att jag är glad över svenska folkets vilja att vaccinera sig för att skydda sig själva och också andra. Vi leder ligan i Europa, och jag tror att det är en stor fördel inte bara när vi nu är inne i första vågen av pandemin utan även vid en ny våg.

Att kunna erbjuda skydd till hela befolkningen har varit en tydlig målsättning eftersom vi vet att en tredjedel av dem som drabbas av allvarlig sjukdom eller död inte tillhör de grupper som har varit prioriterade medicinskt eller de utpekade riskgrupperna. Därför är det angeläget att det finns skydd till hela befolkningen.

I dag diskuterar vi äggallergiker, och jag vill säga att merparten av äggallergikerna omfattas av det vaccin som finns att tillgå i vårt land.

Den lilla grupp som inte gör det får ändå ett fullgott skydd genom antiviraler. Det innebär att vi har skydd att erbjuda till hela befolkningen.

Jag vill också säga att jag inte tycker att vi ska uttrycka det som att vi har haft tur att inga allvarliga händelser har inträffat. Vi har nämligen varit noga med att få ett vaccin som är testat och godkänt, och när Socialstyrelsen fick uppdraget av regeringen att göra upphandlingen bedömde den att just detta var en av de viktigaste sakerna. Det skulle vara ett testat vaccin, och det skulle vara bra och säkert även ur leveranshänseende. Det handlade om att jobba tillsammans med ett stort bolag för att vi snabbt skulle kunna få leveransen.

Allt detta har fungerat bra, och vi har en öppen biverkningsrapportering. På Läkemedelsverkets hemsida finns alla biverkningar rapporterade. Så här långt har vi inte sett något som är extremt konstigt eller annorlunda, utan det följer ungefär den biverkningsrapportering vi har kring det årliga influensavaccinet. Det gäller som sagt en ganska stor andel av befolkningen – vi är uppe i 50–55 procent. Det är alltså många som har blivit vaccinerade, och i förhållande till det är biverkningsrapporteringen inte särskilt omfattande. Detta är glädjande, och vi hoppas att det ska bestå.

Det finns inte heller några oklarheter i uppdraget. Socialstyrelsen fick uppdraget att upphandla, och vaccinet kan som sagt var användas av nästan alla. För dem som har en kraftig äggallergi och inte kan använda det finns antiviraler. Det är precis det Socialstyrelsen rekommenderar, och det innebär att hela befolkningen har ett skydd.

Anf. 68 MARINA PETTERSSON (s):

Fru talman! Om Socialstyrelsens riktlinjer är att man till denna grupp ska vara frikostig med antivirala mediciner som Tamiflu – varför vaccinerar vi då de människor som har en grav äggallergi efter testning och tar risken för svåra allergiska reaktioner som i extrema fall kan vara livshotande? Jag undrar varför vi inte kan göra som Norge har gjort och köpa in äggfria vaccinationsdoser till de människor som har grava äggallergier.

Svenska myndigheter uppmanar alla medborgare att vaccinera sig, och många har hörsammat det. Det är väldigt bra. Vi har nått långt när det gäller vaccinationsgraden i Sverige, och så ska det vara. Men då ska myndigheterna också se till att alla medborgare kan vaccinera sig. Det tycker jag är ett rimligt krav.

Anf. 69 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Marina Pettersson, understödd av Lars U Granberg, försöker göra detta till en fråga om en minoritet som inte har blivit tillgodosedd. Låt oss konstatera att det gäller att inte tappa fokus i den framgångssaga som massvaccinationen i Sverige ändå har blivit så här långt.

Målet måste vara att hindra smittspridningen mellan en majoritet av dem som kan bli sjuka så att ingen minoritet ska råka illa ut. Det som i interpellationen mycket riktigt lyfts fram som ett uttryck för att skydda en minoritet, nämligen Astma- och allergiförbundets uttalande, är en partsinlaga för *en* minoritet. Vi har samtidigt många andra minoriteter som så här långt har råkat värre ut på grund av den smittspridning som sker, till exempel de som är transplanterade och immunsupprimerade,

Prot. 2009/10:50
15 december

*Svar på
interpellationer*

som det heter. De har ett sämre skydd, och det är därför vi måste se till att massvaccinationen uppnår sitt huvudsyfte att en majoritet av befolkningen blir vaccinerade. Vi är på väg dit.

När vi hör interpellanten och Granberg värna Astma- och allergiförbundets uttalande blir motfrågan: Skulle regeringen lyssna mer på detta än på Smittskyddsinstitutet eller Socialstyrelsens experter? Eller skulle den för den delen lyssna mer på experterna i astma- och allergiverksamheten inom hälso- och sjukvården, som inte har uttryckt detta önskemål? De ser nämligen just värdet av att även andra minoriteter som kan drabbas av allvarlig sjukdom värnas i första hand.

Detta område är alldeles för komplext för att lyftas in i partipolitik och för att man ska försöka stå som garant för en minoritet när det är hela befolkningen och en rad olika utsatta individgrupper som kan råka i klistret om vi inte lyckas uppnå målet. Glädjande nog, fru talman, är vi dock på väg dit, och det finns som ministern har sagt hjälp och stöd – bland annat antivirala medel – för de grupper som inte kan få vaccin i dag.

Anf. 70 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Alla ska ha ett fullgott skydd, och Socialstyrelsens rekommendationer innebär att man som äggallergiker bör rådgöra med sin läkare. Läkaren ska göra en individuell bedömning om äggallergin är så allvarlig att man inte bör vaccinera sig. Fortsatt är det så att också många av dem som har äggallergi har kunnat använda vaccinet. För den lilla grupp som inte kan det finns antiviraler. Att vi inte använder antiviraler till hela befolkningen beror på att vi då skulle riskera att få en resistensutveckling som vore väldigt olycklig.

Vaccin finns att tillgå för stora delar av befolkningen, och övriga får antivirala läkemedel. Vi har ett skydd åt hela befolkningen. Det är inte alla länder som har det, men vi har varit angelägna om att så ska vara fallet i Sverige. Vi ser nämligen att en tredjedel av dem som blir allvarligt sjuka och till och med avlider inte tillhör de riskgrupper som pekas ut, och därför måste skyddet vara för alla.

Anf. 71 MARINA PETTERSSON (s):

Fru talman! Jag upprepar Socialstyrelsens rekommendation att man ska behandla dem som har väldigt hög grad av äggallergi med antivirala läkemedel, till exempel Tamiflu. Det är vad Socialstyrelsen rekommenderar.

Om man till exempel går in på Astma- och allergiförbundets hemsida kan man se ett budskap till medlemmarna från regeringen: Äggfritt vaccin ska inte köpas in. Regeringen och statsrådet Maria Larsson menar att den lilla grupp som på grund av sin allergi inte vaccineras ska få det antivirala medlet i stället. Men då återstår frågan varför vi fortsätter att ta risken och utsätta dessa människor för just det vaccin som i vissa fall ger anafylaktisk chock. Det är ändå 15 individer hittills som har fått dessa allvarliga reaktioner.

Då menar jag att man kanske skulle ändra strategin. Varför ska man ta denna risk? I stället borde man kanske satsa fullt på Tamiflu, om man nu inte kan köpa in vaccinet.

Det är frågor som fortfarande återstår, men vi får se vad framtiden bär på.

Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Det handlar om individuella medicinska bedömningar som varken jag eller Marina Pettersson kan avgöra. Men återigen: Vi har sett till att alla får ett skydd. Den individuella bedömningen innebär också att man bedömer risken att få en allvarlig allergichock. Vi har inte haft några allvarliga incidenter. Det har funnits reaktioner, men inget som har fått allvarliga konsekvenser. Så här långt får man väl ändå säga att de individuella bedömningarna har fungerat på ett bra och tillfredsställande sätt.

Det äggfria vaccinet finns i ganska liten utsträckning och på en marknad där det mesta är uppköpt i dag. Just nu är det alltså inget alternativ. Det är också viktigt att säga att man får samma skydd genom antiviraler. Det är därför som bedömningen hela tiden måste göras av behöriga läkare som kan titta på graden av äggallergi hos den enskilda patienten och göra bedömningen om det är vaccin eller antiviraler som passar just den individen bäst.

Vi får säkert anledning att återkomma till vaccineringarna. Men låt mig säga att vi nu har kommit så långt i vaccineringarna att vi faktiskt har ett skydd åt befolkningen. Jag hoppas bara att vi ska kunna uppnå en ännu högre vaccinationsgrad. Men svenska folket har varit väldigt benäget att vaccinera sig i denna situation, som är lite unik, och det har gjorts fantastiska insatser från landstingens sida.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2009/10:50

15 december

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2009/10:152 om riskbedömningar när det gäller barn som upplever och bevittnar våld

Anf. 73 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Carina Ohlsson har frågat mig vad jag avser att göra för att barn som upplever och bevittnar våld ska få stöd och hjälp oavsett i vilken kommun de bor. Hon har också frågat mig hur jag avser att följa upp resultatet i tillsynen med avseende på de brister som påtalas när det handlar om vårdnad, boende och umgänge.

Den tillsyn som Carina Ohlsson hänvisar till i sin interpellation har regeringen tagit initiativ till. I juli 2007 ändrades 5 kap. 11 § i socialtjänstlagen i syfte att tydliggöra socialnämndens skyldighet att särskilt beakta brottsoffers, framför allt kvinnor och barn som bevittnat våld, behov av stöd och hjälp. I samband med lagändringen gav regeringen ett antal uppdrag i syfte att förbättra och kvalitetssäkra socialnämndens stöd till våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld. Bland annat fick länsstyrelserna i uppdrag att tillsammans med Socialstyrelsen genomföra en förstärkt tillsyn på området.

De brister som lyfts fram i tillsynen när det gäller barnen är allvarliga. Det är oerhört viktigt att barn som bevittnar våld uppmärksammas och får den hjälp och det stöd de behöver. Enligt socialtjänstlagen måste socialtjänsten hantera frågor som rör vårdnad boende och umgänge på ett professionellt sätt. Det kan till exempel handla om att socialnämnden skyndsamt gör en förhandsbedömning av om en utredning ska inledas

och att utredningen sedan inleds utan dröjsmål. Utgångspunkten i socialtjänstens arbete ska alltid vara barnets bästa.

Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen tagit fram allmänna råd om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevitnat våld. Dessa börjar gälla i slutet av december 2009. Socialstyrelsen kommer också att ta fram en handbok som publiceras den 1 juni 2010. De allmänna råden och handboken bygger på en probleminventering som bland annat innefattar länsstyrelsernas förstärkta tillsyn och beaktar de brister som har identifierats.

En viktig del i det kunskapsuppdrag som Socialstyrelsen fick 2007 och som redovisades den 1 december tillsammans med resultatet av tillsynen, handlar om att långsiktigt och strategiskt sprida kunskap till socialtjänstens personal. Socialstyrelsen kommer därför att, som komplement till de allmänna råden och handboken, genomföra en aktiv kommunikationsinsats. Bland annat kommer en målgruppsanpassad webbplats att skapas för socialtjänsten samt nätverksträffar genomföras för nämnder, chefer och handläggare och behandlare.

En viktig del av det sammantagna kunskapsstödet är att Socialstyrelsen ska ha tillgång till kvalitetssäkrade bedömningsinstrument som kan användas i socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevitnar våld. Socialstyrelsen arbetar med att kvalitetssäkra sådana instrument och de beräknas vara tillgängliga i slutet av 2010.

När det gäller vårdnad, boende och umgänge vill jag lyfta fram det uppdrag som Socialstyrelsen fick i samband med lagändringen i föräldrabalken 2006. Socialstyrelsen ska ta fram riskbedömningsinstrument som ska användas i socialtjänstens arbete med ärenden om vårdnad, boende och umgänge. Uppdraget ska redovisas den 1 mars 2011. Det pågår för närvarande även en revidering av Socialstyrelsens allmänna råd om socialnämndens handläggning av vissa frågor om vårdnad, boende och umgänge. Redan i dag framgår vad som ska gälla i samband med samarbetssamtal vid misstankar om våld eller annan kränkande behandling.

I detta sammanhang vill jag också nämna att regeringen vidtagit åtgärder för att stimulera förebyggande arbete för barn i familjer där våld och övergrepp mellan vuxna förekommer. Det är viktigt att det sätts in åtgärder så tidigt som möjligt. Varje år satsas medel med syfte att utveckla målinriktade, strukturerade och samordnade förebyggande insatser för denna målgrupp på kommunal nivå.

Regeringen har alltså vidtagit en rad åtgärder för att utveckla och kvalitetssäkra socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevitnar våld. Det handlar om ett långsiktigt arbete och det resultat vi nu ser i form av olika former av förbättrat kunskapsstöd är en viktig del i detta arbete. Regeringen kommer att fortsätta följa denna fråga.

Anf. 74 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag får tacka ministern för svaret. Jag tycker att svaret är bra men är inte riktigt nöjd i alla fall. Jag tror att det i den här debatten kommer att visa sig att inte heller ministern är det.

Precis som ministern beskriver har det gjorts en nationell tillsyn som det kom en slutrapport om häromveckan. Den heter *Våldsutsatta kvinnor och barn som bevitnar våld – Alla kommuners ansvar*. Det är 80 kom-

muner som man har tittat på när det gäller hur de jobbar med den här frågan, att ge stöd och hjälp och hur man gör undersökningar som ska ligga till grund för exempelvis domstolsbeslut om vårdnad, boende och umgänge.

I slutsatserna om vårdnad, boende och umgänge står det att det är endast 25 procent av kommunerna som uppfyller lagstiftningen. Jag tror att vi kan vara överens om att detta inte kan accepteras. Det finns inget i världen som kan rättfärdiga att barn far illa, och det finns heller inga ursäkter när barn far illa.

Vi kan egentligen inte säga att kommunerna lever upp till att barnets bästa får råda och att det är barnets behov som styr. Därför nöjer jag mig inte riktigt med svaret att regeringen följer frågan.

Jag skulle gärna vilja få reda på hur man gör när man nu ser resultaten av undersökningen. Lagstiftningen har ju funnits där länge, även om socialtjänstlagen nu har skärpts. Tidigare stod det att barn som bevittnar våld ”bör” få stöd och hjälp, och nu är det ändrat till ”ska”. Men kommunerna har ändå haft många år på sig att jobba med de här frågorna.

Att man ska göra riskbedömningar när det gäller vårdnad, boende och umgänge har också funnits med under mycket lång tid, men ändå ser vi stora brister. Det kan få fruktansvärda konsekvenser. Vi kan i dag läsa i medierna om ett uppmärksammat fall där mamman blev mördad och det finns små barn som samhället kanske skulle ha sett, och samhället borde ha insett att familjen behövde ett helt annat stöd.

Häromveckan uppmärksammades i min valkrets, Skaraborg, ett fall där kommunen inte ansett att de hade råd med en kontaktperson när det gällde umgänge, och det innebar att barnet blev olovligen bortfört. Mamman har alltså vårdnaden.

Det är sådana konsekvenser det kan få. Som tur är sker inte detta så ofta, men vi vet ändå att barn far väldigt illa om de lever med någon som de är rädda för och inte får den trygga uppväxtmiljö som det borde innebära att vi ser till barnens bästa.

Jag skulle alltså vilja höra lite mer om det här. Nu när man ser att resultatet är så här, vad kommer ministern att göra i kontakten med kommuner eller med länsstyrelser och Socialstyrelsen för att gå lite snabbare fram med att beakta frågan?

Anf. 75 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag tror att jag i min redovisning gav exempel på en massa åtgärder som faktiskt är vidtagna. Det var roligt att Carina Ohlsson är nöjd med svaret. Jag är lika bekymrad som Carina Ohlsson över hur situationen ser ut.

När det gäller den granskning, den tillsynsrapport, som vi har fått kan man säga att det är första gången som en nationell tillsyn har genomförts på ett likartat sätt över hela landet med gemensamma nationella bedömningskriterier. Det är alltså ny kunskap som vi har fått. Den visar skillnader i hur kommunerna tar sitt ansvar.

Prot. 2009/10:50
15 december

*Svar på
interpellationer*

Man kan tydligt läsa att av de här 80 kommunerna som är granskade har samtliga kommuner och nämnder fått brister påtalade. Sedan kan man säga att de flesta bristerna inte bedöms vara av allvarlig karaktär, men sju kommuner och nämnder har haft så omfattande brister att länsstyrelsen har riktat allvarlig kritik mot dem.

Jag tycker att det är bra att vi för första gången har en samlad bild av hur situationen ser ut i Sverige när det handlar om de som inte själva har så starka röster och som är i ett mycket utsatt läge. Det är där någonstans som vi måste börja för att ta reda på hur det står till för att veta också vad vi ska vidta för åtgärder.

Åtgärder har vi som sagt satt i gång en hel rad utifrån både tillsynsrapporten och den granskning som är gjord. Vi har sett till att de granskade kommunerna börjat satsa på att utveckla och förbättra sitt arbete. Det gör de naturligtvis i dialog med länsstyrelserna som har gjort tillsynen. Länsstyrelserna vittnar om att det händer saker i de kommuner som har fått brister påtalade. Man ser över sina rutiner och man försöker förbättra sitt arbete, och här finns det naturligtvis skäl att följa upp och se till att det verkligen sker en påtaglig förändring inte bara i det korta perspektivet utan också i det långa perspektivet.

Sedan har också länsstyrelsernas tillsyn legat till grund för de nya allmänna råd som Socialstyrelsen precis har tagit fram. Man har verkligen beaktat de brister som har lyfts upp där. I de nya allmänna råden framgår det att socialnämnden bör utreda till exempel våldets karaktär och omfattning, hur våldet har påverkat barnet och dess relation till föräldrarna, barnets egen uppfattning om våldet, om barnet också har blivit utsatt för våld och vilket behov barnet har av stöd och hjälp på kort och lång sikt.

De allmänna råden är alltså ganska detaljerade och ger en hjälp för socialnämnderna att kunna göra en dokumentation som verkligen har ett tydligt barnperspektiv.

Sedan har ju Socialstyrelsen också – jag vet inte om det kanske var det som Carina Ohlsson syftade på – fått i uppgift att ta fram ett riskbedömningsinstrument när det gäller arbetet med vårdnad, boende och umgänge. Det ska redovisas den 1 mars 2011. Jag skulle önska att vi hade kunnat få redovisning mycket tidigare. Problemet är att det hittills saknas vetenskapliga metoder i Sverige. Det uppdrag man har fått är alltså att utveckla det här, och då måste man först börja med att samla in befintlig kunskap om vad det finns för utvärderande metoder och förmodligen uppfinna nya. Det är ett metodutvecklingsarbete som tar lite tid. Det kan jag beklaga. Jag skulle önska att vi hade varit mycket längre fram, men det är i alla fall igångsatt, och det tror jag blir ett mycket viktigt verktyg för socialtjänsten att ha till sitt förfogande.

Sedan reviderar Socialstyrelsen just nu allmänna råd om handläggning just när det gäller frågor om vårdnad, boende och umgänge. Det är alltså väldigt många saker, och jag har ytterligare saker på agendan som jag kanske kan berätta om.

Anf. 76 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Jag har fått reda på här att det är mycket på gång, och det tycker jag är bra. Men jag känner otålighet, för under tiden får väldigt många barn illa för att kommuner inte sköter sitt uppdrag. Man kan inte

nog understryka att kommuner verkligen borde veta vad de har för lagstiftning att följa. Om man till exempel kör för fort och blir stoppad av polis kan man ju inte säga: Tyvärr, jag visste inte att det var hastighetsbegränsning. Det är ingen förmildrande omständighet. Men om man däremot tittar här hur kommuner följer lagstiftningen när det gäller barn och barnens bästa uppfyller de inte alls alla villkoren.

Det är mycket bra att man kommer att ta fram riskbedömningsinstrument och allmänna råd som nu finns tillgängliga och ska börja följas. Men det är bara att man önskar att kommunerna skulle ha gjort det här ändå för att det faktiskt redan står i socialtjänstlagen, också när det handlar om vårdnad, boende och umgänge, att man skulle göra detta tidigare. Det är det som jag känner otålighet inför. Under tiden, tills det här är i mål, undrar jag vad som kan göras så att man inte bara väntar och ser.

Jag kan ställa några frågor som kanske kan leda en bit på vägen. När man pratar med socionomer om vad de har för utbildning säger de att sådant som handlar om barn som bevittnar våld och våld mot kvinnor inte finns i examensordningen. Då är det klart att det kanske inte heller är så lätt att ta fram bedömningsinstrument.

Det framgår också i den här tillsynsrapporten att det till och med kan vara så inom samma kommun att man inte har samma tillämpning. Man kanske exempelvis inte samarbetar mellan familjerätten och den enhet som ska ge stöd och hjälp. Jag undrar om ministern också skulle kunna jobba med sådant när det handlar om utbildning, till exempel att samverka med Utbildningsdepartementet och försöka trycka på. Nu vet jag att Högskoleverket och de olika utbildningarna, universitet och högskolor, är egna myndigheter, så man kan inte som minister säga: Nu ska ni ha det här i examensordningen. Men man kanske ändå kan verka för att faktiskt ge möjlighet för dem som ska jobba med de här frågorna så att de har relevant kunskap. Då tror jag, eller jag är till och med övertygad om, att det skulle gå mycket snabbare.

Vi vet ju som sagt att 200 000 barn lever i Sverige i dag i familjer där det förekommer våld. Vi kan också se på siffror att den grupp där våldet ökar allra mest är bland ensamstående mödrar. Mellan 2000 och 2005 har det ökat med 44 procent. Vi vet ju också att de här barnen är väldigt utsatta i sin situation.

Jag har också fått rapporter från en del kommuner om att det förekommer att man drar ned på resurserna för till exempel kvinnofridssamordnare och också, som jag sade tidigare, resursen när det gäller att vara kontaktperson när det är någon som har umgänge med sitt barn. Det är sådana signaler som ministern också skulle kunna hjälpa till att ge i de kontakter som ministern har med till exempel andra departement och Sveriges Kommuner och Lansting.

Anf. 77 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Om man tycker att kommunerna inte lever upp till lagstiftningen är jag också bekymrad. Det är därför som vi har börjat agera i det här. Jag kan beklaga att de inte gör det på ett bättre sätt, men där måste faktiskt Carina Ohlsson och den tidigare regeringen ta ett ansvar för att vi inte har skaffat oss den nationella kunskapsöverblicken och haft en fungerande tillsyn.

Jag menar att mycket av detta, att upptäcka bristerna och blottorna och att lagstiftningen inte följs, är tillsynens roll. Det är också deras roll att påtala om så inte sker. Sedan skulle man önska att det skedde i alla kommunerna av egen kraft. Tillsynen är dock det verksamma medlet. Här har tillsynen brustit, och det har fått pågå under många år.

Nu förstärker vi tillsynen. Vi förändrar den. Den flyttas från och med årsskiftet till Socialstyrelsen, vilket gör att den kan ske på ett mer enhetligt sätt i hela landet. Vi tillför också resurser. Det sker en resursförstärkning. Det tror jag kommer att ha betydelse för att vi ska få en mer kraftfull tillsyn.

Ett annat nationellt ansvar som jag tycker är lite försummat gäller metodutvecklingen. Det gäller det riskbedömningsinstrument som vi redan har varit inne på och som jag tror är av central betydelse. Där känner jag ett stort nationellt ansvar för att se till att socialtjänsten får bra verktyg som de kan använda sig av.

Vi ser vad som har hänt sedan metodverktyget barns behov i centrum, BBIC, kom. Det används. I nästan alla kommuner i Sverige har man i dag gått utbildning på det. De som arbetar inom socialtjänsten tar verkligen till sig ny kunskap. De är mycket benägna att applicera nya metoder inom sina verksamhetsområden. De frågar efter sådant. Det finns ett efterfrågetryck. Detta har, tycker jag, försummats tidigare.

Jag skulle också vilja säga något om det som Carina Ohlsson efterfrågar när det gäller att hitta bra samverkansformer. Det finns faktiskt ett stöd för det inom ramen för skolan. Skolverket har i uppdrag att fördela medel till samverkansprojekt samt stödja lokalt utvecklingsarbete om barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa. Man ska kunna samordna utvecklingsarbetet mellan skola, polis, socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri. 125 projekt har fått medel för att titta på just samverkan. Skolverket har också tagit fram ett stödmaterial med lärande exempel. Vi ska i dagarna få en redovisning av det arbetet. Det har alltså gjorts ett arbete på detta område.

Dessutom tillsattes en särskild utredare den 3 september. Utredaren ska göra en översyn av skolans arbete med utsatta barn. Vi vet att socialtjänsten upptäcker endast en bråkdel av dessa barn. Man behöver samarbeta med skolan och förskolan för att kunna identifiera barn som far illa i ett mycket tidigare skede än då socialtjänsten kommer in. Samarbete är alltså ett honnörsord om vi ska kunna komma in tidigt med preventiva insatser.

Anf. 78 CARINA OHLSSON (s):

Fru talman! Så mycket samarbete och samverkan som möjligt tycker också jag är oerhört viktigt. Jag vill understryka det.

Just i dagarna har jag blivit tillfrågad om aktiviteten inom kvinnojourrörelsen och ifall den kampanj som polisen nu har haft diskuterats med till exempel kvinnojourerna. Tyvärr har det inte varit så. Man har inte ens vetat om den. I stället har man fått affischer tillsända. Det har inte funnits någon samverkan. Det är oerhört viktigt att en samverkan verkligen kommer till stånd och att de satsningar som finns i handlingsplanen mot våld mot kvinnor verkligen görs. Där får vi hjälpas åt. Jag kan gärna vara en del i det. Vi behöver se till att det som behöver göras verkligen görs.

Det som känns oroande är att det här området kan bli eftersatt i tider när resurser dras ned i kommunerna. Jag håller med om att det är oerhört viktigt att det bedrivs en tillsyn, och det är ju länsstyrelserna som har haft uppgiften att bedriva tillsynen. Sedan har de väl brustit i det eftersom bristerna inte kommit fram tidigare. Man har i stort sett vetat hur det förhållit sig, för det har kommit rapporter från bland annat Barnombudsmannen. Det vi ser är att bristerna består.

Vi kan inte nog understryka att det handlar om barnets bästa. Det kan man till och med höra uttalas av till exempel jurister. Men sedan ser man ofta till föräldrarnas rätt till sina barn, trots att det är barnet som har rätt till sina föräldrar. Man måste i första hand se till barnets bästa. Jag tycker att vi tillsammans ska försöka följa dessa frågor. Jag känner dock en oro.

Det som också oroar mig är att barn i vissa bostadsområden, sådana med låga inkomster och liknande, kan vara ännu mer utsatta. Likaså kan vi se att vårdnadsbidragen ökar, och då gäller det att se till att inte de barn som inte går i förskolan ska fara illa. Jag hoppas att även detta bevakas från ministerns sida.

Anf. 79 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Att vårdnadsbidraget skulle medföra att fler barn far illa har jag svårt att köpa. Jag tror att det är bra för barnen att få möjlighet till mer tid med sina föräldrar.

Jag skulle vilja säga att regeringen tagit detta problem på mycket stort allvar. Det är en av de frågor som jag arbetat allra mest med. Barn som är utsatta och far illa är en hjärtefråga för mig. Det har inneburit att vi skjutit det här arbetet framåt, inte i tid utan tvärtom i aktiv handling.

Jag välkomnar de ideella organisationernas bidrag i det arbetet. Kvinnojourerna gör en fantastisk insats. Det är därför vi både har skärpt lagstiftningen och tydligt talat om för kommunerna att man uppnår mycket bättre kvalitet om man samarbetar med de frivilligorganisationer som finns på arenan.

Som sagt, vi har legat i. Vi har nu nya allmänna råd. De är alldeles färska och börjar gälla i dagarna. En handbok kommer att presenteras till hjälp för socialtjänstens personal. En kommunikationsinsats med utbildning av personalen kommer att genomföras. En ny webbplats skapas för egen konsumtion av kunskap. Nätverksträffar kommer att arrangeras för nämnder, chefer, handläggare och behandlare. Det långsiktiga arbetet med att ta fram ett kvalitetssäkrat bedömningsinstrument är igångsatt och pågår således. Det gäller även riskbedömningsinstrumentet för att upptäcka barn som far illa på grund av vårdnad, boende och umgänge.

Jag har inte hunnit berätta särskilt mycket om de riktigt preventiva insatserna. Där har vi ett generellt föräldrastöd, vilket kan ha betydelse, samt flera utvecklingsprojekt i kommunerna med stöd av forskningsinsatser. På så sätt kan vi få fram utvärderade metoder som vi vet håller god kvalitet och har avsedd effekt för att kunna säkra barns och ungdomars trygga uppväxt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Elina Linna har frågat mig dels vilka åtgärder jag avser att vidta för att sverigefinska synskadade ska ha rätt till service på sitt modersmål i hela landet, dels om jag avser att medverka till att synskadade ur minoritetsgruppen kommer att ingå i personkrets 3 enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS.

Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som har ansvaret för socialtjänsten och LSS. Jag har även ansvaret för samordningen av handikappolitiken. Handikappolitik är dock sektorsövergripande och ett gemensamt ansvar. Det innebär att respektive statsråd ansvarar för frågor inom sitt politikområde.

Vid generella frågor som rör minoritetspolitik och den nya lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, som träder i kraft den 1 januari 2010, rekommenderar jag Elina Linna att vända sig direkt till statsrådet Nyamko Sabuni.

Jag begränsar mitt svar, om rätten till service på sitt modersmål, till de områden som jag har ansvar för.

Rätten till stöd och service till personer som har en synskada regleras både i socialtjänstlagen och i LSS. Förvaltningslagen ger kompletterande regler för hur förvaltningsmyndigheter ska handlägga ärenden och är bland annat till för att stärka rättssäkerheten och förbättra servicen i förvaltningen. Rätten att använda finska vid vissa kontakter med förvaltningsmyndigheter inom de förvaltningsområden där finska språket har en förstärkt ställning som nationellt minoritetsspråk gäller också personer med funktionsnedsättning.

Från den 1 januari 2010 gäller även att förvaltningsmyndigheter ska verka för att det finns tillgång till personal som behärskar minoritetsspråket där detta behövs i enskildas kontakter med myndigheten. Detta gäller oavsett om de tillhör något förvaltningsområde.

Från den 1 januari 2010 görs dessutom ett förtydligande i socialtjänstlagen om att en kommun ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska där detta behövs i omvårdnaden av äldre personer. Ändringen omfattar hela landet. Förtydligandet omfattar endast äldre, men inbegriper givetvis även sverigefinska synskadade äldre personer.

Både i socialtjänstlagen och i LSS föreskrivs att insatser ska vara av god kvalitet och att det ska finnas personal med lämplig kompetens för att ett gott stöd och en god service ska kunna ges. Enligt LSS ska dessutom den enskilde genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor.

Det är givetvis värdefullt att det finns tillgång till personal som kan tillgodose de behov som människor i ett mångkulturellt samhälle har. Av bestämmelserna i socialtjänstlagen och LSS kan anses följa att det redan finns en skyldighet att se till att det finns tillgång till personal med exempelvis kunskaper i finska om detta behövs för att uppnå insatser av god kvalitet. Ansvaret för detta ligger i första hand på ansvariga huvudmän, det vill säga främst på kommunerna.

Jag vill i detta sammanhang också framhålla att lagen om valfrihet kommer att ge både äldre personer och personer med funktionsnedsättning ökade möjligheter att välja utförare. På sikt menar jag att denna

reform kommer att kunna få betydelse för framväxten av utförare med olika språkliga kompetenser.

LSS-kommittén har sett över LSS inklusive personkretsen. Man har därvid beaktat olika invändningar som funnits särskilt när det gäller den tredje personkretsgruppen. Skälet är att det inte alltid är självklart vad som krävs för att ingå i denna grupp. Synskadades riksförbund har bland annat framfört krav på ett förtydligande om synskadades rätt till insatser enligt LSS. Utredningens förslag blev i princip en bevarad personkrets. Vänsterpartiet har inte reserverat sig i denna del.

LSS-kommitténs förslag bereds nu i Regeringskansliet.

Jag vill slutligen framhålla att synskadade redan i dag har rätt till insatser enligt LSS om funktionsnedsättningen är omfattande och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen, förutsatt att man har behov av de insatser som regleras i denna lag, detta oavsett om man är sverigefinsk eller inte.

Anf. 81 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet Maria Larsson för svaret.

Jag ska inledningsvis passa på att påminna om att det råkar vara exakt tio år sedan riksdagen beslutade om lagstiftningen om en nationell minoritetspolitik. Därmed ratificerade Sverige också konventionen om nationella minoriteters rättigheter, det vill säga samernas, som också är ursprungsfolk, sverigefinnarnas, tornedalingarnas, romernas och judarnas rättigheter till eget språk och egen kultur. Vår interpellationsdebatt råkar sammanfalla med tioårsjubileet.

Den 1 januari 2010 utvidgas förvaltningsområdet till fler kommuner. Förvaltningsområdet bestod från början av endast fem kommuner i norra Sverige. Nu blir det fler kommuner i norra Sverige och därutöver också flera kommuner i Mälardalen. Totalt blir det 23 kommuner, och fler har uttalat att de är intresserade av att ingå i förvaltningsområdet. Jag som sverigefinne tycker att det är väldigt bra.

Fru talman! Jag tror att statsrådet kan föreställa sig att en person med ett annat modersmål, i detta fall finska, och en funktionsnedsättning, som blindhet, kan ha betydande svårigheter i sin dagliga livsföring. Jag vill kalla det för att vara dubbelt utsatt. Det är inte ovanligt att man behöver daglig hjälp med att till exempel läsa posten, betala sina räkningar, tvätta kläder – allt det där som ingår i det dagliga livet för oss alla. Det är ytterst sällsynt att en synskadad person får stöd och service i den dagliga livsföringen och ännu mer sällsynt att man får stödet på sitt modersmål.

Statsrådet tar i sitt svar upp lagen om valfrihet och möjligheten för personer med funktionsnedsättning att välja utförare. På sikt kommer det att finnas fler utförare med olika språkliga kompetenser. När det gäller förvaltningsområdet ska det från årsskiftet finnas personal som behärskar finska. Min fråga till ministern är om inte kravet på att kunna erbjuda tjänster på minoritetsspråken ställs på samtliga utförare som erbjuder sina tjänster i förvaltningsområdet. Jag tycker att statsrådets svar hitintills har varit lite otydliga.

Jag känner också till att det finns väldigt få syn- och hörselinstruktörer som behärskar finska språket eller de andra nationella minoritetsspråken. Min andra fråga till statsrådet är om statsrådet anser att tillgången på

Prot. 2009/10:50
15 december

*Svar på
interpellationer*

syn- och hörselinstruktörer som behärskar finska är tillräcklig som det är med tanke på utvidgningen av förvaltningsområdet.

Anf. 82 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Låt mig först säga att det är självklart för mig att verkligen bejaka den finska minoritetens rätt att använda det finska språket och att deras inflytande och egenmakt behöver stärkas. Det är positivt att vi nu har en strategi för de nationella minoriteterna och en ny och stärkt lagstiftning på området. Det behövs för att nå det minoritetspolitiska målet. Jag delar också Elinas uppfattning att det finns en hel del att göra för att minoritetsgrupper ska få stöd och service på sitt eget modersmål.

Till frågan om LOV! Jag kan beklaga att Vänsterpartiet har sagt nej till det här. Jag tycker att det ger en möjlighet, kanske inte omedelbart, men på sikt, till att få fler leverantörer som kan leva upp till de behov som olika grupper har. Detta kan man se tydligt i kommuner där det finns stora invandrargrupper. Det finns ett stort intresse för den nya lagstiftningen.

Det är alltid så, också när man använder sig av LOV, att kommunen fortsatt har huvudansvaret. Precis som Elina Linna säger är det ett uppdrag för kommunerna från och med den 1 januari 2010 att verka för att det finns tillgång till personal som har språklig och kulturell kompetens. Det är en så kraftfull skrivning som kunde göras med tanke på att det naturligtvis finns begränsningar, åtminstone i det korta perspektivet. Men det här är början på ett ökat tryck inom sektorn.

Oavsett hur många utförare som finns i kommunen har kommunen som sagt huvudansvaret för att inom ramen för all verksamhet som pågår inom kommunen verka för detta. Det betyder inte att det måste vara en offentlig utförare. Det kan finnas olika utförare. Önskedrömmen är att det ska finnas en mångfald av utförare som kan tillhandahålla den språkliga och kulturella kompetens som efterfrågas.

Jag kan beklaga att Vänsterpartiet har sagt nej till detta, som skulle kunna leda till mycket större möjligheter för personer med funktionsnedsättning av olika slag och minoritetsgrupper och till specialanpassning av verksamheten med inriktning på vissa grupper.

När det gäller frågan om syn- och hörselinstruktörer har jag ingen alldeles färsk rapport, men mitt allmänna intryck är att det råder brist på både syn- och hörselinstruktörer. Här finns säkert ett förbättringsområde. Det handlar också om hur landstingen agerar och hur man använder sina resurser.

Anf. 83 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Jag kan upplysa statsrådet om att det enligt den uppgift jag har fått finns en eller två finskspråkiga syn- och hörselinstruktörer i Stockholm. Sedan finns det en person i Flen, som inte ligger så långt bort. Annars har jag inga exakta uppgifter, men det råder brist.

När det gäller LOV blir jag inte riktigt klar över vad statsrådet menar med talet om flera leverantörer och stora invandrargrupper.

Nationella minoriteter har ett speciellt skydd och speciella rättigheter. Nu har vi lagen om valfrihet. Jag förutsätter att alla vårdföretag som kvalificerar sig och som man kan välja mellan också i de kommuner som

är förvaltningsområden kan erbjuda service på minoritetsspråken eller i varje fall strävar efter det.

Sverigefinska synskadade är naturligtvis en liten grupp personer. Sverigefinska Synskadeförbundet finns i 19 län. I 17 län har man lokalföreningar, och medlemsantalet i föreningen har ökat de senaste åren. Det är 830 medlemmar. Majoriteten av medlemmarna har förlorat sin syn i vuxen ålder. Det är till och med ofta äldre personer som förlorat synen på grund av sjukdomar som oftast drabbar äldre personer.

Ministern påpekar alldeles riktigt att från den 1 januari kan kommunerna erbjuda omsorg och service till äldre på finska när behovet finns och menar att detta kunde bidra till att äldre synskadade skulle få tillgång till finskspråkig omsorg. Jag tycker att det är väldigt bra, och jag hoppas också att man kan använda sig av det.

Det dyker upp en fråga i mitt huvud: När är man äldre när man har en synskada? Vi kan titta på i vilken ålder man börjar få äldreomsorg. Det handlar oftast om människor i 80-årsåldern. Dessa personer har större behov och har bevisligen inte fått stöd och service på finska tidigare, men just att de blir äldre skulle öppna för det. När är man äldre när man har synskada som en funktionsnedsättning?

Det finns också problematik med yngre personer. De kan anse sig diskriminerade när de inte får stöd och service på grund av åldern, utan det får de sedan på finska när de är äldre. Kan ministern lite kommentera mina tankar?

Anf. 84 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Detta blir nästan en semantisk debatt, men det kan ju vara intressant. Det finns ingen definitiv åldersgräns för när man betraktas som äldre varken inom ramen för socialtjänstlagen eller enligt LSS, utan det är behoven som styr. Jag tror att det är viktigt att det är så.

Om man satte en väldigt exakt ålder skulle det inte vara relevant. Behoven kan se väldigt olika ut oberoende av den exakta åldern. Det är en bedömningsfråga som jag inte ska ge mig in på, utan det kommer säkert den professionella personalen att så småningom ägna sig åt.

Behoven ska vara styrande. Det är det viktiga. Det ska vara kopplat till äldrebegreppet, men det ska inte vara en exakt ålder. Jag tror vi vore ute på en farlig väg om vi skulle börja den typen av diskussion.

När det återigen gäller LOV skulle jag vilja fråga Elina Linna om hon inte kan se att det finns fördelar med att man exempelvis i Botkyrka kommun säger: Vi behöver ha ett intimt samarbete med de organisationer som finns i vår kommun och de olika kulturella och språkliga grupper som finns och be att de utbildar personal som kan jobba i hemtjänst och äldreomsorg för att vi ska kunna erbjuda det. Som kommun kan vi inte klara att administrera detta, utan vi behöver en mångfald av utförare.

Är det inte positivt att äldre personer som har finska som modersmål kanske kan få fyra olika boenden att välja på med olika utförare och olika verksamhetsinriktningar? Det är vad som händer när vi tillskapar mångfald. Det blir en mångfald inte bara av utförare utan förhoppningsvis också av olika verksamhetsinriktningar. Kan inte Elina Linna ändå bejaka det och säga att det är något som kan tillföra vårt samhälle väldigt mycket?

Prot. 2009/10:50
15 december

Svar på
interpellationer

Anf. 85 ELINA LINNA (v):

Fru talman! Det som är besvärligt är att ganska många av de sverigefinska personer som jag har haft kontakt med över huvud taget inte har fått stöd och service på finska. Det är problemet. De vill ha det, och det är deras viktigaste mål.

Jag hoppas verkligen att utökning av förvaltningsområden och möjlighet att få äldreomsorg på finska kommer att gagna en del av de personer jag talar om. De är väldigt mycket dubbelt utsatta.

De flesta som förlorar synen är äldre. Det är svårt att anpassa sig till blindhet när man kanske är i 70-årsåldern. Det handlar ofta om rädsla. Det gäller att våga gå ut och att utföra dagliga sysslor som man egentligen klarar av. På grund av blindheten blir man så osäker.

Det finns många vittnesmål om personer som mår psykiskt dåligt och drabbas av ohälsa. En bidragande faktor är också att de inte får service på sitt modersmål. Sverige har tidigare blivit kritiserat för att man när det gäller minoriteter inte har levt upp till FN:s konventioner. Jag hoppas verkligen att man nu försöker klara av åtaganden som man har skrivit under.

Anf. 86 Statsrådet MARIA LARSSON (kd):

Fru talman! Jag är glad att höra att Elina Linna tycker att regeringen gör rätt när vi utökar förvaltningsområdena och att vi också ålägger alla kommuner att verka för att kunna tillhandahålla exempelvis finska för våra äldre.

Jag hoppas liksom Elina Linna att detta ska kunna ge ett synbart resultat. Vi vet att det har väldigt stor betydelse ur livskvalitetssynpunkt och ur kvalitetssynpunkt över huvud taget att man kan få äldreomsorg på sitt modersmål.

Jag hoppas också och är övertygad om att det kommer att bidra på ett positivt sätt att vi nu har lagen om valfrihetstjänster på plats.

Med det vill jag önska Elina Linna liksom andra ledamöter i kammaren, presidiet, talmannen och övriga en riktigt god jul!

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2009/10:149 om taxibranschens rykte

Anf. 87 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Kent Persson har frågat mig om jag avser att ta initiativ till att en prisreglering införs för att komma till rätta med taxibranschens problem. Och om inte, vilka andra åtgärder avser jag att vidta för att lösa taxibranschens prissättningsproblem?

Vi har en avreglerad taximarknad sedan början av 90-talet och därmed en fri prissättning. Jag är väl medveten om de problem som förekommer med priser i främst storstadsområdena och kanske allra främst för resor mellan Arlanda flygplats och Stockholms city. Många beställningscentraler kräver att taxiåkare som är anslutna till dessa inför fasta priser mellan Arlanda och Stockholms city, och så har många gjort. En resa till fast pris kan kosta från 450 kronor till strax under 800 kronor.

Problemet är dock att vissa åkare som inte är knutna till beställningscentraler har annan prissättning. Vi känner alla till resor som sägs ha kostat över 2 000 kronor från några hotell i Stockholms city till Arlanda.

Jag tror att man får delvis bukt med prisproblemet genom en klarare prisinformation till kunden. Att det även i framtiden förekommer taxibolag som tar ut höga priser får vi leva med, men dessa blir förhoppningsvis färre. För det är ju kunden som till syvende och sist väljer vilket taxibolag han eller hon vill åka med. Det är ju också kunden som bör ta ansvar för sin resa genom att till exempel fråga efter priset innan man sätter sig i en taxi.

Den prisinformation som vi har i dag upplevs av många som svårläst, vilket resulterar i att kunden har svårt att ta till sig och förstå informationen på prisinformationsdekalerna. Därför har Transportstyrelsen tillsammans med Konsumentverket och Svenska Taxiförbundet påbörjat en översyn av gällande bestämmelser. Denna översyn planeras vara avslutad den 1 juni 2010. Jag ämnar avvakta denna översyn innan jag vidtar någon åtgärd i denna fråga.

Anf. 88 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. Bakgrunden till interpellationen om taxibranschen är den ständigt återkommande rapporteringen i pressen om taxikunder som får betala till och med upp mot 3 000 kronor för en resa mellan Stockholms city och Arlanda. Det har inte bara hänt en gång utan flera gånger. Detta är givetvis en hög kostnad, och många ställer sig frågande till vad vi egentligen har för taxibransch.

Den fria prissättningen inom branschen är ett resultat av den avreglering som gjordes i början av 90-talet. Och visst har mycket blivit bättre i dag. Tillgängligheten har blivit bättre, köerna kortare och servicen bättre. Detta är delvis ett resultat av avregleringen, men det beror också på den tekniska utveckling som har skett sedan början av 90-talet. Den har betytt mycket för att tillgängligheten har kunnat öka.

Men när det gäller prisregleringen menar jag att det råder en oreda inom branschen. Människor känner sig lurade. Så är det. Jag har träffat många. Jag har pratat med taxichaufförer som också känner att de blir pressade i en situation där det inte råder någon klar prissättning.

Det här leder givetvis till att hela branschen drabbas av dåligt rykte och tappar i status. Vilka ungdomar vill till exempel satsa på den här branschen, som ständigt figurerar i pressen och får dåligt rykte?

Jag har mot den bakgrunden ställt två frågor till statsrådet. Ministern medger också att den prisinformation som finns i dag upplevs som svårläst av många. Förslag på åtgärder ska komma sommaren 2010. Men när det gäller att införa någon form av prisreglering med ett golv och ett tak, som jag tog som ett exempel, har jag inte fått något svar.

När jag läser svaret på interpellationen blir jag fundersam. Jag tycker att det finns en uppgivenhet över det hela. Ministern säger att vi får leva med höga priser även i fortsättningen för dem som inte är knutna till centralen.

Det allvarliga tycker jag trots allt är att det tycks vara kundens fel om man blir lurad. Det är kunden som ska ta reda på priset när han eller hon sätter sig i taxin. Tänk er en turist som kommer från något land i Asien och hoppar in i en taxi på Arlanda och åker till Stockholms city eller

Prot. 2009/10:50

15 december

*Svar på
interpellationer*

tvärtom. Hur ska den kunden kunna känna till de svenska förhållandena? Är det kundens ansvar att ta reda på hur mycket det kostar, och vad innebär det?

Jag tror att det här är feltänkt över huvud taget. Detta kan aldrig vara kundens hela ansvar. Vilken bild ger det egentligen av Sverige som turistland om vi bemöter våra eventuella besökare här på det sättet att de får betala de här höga priserna för en resa?

Detta gör även att många, framför allt mindre taxibolag, kommer i kläm när de ska konkurrera dels med de stora bolagen, dels med dem som kör lite vid sidan om och som inte finns med i något system över huvud taget.

Det är detta som gör utvecklingen i taxibranschen så oroande; det finns inte någon ordning och reda i prissättningen. Det är svårt. Jag vet själv när jag sätter mig i en taxi att jag nästan aldrig tittar på skyltarna, utan jag tar för givet att det sköts på ett bra sätt.

Anf. 89 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag tror att jag var tydlig i mitt svar. Men jag vill gärna återkomma till beskrivningen av taxibranschen och den problematik som finns när oskäligen och helt orimliga taxikostnader inträffar. Det faller naturligtvis också på branschens eget ansvar att ta tag i situationen.

Det har man också gjort. Detta är en del av det som taxibranschen har efterfrågat, och det ingår mycket tydligt i det uppdrag som Transportstyrelsen nu har börjat med. Det handlar om en översyn av gällande regelverk för prisinformationen där både Konsumentverket, Konkurrensverket och Svenska Taxiförbundet är med. Anledningen är att jag ser att taxibranschen – i det här sammanhanget Taxiförbundet – vill vara med. De pekar också ut möjligheter att förbättra till exempel information.

Jag vill vara ytterligt tydlig mot Kent Persson; jag tänker inte ta över resenärens ansvar för att veta vad det är man beställer och vad det är man betalar för. Jag tror att också Kent Persson har varit ute och rest i andra delar av världen där man som resenär också tar ansvar för att ställa frågan: Vad kostar det att åka från A till B? Jag tror att det är viktigt att man är införstådd med detta som resenär.

En följdfråga till det som Kent Persson tog upp handlar om maxpriser eller reglerade priser. Det var så han formulerade det. Maxpriser har diskuterats en del under året. Men liberaliseringen i sig innebär en fri prissättning samt att etableringskontroll ersätts av fri etableringsrätt. Taxiförbundet pekar egentligen på att taxikunder inte läser eller inte förstår informationen och inte jämför priserna. Därmed ser jag att detta är ett viktigt steg.

Jag ser fram emot resultatet av det arbete som man nu gör tillsammans med Transportstyrelsen. Det kommer att lämnas i en rapport under våren. I avvaktan på detta tänker jag inte här och nu vidta någon åtgärd.

Anf. 90 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag hade nog inte räknat med att statsrådet skulle vidta några åtgärder här i debatten, utan jag ville ta upp ett problem som är uppenbart och påtagligt. Annars skulle inte heller branschen ta till sig den kritik och de rapporteringar som finns och göra en översyn.

Det är bra att översynen kommer; det ska jag medge. Men problemet med svaret är att detta inte kan vara kundens hela ansvar. Man har delvis löst detta på några hotell i Stockholm där man har avtalat med vissa taxibolag om priser för skjuts från hotellet till Arlanda. På så vis kan man komma ifrån att kunder känner sig lurade.

Som regelverket ser ut i dag fungerar det så att man kan ta vilket pris man vill. Det är helt okej enligt regelverket. Det är bara det att kunderna inte känner till det. Hur ska man kunna göra det om man kommer som besökare till Sverige och sätter sig i en taxi? Det är detta som vi måste få någon form av svar och lösning på.

Jag tar upp frågan om ett golv och ett tak för att man ska kunna begränsa vad som är rimligt att ta ut för en resa. Jag menar att det är oerhört viktigt vilken bild vi förmedlar till omvärlden av Sverige. En besökare i Sverige som känner sig lurad på det här sättet kommer givetvis att sprida sina intryck till andra som tänker besöka Sverige. Och det är inga positiva bilder. Det är jättelätt att riva ned ett förtroende, men det är svårt att bygga upp det igen.

Därför är det här fråga som det är viktigt att vi kommer till en lösning med. Det gäller dels utifrån att folk ska känna sig trygga, dels utifrån att vi ska ha en säker och bra transport – vilket vi oftast har i Sverige i dag. Men det gäller också priserna.

Det handlar även om att vi måste ha en bransch som kan rekrytera ungdomar i framtiden. Detta är givetvis en bransch som ständigt är i ryktesspridning i medierna – rätt eller fel. Man kommer givetvis att få problem med rekryteringen i framtiden.

Jag skulle vilja se en diskussion där man mer konkret diskuterar begränsningar i den fria prissättningen. Det kan inte vara så att det är liberaliseringen som sådan – det är ju en ideologisk fråga att det ska vara en fri prissättning – som är överordnad. Kundens väl och ve måste stå i centrum i den här frågan. Det handlar också bland annat om att det får vara någon skälig nivå på prissättningen.

Anf. 91 FREDRICK FEDERLEY (c):

Fru talman! Jag tycker att det är en väldigt intressant diskussion som Kent Persson och infrastrukturministern har. Den skrämmer mig också i någon mån. Det blir så tydligt att det fortfarande finns element i den här kammaren som är beredda att reglera vad företag ska ta betalt men också vad kunden ska vara beredd att acceptera att man tar betalt.

Jag har lyssnat till diskussionen, och jag tycker att detta är inte är någonting som har känts främmande när man har rest i andra länder. Om jag inte frågar vad kostnaden är när jag hoppar in i en taxi är risken alltid stor att någon blåser mig på pengar. Den risken minskar när jag frågar vad taxiresan in till Beirut, Paris eller London kostar.

Det finns väl egentligen inte något annat område – och det kan vara en fråga till Kent Persson – där vi inte har en fri prisbildning. Om jag vill köpa en ny mikrovågsugn eller vad det vara månne kan jag vända mig till en rad olika affärskedjor för att titta vilket pris jag tycker är bäst, och är det så att jag inte är nöjd med priset köper jag inte någonting. På samma sätt måste mitt ansvar som konsument, den dagen jag väljer att göra en taxiresa, vara att innan ta reda på vad kostnaden är.

Det låter nästan som om det fenomen Kent Persson egentligen är ute efter är den typ av svarttaxi som ibland också är ganska duktiga på att imitera så kallade seriösa taxibolag. Det kan hända vem som helst. Jag har själv råkat ut för en sådan blåsning. Det handlar om oseriösa företagare som i allra högsta grad ska klämmas åt. De gör ofta varumärkesintrång, och de har inga riktiga taxametrar. Taxibranschen jobbar oerhört hårt själv för att få ordning på det här.

Fru talman! En taxikedja som är seriös, arbetar och försöker pressa priserna men ändå ser till att man går med vinst blir drabbad av att det finns oseriösa företagare som använder nästan identiska loggor. Det går ut över det seriösa företaget och hela taxibranschen. I någon mån är detta självsanerande. Man försöker hitta system för att hålla de oseriösa utanför detta.

Det kan tänkas att det behövs en översyn av om man behöver stärka taxinäringen i någon mening, men det är knappast så att staten ska gå in och säga vilka priser det ska vara. Den typen av politik har vi lämnat på i princip alla områden. Det är nog bara när det gäller energipolitiken som vi har någon form planekonomisk styrning av hur mycket som ska produceras och på vilket sätt. I övrigt har vi faktiskt gått över till marknads ekonomin, och det är oftast till kundens bästa.

Anf. 92 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag negligerar naturligtvis inte att taxibranschen i sig får ett dåligt rykte eller att det påverkar Sverigebilden negativt. Det är därför det som Kent Persson beskriver är så avgörande. Det handlar till exempel om samverkan mellan olika aktörer inom turistbranschen där man skapar en gemensam bild och tar ansvar för den bilden.

Man möter också turister i det här sammanhanget. Det behöver inte enbart vara engångsbesökare även om det är ofta är det. Då sker det här mötet mellan beställare och utförare vid en taxibeställning enbart vid ett tillfälle. Det skapar också tillfällena att ta oskäligen priser.

Jag ser ett oerhört värde i att Taxiförbundet självt har pekat ut att det antagligen finns enkla system som man kan förbättra genom tydlighet och förståelig information. Det handlar kanske om var man placerar den och hur stor texten är. På det sättet ger man en enkel information till kunden. Varje kund har naturligtvis också ett viktigt ansvar i en beställningssituation. Det gäller att veta vad man beställer och vad man får för ett visst pris.

Så här långt har jag inte heller förstått att Taxiförbundet självt skulle vara intresserat av att skapa maxipriser, utan man har just pekat på vikten av att hitta en enklare, klarare och tydligare prisinformation. Det arbetet pågår nu, och jag ser fram emot att ta del av det om ett halvår.

Anf. 93 KENT PERSSON (v):

Fru talman! Jag tror kanske inte att vi kommer speciellt mycket längre i den här diskussionen. Jag brukar aldrig ta en debatt med någon som hoppar in så här, men jag vill ändå säga till Fredrick att jag inte diskuterar svarttaxi eller de oseriösa taxiföretagen. Det här gäller dem som är med i systemet. Det är helt enkelt registrerade taxiåkare som tar ut väldigt höga priser på det här sättet, vilket är orimligt.

Sedan kan vi ha olika syn på om marknaden fungerar eller inte. Jag har sett att den här regeringen går in och reglerar när marknaden inte fungerar för att se till att det inte får alltför svåra konsekvenser.

Jag tar upp diskussionen om golv eller tak när det gäller priser för att man ska få någon form av ordning och kunna sanera åtminstone de värsta avarterna av detta.

Jag kan också acceptera att invänta den utredning som kommer till sommaren. Jag ska läsa innantill. Så här skriver statsrådet: ”Jag ämnar avvakta denna översyn innan jag vidtar någon åtgärd i denna fråga.”

Vad jag förstår innebär det att om inte statsrådet är nöjd med det som kommer fram här kommer det någonting från regeringen, annars skulle det inte stå på det här sättet i svaret.

Anf. 94 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag har refererat till det pågående arbetet. Detta är en översyn, ett initiativ, med anledning av den diskussion som har varit om oskäligen priser. Man kommer också att leverera en rapport. Vi har haft en diskussion med Taxiförbundet där man har pekat ut möjligheter att bli tydligare i informationen. På det sättet kan man få ett bättre och mer lättillgängligt hjälpmedel för taxiresenärerna. Det är en del av det jag vill avvakta och se. Sedan får jag återkomma med vad Transportstyrelsen eventuellt kan gå vidare med.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2009/10:97 om konsekvenser av att avreglera Gotlandstrafiken

Anf. 95 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Karin Svensson Smith har frågat mig vilka konsekvensbedömningar som föregick beslutet att konkurrensutsätta den Gotlands- trafik Rikstrafiken har slutit ett affärsavtal om. Vidare har hon frågat mig om det har tagits initiativ till att omförhandla Rikstrafikens nuvarande Gotlandsavtal. Slutligen har Karin Svensson Smith frågat mig vem som ska ta ansvar för att de fartyg som ska kunna klara framtida emissions- och klimatkrav för färjetrafik mellan Gotland och fastlandet beställs, samt vilket trafikutbud under lågsäsong företagare och andra aktörer på Gotland kan förvänta sig att staten tar ansvar för.

Den 25 juni i år beslutade regeringen om ändring av förordningen om begränsning av rätten att bedriva linjesjöfart på Gotland. Ändringen innebär ett borttagande av kravet om att den som genomför regelbundna sjötransporter mellan Gotland och svensk fastlandshamn måste anlöpa fastlandshamnen minst fem gånger per vecka året om. Riksdagens avsikt med att ge regeringen bemyndigande att meddela föreskrifter om begränsning var att ge möjlighet att värna de ekonomiska förutsättningarna för den av staten upphandlade färjetrafiken. Samtidigt har riksdagen framhållit att det bör finnas möjligheter för kompletterande färjetrafik till och från Gotland och underströk därför 1997 – när begränsningsförord-

Prot. 2009/10:50
15 december

*Svar på
interpellationer*

ningen aviserades – vikten av en noggrann avvägning vid utformningen av begränsningar för rätten att bedriva färjetrafik på Gotland.

I november 2008 mottog regeringen en skrivelse från Länsstyrelsen i Gotlands län med anhållan om att regeringen skulle titta på möjligheterna för färjetrafik att bedrivas mellan det svenska fastlandet och utländska destinationer i Östersjön via Gotland under sommarperioden. Som ett led i beredningen av ärendet översändes skrivelsen till Rikstrafiken för yttrande och analys av bland annat de ekonomiska konsekvenserna av en förändring av begränsningsförfordningen. I sitt svar framhåller Rikstrafiken att den befintliga statligt upphandlade färjetrafiken erbjuder så pass låga priser, korta överfartstider och hög turtäthet att det är svårt för kommersiell trafik att konkurrera med denna trafik i någon större omfattning. Rikstrafikens bedömning är att det inte är troligt med några ekonomiska konsekvenser för dagens avtalade trafik, även om den förordning som begränsar rätten att bedriva linjesjöfart på Gotland helt tas bort.

Syftet med införandet av begränsningen för linjesjöfart på Gotland var, som tidigare sagts, att minimera de statliga utgifterna för att skapa goda transportmöjligheter mellan Gotland och fastlandet. Vid en samlad bedömning kan regeringen inte se att ett borttagande av trafikeringskraven i begränsningsförfordningen innebär att den statligt upphandlade trafiken äventyras på grund av att resenärerna i någon påtaglig utsträckning kommer att välja andra alternativ. Samtidigt öppnas nu möjligheter för viss kompletterande trafik i linje med riksdagens tidigare uttalanden som kan tillföra regionen nya möjligheter. Regeringen ser det som angeläget att vidta åtgärder som gör det attraktivt för fler företag att erbjuda sina tjänster för såväl avtalad som icke avtalad trafik på linjerna till och från Gotland. I så fall gynnas både Gotland och statens ekonomi.

På frågan om initiativ till omförhandlingar av statens avtal har den nuvarande operatören påtalat att förhandlingar om avtalet med Rikstrafiken kan komma att påkallas med yrkande om ersättning för det fall det uppstår intäktsbortfall samt yrkande om möjligheter att begära ändringar i turtätheten vid eventuellt fallande passagerarunderlag. Sådana samtal kan således komma att föras i avtalsrelationen mellan Rikstrafiken och operatören.

Rikstrafiken har genom instruktion uppdraget att ansvara för statens avtal om linjesjöfart till Gotland. Rikstrafiken genomför nu förberedelser inför nästa avtalsperiod som börjar gälla 2015 och utreder hur det framtida trafikupplägget bör se ut. Frågor om miljökraven på tonnaget i den statliga trafiken och trafikutbudet under lågsäsong är några av de frågor myndigheten arbetar med.

Låt mig avsluta med att säga att det är viktigt att det finns tillfredsställande transportmöjligheter mellan Gotland och fastlandet. En väl fungerande färjetrafik är en grundläggande förutsättning för detta. Jag är övertygad om att den öppning som genomförts i begränsningen att bedriva linjesjöfart på Gotland kommer att bidra till att säkerställa kommunikationer i regionen som är attraktiva och långsiktigt hållbara.

Anf. 96 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Förbindelserna mellan fastlandet och Gotland är av en överlevnadskaraktär som vi fastlänningar ibland inte riktigt kan ta till oss.

När jag var ny riksdagsledamot 1998 fanns det ett utbud på sommaren av båtar och färjor, men de var ganska långsamgående, och när turistsäsongen var över var det desto mer sparsamt med färjeförbindelser.

Sedan dess har mycket hänt. Jag vill hävda att det ansvar som vi har tagit via Rikstrafiken för att se till att det finns bra förbindelser året runt – och vi ser till det sammantagna värdet av godstransporter och persontransporter – är en anledning till att man har etablerat nya företag, att det finns en högskola som fungerar och kan rekrytera studenter och att Gotland kanske inte på samma sätt som en del andra öar har drabbats av avfolkning och de problem som annars uppstår i perifera regioner.

Här kan man se att det handlar om ett samarbete. Staten går in med en del av det hela. De som reser med färjan betalar sin avgift. Det finns också andra som tar ansvar. Så tror jag att man måste bygga en hållbar samhällsutveckling.

Det här har fungerat. Vi har haft diskussioner om hur ofta färjorna ska gå och vad det ska kosta. Men de diskussionerna har ändå varit inom ramen för en viljeyttring från riksdagen och människor som bor på Gotland om att man måste ha bra förbindelser året runt och att förbindelserna för godstrafiken är väl så viktiga för dem som ska åka med persontrafiken.

Därför skulle jag vilja ha ett ordentligt svar. Jag tycker inte mig ha sett det när det gäller den första frågan.

Det här beslutet kom nog överraskande för väldigt många, när ni öppnade för andra att köra. Det som det hänvisas till i interpellationssvaret handlar om förbindelser från andra länder till Gotland. Det är en helt annan sak än att trafikera mellan Nynäshamn och Kappelshamn, som till exempel diskuteras i det här sammanhanget.

Vilka konsekvensutredningar föregick det här? Hur kunde man säkra att det inte, om man skummar grädden från mjölken på sommaren, får konsekvenser för trafiken resten av året? Hade man någon bild av de framtida kostnaderna för att bedriva trafiken, av vilka anslag Rikstrafiken ska ha framöver och av hur taxorna ska se ut?

Det här är en sorts livlina för Gotland. Det är rimligt att man har konsekvensutredningar innan man fattar ett beslut och att alla kan få ta del av vilka överväganden som regeringen gjorde innan det här beslutet fattades. Jag finner inte detta i interpellationssvaret. Jag skulle vilja att ministern utvecklade detta. Vad tog ni reda på innan ni fattade beslut om marknadsöppning?

Anf. 97 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Om Karin Svensson Smith hade lyssnat på mitt svar hade hon hört svaret där. Jag är oerhört noga med att betona vikten av att vi har bra trafik och bra färjetrafik till och från Gotland.

Det är naturligtvis oerhört intressant när det tas initiativ från framtidsyftande och engagerade företrädare för länsstyrelsen på Gotland. De har naturligtvis företrädare för näringslivet och för den politiska nivån med sig i ambitionen att utveckla Gotland ytterligare och få ännu fler intressenter att sätta sig på en färja för att bevista denna härliga ö.

Det är i det här sammanhanget nödvändigt att kontinuerligt ställa sig frågan om regelverket fyller sitt syfte och svarar mot de uppsatta målen. Möter det också den efterfrågan som nu uppkom i och med skrivelsen

från Gotlands länsstyrelse? Eller begränsar nuvarande regler till en del initiativ till att få fram ett komplement till den upphandlade färjetrafiken, som finns i dag?

Naturligtvis var Rikstrafiken en viktig del i det yttrandet och i den hanteringen.

Det är också intressant att ha med sig en liten historia. Det uppstår inte en konkurrens med den upphandlade trafiken på Gotland på en gång. Upphandlingstillfällena har snarare visat på en oerhörd brist på konkurrens. Och Rikstrafiken har gjort den bedömningen att en slopad begränsning inte kommer att innebära att den upphandlade trafiken kommer att förlora intäkter. Men den här öppningen kan vara en del av att skapa bättre förutsättningar för ökad konkurrens framgent, även om det kan ta lite tid att just skapa en bra konkurrensförutsättning för till exempel nästa upphandlingstillfälle.

Anf. 98 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Jag vill anknyta till den förra diskussionen. De utvärderingar som jag har sett av avregleringen av taximarknaden har visat att man har en överetablering i de tätbefolkade delarna, medan utbudet där man kanske är allra mest beroende av taxi har minskat.

Det är bra med konkurrens, men det är också väldigt bra med samhällsansvar. Medborgarna förväntar sig nog av oss politiker att vi ser till att det inte bara är driftiga entreprenörer som tar hand om verksamheten när den är som roligast och mest lönsam utan att verksamheten fungerar året runt.

Det finns nog ingen som kan tänka sig att ta det fulla ansvaret och bedriva trafik i enlighet med det som i dag finns i avtalet mellan staten och rederiet för trafiken året runt. Det är inte det som de kända entreprenörerna erbjudit sig att göra, utan det är att köra när det är som mest folk och störst chans att få fulla båtar.

Det här får konsekvenser avseende kostnaderna för avtalet. Jag är medveten om att ministern måste ha gått tillbaka och tittat på Rikstrafikens anslag. Det har ju varit en ständig konkurrens mellan underskottstäckning av kollektivtrafik på landbacken, olönsamma flygavtal och Gotlandstrafiken. Då borde det vara intressant att försöka slå vakt om det som långsiktigt är en kostnadseffektiv lösning.

Det är klart att det inte är så att trafiken bara för att den fungerar hyggligt i dag alltid ska bedrivas på samma sätt. Om det finns ett kontrakt med ett företag – vore det då inte en poäng i att resonera med det företaget om det finns möjligheter att inom ramen för dess verksamhet täcka in nya initiativ och ta nya grepp och att kanske se till att minska klimatpåverkan? Det är ju något som vid det här laget är i allas intresse. Kan man inte göra detta i stället för att öppna för någon som liksom bara vill ta det som passar, alltså ett enda koncept?

För dem som bor på Gotland tror jag att det är helheten som är det intressanta. Ska ett företag etablera sig och stanna på Gotland vill man inte ha butiken öppen under tre månader, utan förmodligen vill man ha öppet året runt. För att kunna rekrytera kvalificerad personal måste man veta att förbindelserna fungerar inte bara när det är som varmast och soligast utan även när vädret inte är lika gynnsamt. Och ska man rekrytera studenter

till Gotland måste dessa kunna ta sig till och från högskolan och då inte bara när det är uppehåll i studierna utan även under terminerna.

Det jag särskilt skulle vilja att ministern lite närmare utvecklade är detta med vem som ska ta ansvar för att se till att det kommande tonnaget utvecklas. Vi kan jämföra med tågtrafiken. Det tog SJ tio år att utveckla X 2000. Ingen av oss skulle väl i dag önska att X 2000 inte fanns.

Vem tar i dag ansvar och utvecklar de nya koncept som uppfyller IMO:s nya krav när det gäller emissioner i Östersjön och som uppfyller de nya krav som klimatförändringarna ställer på vilken sorts drift det ska vara? Kanske kan man göra det bara om man vet att man kommer att få ansvar för framtiden. Jag antar att det inte är Näringsdepartementet som ska utveckla det tonnaget som ska gå mellan Gotland och fastlandet och som ska uppfylla IMO:s kriterier och kriterierna för det klimatåtagande som Köpenhamnskonferensen för Sveriges vidkommande slutar i.

Anf. 99 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det är just detta med helheten, Karin Svensson Smith, som är det avgörande och som är poängen när det gäller varför länsstyrelsen tog initiativ till att möta önskemålen och öppna färjetrafiken till Gotland. Man har mycket starka företrädare och det finns höga ambitioner på den politiska nivån på Gotland. Naturligtvis blickar man framåt för att ytterligare utveckla Gotland och dess näringsliv. Man ser då till vilka möjligheter som kan skapas i form av en ännu större efterfrågan, ännu fler resenärer. Naturligtvis har jag en stark tilltro till detta.

Precis som man efterfrågat på Gotland handlar det om att utveckla, om att åstadkomma att fler resenärer och fler intressenter åker till och från Gotland och då givetvis starkt påverkar näringslivet på Gotland. Det är det som är helheten. Därför är transportpolitiken en så avgörande och viktig del i näringspolitiken. Det är också därför som länsstyrelsen har tagit initiativ här.

Just nu finns det från Rikstrafikens sida ett arbete där man blickar framåt mot nästa upphandling och nästa avtalsperiod. Man försöker se på handlingsalternativ, på vad som kan hämma konkurrensen och på vad som krävs för att bättre kunna möta kommande krav på överfartstider, kapacitet, turtäthet, priser och hamnalternativ. Kring allt detta finns det ett pågående arbete från Rikstrafikens sida. Detta gör man tillsammans med Gotlands kommun.

Gotlands kommun har precis det som är en styrka när den lokala och den regionala nivån involveras. Man har naturligtvis med sig näringslivet i det här arbetet som en referensgrupp. Det är så man arbetar och det är så man skapar utveckling. Det är också så man knyter ihop med tanken på tillväxt – jag har en stark tilltro till detta med tillväxt och till Gotlands möjligheter i sammanhanget. Färjetransporterna är naturligtvis en viktig del just för att skapa rätt ramverk för hur bra förutsättningar och en bra service skapas för både person- och godstransporterna. Det arbetet följer jag givetvis oerhört tydligt.

Anf. 100 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Ja, helheten är det intressanta i sammanhanget. Men jag skulle vilja göra en liknelse med ett annat transportslag. När vi i trafikutskottet gjorde ett besök och studerade höghastighetstågens etablering i

Prot. 2009/10:50
15 december

Svar på
interpellationer

Frankrike och Spanien fick vi presenterat för oss hur staten hade ställt krav. Man hade planerat i god tid innan, så när spåren började byggas sattes också en utveckling i gång med de speciella höghastighetståg som behövs för att kunna utnyttja kapaciteten på höghastighetsbanorna. Det kunde man göra därför att SNCF i Frankrike och dess motsvarighet i Spanien visste att de skulle köra trafiken; det var alltså lönt för dem att investera och ta fram det nya.

Jag säger inte att det nödvändigtvis ska vara den modell man har i dag. Det skulle kunna vara Vägverket eller någon annan. Poängen i det jag vill ha sagt är att det krävs en långsiktighet. Det är inte så att nya fartyg tas fram över en natt. Dessutom handlar det inte bara om nya fartyg. Man måste också bygga upp en infrastruktur, en produktion av biogas, en uppgradering beträffande drivmedel samt en distribution.

Gotlands kommun i all ära och Näringsdepartementet i all ära, men det krävs en helhetslösning med långsiktiga förbindelser och åtaganden mellan antingen staten och det rederi man har ett avtal med eller också mellan staten och, i det här sammanhanget, Vägverket för att utveckla det som behövs för framtiden. Det är en stor förändring vi står inför. Därför måste alla delarna finnas med.

Det jag antar att de som bor på Gotland också frågar om är vad det framöver kommer att kosta att åka med färjan. Om vinster tillåts plockas ut i flera led, hur mycket kommer staten då att bidra med? Jag tror att det finns en mycket stark misstanke om att man förväntar sig att de som åker med trafiken och som transporterar godset ska betala mer. Jag tror inte att det är den bästa signalen om man vill gynna tillväxt och utveckling på Gotland.

Nej, vi i Miljöpartiet vill slå vakt om en långsiktigt hållbar utveckling för Gotland. Det kräver långsiktiga relationer även med den som ska driva trafiken mellan Gotland och fastlandet.

Anf. 101 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Det finns två mycket tydliga skiljelinjer här. Karin Svensson Smith vill att allt ska vara som i nuläget och tittar helst bakåt, men glömmer då den prisutveckling som det har varit för staten och för Gotlandstrafiken. Naturligtvis är det ett resultat av att vi här inte har en fungerande konkurrens. Det som är helheten och som är att skapa långsiktighet är just att förutsättningar och en tydlighet skapas så att fler intressenter kan se att Gotland kanske kan vara intressant för ett anbud. Så här långt har det inte funnits något intresse i det avseendet.

Rikstrafiken svarar att det inledningsvis inte kommer att vara fråga om något annat än ett komplement. Men kanske är det en tydlig signal om att det här kan vara en intressant marknad att ge sig in på – allt med syfte på det arbete som jag mycket tydligt svarar om och det arbete som pågår avseende upphandlingen efter år 2015. Det inrymmer pris, miljö och hamnalternativ – det som är mycket långsiktigt. Karin Svensson Smith, det är nu år 2009!

Den andra del som jag vill betona oerhört tydligt är den regionala och lokala nivåns delaktighet. Det skapar de bästa förutsättningarna att just möta det som gotlänningarna i det här sammanhanget vill utveckla.

Regeringen kommer i slutet av januari att ha en mycket tydlig och framtätsyftande diskussion med företrädare för Gotlands kommun, allt i

syfte att möta det engagemang som Gotland framgent kommer att ha i transportfrågor eftersom man också kommer att bli ett självstyrelseorgan.

Prot. 2009/10:50
15 december

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

11 § Svar på interpellationerna 2009/10:138 och 140 om arbetet med trafikplan 2010–2021

Anf. 102 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Karin Svensson Smith har i två interpellationer ställt sju frågor till mig som huvudsakligen handlar om den pågående långsiktiga infrastrukturplaneringen.

Sammanfattningsvis gäller frågorna tillämpningen av fyrstegsprincipen och bedömningen av samhällsekonomisk lönsamhet samt cykelåtgärder vid utbyggnad till två-plus-ett-vägar, anslag till cykling och uppföljning av anslag till cykling. Jag har valt att besvara båda interpellationerna i ett sammanhang.

Trafikverket har på regeringens uppdrag tagit fram ett planförslag med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Förslaget redovisades i september i år och sändes samtidigt ut på remiss till flera hundra instanser. Näringsdepartementet som ansvarar för processen inom Regeringskansliet gör för närvarande en sammanställning av remissvaren över planförslaget. Trafikverket har ansvar för remisshanteringen av miljökonsekvensbeskrivningen. Båda remissammanställningarna beräknas vara klara omkring årsskiftet.

Först därefter vidtar den fortsatta beredningen inom Regeringskansliet, och då blir det aktuellt för mig och mina kollegor i regeringen att bedöma förslaget. Under första kvartalet 2010 avser regeringen att fatta beslut om den nationella planen samt om ramar till länsplanerna.

Karin Svensson Smiths frågor gäller således en pågående planeringsprocess. Utan att föregripa beredningen och bedömningarna som ska göras eller beslutet som ska fattas vill jag ändå då det gäller cykling framhålla att regeringen i infrastrukturpropositionen lyfte fram cykelns betydelse på ett väsentligt tydligare sätt än på många år, kanske sedan bilens genombrott på 60-talet. Betydande ökning av insatser av cykelåtgärder har föreslagits i planförslagen, vilket bekräftar att regeringens ambitioner som kom till uttryck i infrastrukturpropositionen och planeringsdirektiv också har en stark uppslutning.

Anf. 103 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Jag tackar för det svaret. Jag måste till att börja med säga att det som står om cykeltrafik i propositionen nog väckte väldigt förhoppningar hos många av oss. Jag delar bedömningen att den text som står här om vilka fördelar som finns ifall andelen cykeltrafik av persontransporterna ökar är väl utvecklade.

Regeringens bedömning är att det här ska öka. Men frågan är hur man ser till att det efterlevs. Det är ju inte bara regeringens uppgift att uttala fromma önskemål, utan en regering ska enligt statsskicket också styra landet. Vad gör man då i detta avseende?

Jag tycker att det är intressant att studera den rapport som nyligen har sammanställts av Svensk Cykling om hur det ser ut i regionerna. Är det så att man prioriterar cykel nu när man i planeringen för de kommande infrastrukturplanerna har att ta ställning till de olika förslagen på investeringar?

Rapporten från Svensk Cykling av Föreningen Bilfria Leder visar att man avsätter väldigt lite. Det är kanske hälften av de 500 miljoner Vägverket bedömer skulle behövas för att kunna få en infrastruktur som gör att fler väljer cykeln och färre väljer bilen.

Därför undrar jag hur det ser ut i regleringsbrevet. Har man sagt att man efterkräver en redovisning, en uppföljning? Annars är de vackra orden i propositionen inte så mycket värda.

Jag skulle också vilja veta hur ministern ser på det faktum att man i dag bygger om vägar för att vara två-plus-ett med mittvajer i syfte att öka trafiksäkerheten – ett syfte jag verkligen delar. Men hur ser det ut för den som är cyklist? Om man tidigare hade en landsväg och kanske en vägren att cykla på som man bedömde var lite smal och osäker kan jag inte påstå att de flesta cyklister i dag tycker att det känns trevligare att cykla på en två-plus-ett-väg, där utrymmet som tidigare var det man cyklade på har försvunnit.

Jag skulle vilja veta om Näringsdepartementet har gjort någon bedömning om det är så att det totala cykelvägnätet i Sverige har ökat eller minskat sedan den här propositionen skrevs. Vi får nämligen rapporter från överallt i landet om att när Vägverket väl gör om till två-plus-ett-vägar är det på cyklisternas bekostnad.

Det är viktigt att öka cyklingen inne i städerna, men inte ens där ser det så bra ut enligt en rapport där man gjort en genomgång av planerna. Det är nog många av oss som föredrar att cykla mellan tätorter om det inte är alltför långt avstånd.

Jag undrar hur ministern ser på den här problematiken, om det finns en medvetenhet om problemet och vad ministern i så fall planerar för initiativ för att verkligen se till att det som står i propositionen blir verklighet, det vill säga att andelen gång- och cykeltrafik av de korta resorna bör öka.

Anf. 104 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag upprepar mitt inledande svar: Detta är en pågående process, och jag tror att Karin Svensson Smith också är medveten om att detta är en pågående process vars remissvar håller på att sammanställas.

I det nationella planförslaget anges dock att 950 miljoner ska avsättas till cykelåtgärder, vilket huvudsakligen ska finansiera 50 mil cykelväg längs det nationella vägnätet. Som svar på frågan om två-plus-ett-vägar och mittsepareringsåtgärder föreslås att det vid varje investeringsprojekt ska övervägas cykelfrämjande åtgärder vid dessa separeringsåtgärder. Då kommer kostnaden att belasta det enskilda vägprojektet, och således kommer det att vara betydligt mer mil cykelväg utöver de 950 miljonerna.

Karin Svensson Smith vet också att merparten av cykelinfrastrukturen framför allt berör länsvägar och kommunala vägar och gator. Därför bör också insatserna för cyklisterna ses tillsammans med de åtgärder och

satsningar som man nu gör i de regionala planer vars ramar vi har gett och som vi kommer att fatta beslut om under våren.

I dagsläget är det ganska svårt att exakt säga vad som är cykelrelaterat i investeringarna på regional nivå, eftersom man beskriver det som gång- och cykelväg samt trafiksäkerhet. Men i det ligger ett spann på mellan 1 och 3 miljarder. De regionala cykelsatsningarna sker framför allt i form av statlig medfinansiering till kommunerna, uppemot 50 procent i många fall. Även här kan man se att det blir ganska stora volymer, och ett överslag som kan vara rimligt att göra så här långt är att kommunerna skjuter till någonstans mellan en halv och 1,5 miljard till detta.

Ett grovt spann som vi skulle kunna hantera i dag är alltså att det kommer att ske cykelsatsningar på motsvarande mellan 2,5 och 5 miljarder under den kommande planperioden.

Anf. 105 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Länsplanerna är färdiga och inlämnade till departementet, så det borde man kunna avläsa. Jag läser innantill i propositionen för cykelfrämjande åtgärder, säger ministern, men sedan säger man också i propositionen att den enskilt viktigaste åtgärden för att öka cykelresandet är att åstadkomma förbättrad infrastruktur för cyklister.

Det står vidare i texten att medel för cykelinfrastruktur särskilt bör redovisas samt följas upp i såväl de nationella som regionala planerna.

Om nu ministern inte kan läsa ut det här ur planerna, kommer det då att vara något följduppdrag till regionerna så att de redovisar att de lägger det som behövs i infrastruktur tillägg för att kunna klara det här?

Jag har en kompletterande fråga. Jag undrar om ministern själv har försökt cykla på en två-plus-ett-väg. Jag har gjort det, och jag måste säga att det kändes ganska osäkert när man var på ettdelen och det kom stora lastbilar i 90. Det utrymme som finns mellan mittvajern och den bortre gränsen av vägen är för smalt för att jag ska bedöma att det är säkert för en cyklist, särskilt om det är ett barn som cyklar, att cykla bredvid en lastbil. Där finns inget särskilt anvisat utrymme för cyklar. Är det meningen att detta ska vara förbjudet, eller hur är det meningen att det här ska tillgodoses?

Det är ett stort intresse för cykling i landet. Vätternrundan nästa år har varit fullanmäld sedan länge. Jag tror att det är 20 000 som har anmält sig. Det är flera som vill använda utrymmet även mellan städerna för att cykla.

Har Vägverket fått några särskilda uppdrag att vid varje anläggning av en två-plus-ett-väg även se till att det finns en separat cykelren vid sidan av? Det vore kanske ett rimligt sätt att lösa problemet. Det tror jag inte att Vägverket gör utan att få ett uppdrag av regeringen som skriver regleringsbrev och ger uppdrag till Vägverket. Hur ska annars cyklingen kunna öka, om infrastrukturen för att cykla minskar?

Anf. 106 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag förstår att Karin Svensson Smith har väldigt svårt för att applådera alliansregeringens stora satsningar på cykelvägar. De facto talar både infrastrukturpropositionen och det pågående arbetet om att man har fått gehör för de tydliga direktiven. Jag upprepar: Det här är en pågående process. Det är en mycket tydlig, öppen pågående process som

Prot. 2009/10:50
15 december

Svar på
interpellationer

kommer att fortsätta under våren fram till dess att regeringen fattar det slutgiltiga beslutet om både länsramarna och de nationella investeringarna.

Det är naturligtvis så, precis som Karin Svensson Smith säger, att den viktigaste förutsättningen för en förbättrad cykelverksamhet är att vi bygger vägar. Det är självfallet också en del av det Vägverket nu gör när man lägger säkerhetsaspekter på vägar genom investeringar i mitträcken. Det var detta som jag också beskrev tidigare. Där det kan bli uppenbara problem för cyklister ingår det i projektet att anlägga cykelbanor.

Däremot kan jag inte säga att det sker så överallt. Man gör en bedömning av vilket tryck det är från cyklisternas sida i delar av de här projekten eller vägavsnitten och utifrån det avgör Vägverket om man behöver bygga en ny cykelväg eller inte, om det är ett fåtal cyklister på en vägsträcka och man i det sammanhanget kan acceptera den eftersom det inte är en sådan tung belastning.

Anf. 107 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Tack för svaret, men jag måste erkänna att jag inte förstod det. Jag fick heller inget svar på frågorna om ministern själv hade försökt cykla på en två-plus-ett-väg och om det ska vara tillåtet att cyklister finns vid sidan av lastbilar som kör i 90 kilometer i timmen. De vackra orden om cykling i propositionen är inget värda om de fysiska möjligheterna för cyklister att cykla de facto minskar.

Sammanställningen från Svensk Cykling och Föreningen Bilfria Läder visar att länen avsätter bara 270 miljoner per år, det vill säga hälften av vad Vägverket bedömer skulle behövas för att öka antalet cykelleder. Det kanske inte ens kompenseras för de cykelmöjligheter som försvinner när man bygger två-plus-ett-vägar.

I remissvaren på åtgärdsplaneringen framgår både från KTH och från Naturskyddsföreningen att man inte har tillämpat fyrstegsprincipen. Både Banverket och Vägverket ska först prova om trafikproblem kan lösas på annat sätt än genom att bygga ny infrastruktur, om det finns åtgärder som hastighetskameror eller annat som kan göra att man ökar säkerheten och om avgifter på Essingeleden kanske gör att man kan öka genomsläppligheten. Först i sista hand ska ny infrastruktur föreslås. Det finns i remissvaren en rätt skarp kritik mot att trafikverkens planer inte innehåller detta.

När det gäller det som står i propositionen om två-plus-ett-principen undrar jag hur ministern menar att det här ska tillämpas i praktiken när regeringen sedan fattar beslut? Kommer man att kräva in kompletterande uppgifter innan regeringen gör det här? Det gäller också i avseende på hur man ska klara klimatmålet. Det är bara en promilles förbättring av klimatet fram till 2020 som de nuvarande förslagen kommer att innebära. Det räcker inte alls för att nå ens de mål som regeringen har fastslagit att transportsektorn ska klara när det gäller klimatbetinget.

Anf. 108 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Alliansregeringen lägger mycket tydlig fokus på att förbättra förutsättningarna för cyklandet och cykelresan. Det är därför som jag mycket tydligt har betonat vikten av att ha hela resan som perspektiv. Det är när vi ser hela resan också utifrån ett jämställdhetsperspektiv som

vi skapar förutsättningar för ökad trygghet för cyklisten, men också ökad möjlighet att på ett tryggt och säkert sätt cykla till bussen, cykla till tåget och växla mellan olika transportslag. Allt detta skapar bra förutsättningar för ökad folkhälsa, ökad tillgänglighet och minskad miljöpåverkan. Det skapar bra förutsättningar för kvinnor och män att utifrån sina referensramar också få en bättre arbetsmarknadsregion, att kunna bo på ett ställe och tryggt ta sig till ett annat ställe, där cykeln kan vara en viktig möjlighet.

Jag har svarat på Karin Svensson Smiths frågor utifrån Vägverkets bedömning. När man ska göra en bedömning vid två-plus-ett-avsnitt gör man det utifrån trafiksäkerhetsaspekter. Om det är låga flöden av oskyddade trafikanter på vägrenen till exempel kan man acceptera att det fortsatt är gående och cyklister där.

Vad gäller det arbete som nu pågår vill jag återigen säga att det är en öppen, tydlig process som innebär att arbetet under våren fortsätter så att vi undan för undan får svar på ett antal frågor som låg i planeringsuppdraget. För att vi ska ha bästa möjliga underlag för beslut i mars april kommer det fortsatt att vara en mycket nära dialog med företrädare för näringslivet, för regionen och för de olika verken, allt i syfte att få ett bra infrastrukturpaket.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellationerna 2009/10:139, 141 och 142 om Förbifart Stockholms effekter på sårbarhet och trängsel

Anf. 109 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Karin Svensson Smith har i tre olika interpellationer ställt sjutton frågor till mig om Förbifart Stockholm. Frågorna gäller Förbifart Stockholms effekter på sårbarhet och trängsel, Förbifart Stockholm och kollektivtrafiken samt finansiering av Förbifart Stockholm.

Jag väljer att besvara alla tre interpellationerna i ett sammanhang.

Karin Svensson Smith och jag har debatterat förbifarten vid flera tillfällen. Vi har då bland annat konstaterat att förbifarten bedömts som ett angeläget projekt under många år. Redan den förra regeringen drev, tillsammans med sina stödpartier, igenom en prioritering av förbifarten.

De frågor som ställts gällande Förbifart Stockholms effekter på sårbarhet och trängsel handlar bland annat om vilket underlag det finns som visar att Förbifart Stockholm avlastar och minskar sårbarheten på Essingeleden och hur trängselavgifter skulle kunna användas för att på ett effektivt sätt avlasta leden.

Essingeledens sårbarhet innebär en sårbarhet för hela Stockholmsregionen och den regionala utvecklingen. Flera stopp sker årligen på Essingeleden och ger stora konsekvenser. Bärigheten på leden har dessutom minskat. Fordonen är tyngre i dag än när leden byggdes och slitaget är stort på grund av betydligt högre trafikmängder än väntat. Sedan i mars 2007 ger Vägverket inga dispenser för tunga transporter på Essingeleden eftersom konstruktionen inte klarar av dessa.

Prot. 2009/10:50
15 december

*Svar på
interpellationer*

I den komplettering som gjordes inför tillåtlighetsbeslutet beskrivs trafikflödena år 2035 med respektive utan Förbifart Stockholm. Trafikprognoserna har vidareutvecklats och i samrådsunderlaget beskrivs även scenarier med respektive utan trängselskatt. Enligt prognosen ger Förbifart Stockholm en avlastning av Essingeleden med ca 36 procent. Utan trängselskatt på Essingeleden blir avlastningen av Essingeleden ca 21 procent.

När det gäller frågorna om Förbifart Stockholm och kollektivtrafiken vill jag inledningsvis understryka att jag, liksom Karin Svensson Smith, är mycket angelägen om att en större andel av resandet sker med miljövänliga färdmedel, som kollektivtrafik på väg och järnväg. En sådan förändring tar dock tid att åstadkomma. En ökad andel resande med kollektivtrafik kräver till att börja med att det finns kapacitet i kollektivtrafiken att ta emot fler resenärer. Det kräver investeringar i infrastruktur och fordon. Sådana satsningar görs, men det tar ett antal år innan dessa investeringar är klara och får effekt. Jag vill framför allt nämna Citybanan för pendeltågstrafiken genom Stockholm. Investeringen är av avgörande betydelse för Stockholmsregionens utveckling och hållbara tillväxt.

Vägverket har vidare under projekteringen av Förbifart Stockholm ett nära samarbete med SL för att hitta en utformning som på ett effektivt sätt underlättar för de planerade busslinjerna längs förbifarten.

Karin Svensson Smith har avslutningsvis även ställt ett antal frågor kring finansieringen av Förbifart Stockholm. Svensson Smith hänvisar till ett avtal om medfinansiering av väg, spår med flera satsningar i Stockholmsregionen enligt Stockholmsförhandlingen.

Förhandlingsresultatet visar att Stockholmsregionen är beredd att bidra till finansieringen av angelägna infrastrukturåtgärder med hjälp av bland annat överskottet från trängselskatten och medfinansiering i andra former.

Jag känner väl till den avsiktsförklaring mellan regionen och staten, via Vägverket och länsstyrelsen, angående Stockholmsförhandlingen som finns i trafikverkens förslag till nationell plan. Deras avsikt är att inom kort sluta ett avtal om medfinansiering av infrastrukturåtgärder i Stockholmsregionen som skulle konkretisera resultatet från Stockholmsförhandlingen.

Trafikverkens förslag till trafikslagsövergripande nationell plan och länens förslag till plan för respektive län har remitterats. Arbetet med remissammanställningen pågår. Planeringsprocessen fortsätter nu med stor öppenhet och intensiv dialog.

Avsikten är att regeringen ska kunna fatta beslut om fastställande av den nationella planen och av länsramarna under första kvartalet 2010. I det sammanhanget kommer regeringen också att ta ställning till inkomna avtal om medfinansiering.

Mot bakgrund av beredningen av de inkomna planförslagen vill jag i nuläget inte ytterligare kommentera finansieringen av Förbifart Stockholm.

Anf. 110 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Jag tackar för svaret, men det jag har frågat efter handlar om hur man *nu* löser de problem som vi har med trängselproblemet. Det är lika effektivt i högtfartid att förflytta sig med bil på Essingeleden

som det var på förra seklets början när man förflyttade sig med häst. Någon gång får man väl försöka komma fram lite smartare och smartare.

Förbifarten kan inte, vad jag förstår, bli färdig förrän 2020. Det är trängselproblem i kanske elva år till. Vore det inte lämpligt med någon åtgärd, om man nu accepterar förbifarten, som löser problemet nu?

Flerstegsprincipen går ju ut på att man först provar andra möjligheter. Det är ett sätt att använda skattebetalarnas pengar effektivt. Man kanske i stället för att lägga 27–30 miljarder på att bygga en ny väg för att lösa trängselproblemet skulle kunna skaffa sig intäkter till det offentliga genom att man även låter Essingeleden omfattas av trängselavgiftssystemet och sedan höjer avgiften för att få trafiken att flyta. Det är så man har löst det på många andra ställen. Jag tror att det finns en rätt så stor uppslutning bland stockholmarna för att man behöver det för att få en trafik som flyter. I en marknadsekonomi brukar pris vara rätt så bra på att reglera utbud och efterfrågan.

Jag kan inte se någon åtgärd i svaret för att lösa trängselproblemen nu.

Visst är det sårbart att så mycket trafik passerar över en bro. Det måste bara sårbart i dubbel bemärkelse, för bron byggdes på den tid då lastbilarna maximalt fick väga 40 ton, det vill säga det som är EUnormen för hur tunga lastbilarna får vara. Det är inte konstigt att bron, såväl denna som andra, blir skörare när man kör med tunga lastbilar på den.

Om man nu ska minska sårbarheten ifall det händer någon olycka på bron, hur skulle det vara med att den beredskap som jag vet finns när det gäller vägfärjor också var det som fanns för normala ruttor? Det vore ett sätt att använda det gynnsamma faktum att Stockholm har mycket omgivande vatten. Med tanke på många av de tunga transporter där det är viktigt att komma fram i tid men kanske inte nödvändigtvis att komma fram fort skulle reguljära vägfärjeruttor vara ett bra alternativ att avlasta Essingeleden.

Det är två åtgärder som i ljuset av själva flerstegsprincipen skulle kunna vara både effektivare och betydligt mindre kostsamma för samhället än att bygga en ny väg som i bästa fall är färdig om tio elva år och någonting att tala om för dem som i dag sitter i köer på Essingeleden som regeringens lösning på trängselproblemet.

Jag har klart uppfattat det som står i svaret att ni från regeringen anser förbifarten som ett angeläget projekt. Det är bara det att jag inte förstått vad det är angeläget för. Det kan knappast vara angeläget som en del av att hantera det faktum att transportsektorns klimatpåverkan är större än alla andra sektorers. Det är knappast ett angeläget projekt för att lösa trängselproblemen. Vi behöver bara titta i backspegeln och se när Södra länken blev invigd. Det var bara några månader tills den var fylld igen. Det var ingen lösning, man bara flyttar problemet i tid och rum.

Hur skulle det vara om man i transportslagsövergripande – ett ord som jag gillar mycket och som ministern ofta använder – anda provade om det finns andra sätt att lösa sårbarhets-, trängsel- och klimatproblemen i Stockholmsregionen än att bygga en motorväg för någonstans mellan 27 och 30 miljarder kronor?

Prot. 2009/10:50

15 december

Svar på
interpellationer

Anf. 111 FREDRICK FEDERLEY (c):

Herr talman! Jag tycker att det här är en viktig och angelägen debatt. Särskilt för oss som bor i Stockholmsområdet är det inte så svårt att inse varför vi vill ha Förbifart Stockholm. Vi ser att vi har akuta problem, men vi har också långsiktiga problem. Jag tror att det är här som det blir lite snett i horden av små detaljerade frågor som kommer – inte alla oväsentliga, långt ifrån – ska jag säga till Karin Svensson Smith. Däremot står de inte alla mot varandra. Jag pratar om mindre sårbarhet i trafiken. Det är angeläget i alla situationer, oavsett om det handlar om militär säkerhetssituation eller annat. Vi ska kunna kommunicera även om det skulle uppstå en konflikt. Det är viktigt för att vi ska kunna ha fortsatt väl fungerande kommunikationer om det uppstår en olycka. Det är inte så länge sedan det skedde en olycka och vi fick ett brott på Essingeleden, vilket skapade stora kommunikationsproblem. Att vi behöver Förbifart Stockholm råder det väl ingen tveksamhet om.

Det som kanske är mest beklagligt med interpellationen från Karin Svensson Smith är det faktum att hon verkar se bilen eller transportmedlet per se som det stora problemet, inte bränslet. Därvidlag har de flesta partier numera, till och med en hel del i miljörörelsen, kommit att inse att det inte är fordonet i sig som är det stora problemet, utan det är bränslet. Där kan vi inte säga om förbifarten kommer att bli vare sig en tillgång eller en belastning. Frågan är: Vad är det fordonen när den är färdig går på? Det är en helt annan debatt som vi har att föra den dag det kommer på tal.

Det känns lite som att Miljöpartiets hållning är att försöka hitta små detaljer för att försöka stoppa ett projekt som är oerhört angeläget, som är efterfrågat av många, särskilt av oss som bor här. Då är det intressant att se hur vi i Stockholmsregionen förordar att få det här som en del av vår viktiga infrastruktur och som en del av näringslivet samt för att öka våra möjligheter att röra oss.

Vi säger inte exakt vad det är man ska åka med eller vilka bränslen man ska ha. Vi vet också att det kanske är en besvärlig situation för Miljöpartiet just nu då man försöker hitta en egen argumentationslinje och övertala sina egna väljare att vara mot detta projekt som en klar majoritet av Miljöpartiets egna väljare och sympatisörer faktiskt är för.

Det vore intressant om man kunde dela upp de här 17 frågorna i flera sjok av frågor. En fråga är vad man gör i dag för att hantera den akuta infarkten. Jag tror inte, till skillnad från Karin Svensson Smith, att det blir en lösning om vi skulle börja borda färjor med en massa bilar och transportera dem vattenvägen. Möjligtvis kunde infarkten i sig bli mindre, men det skulle knappast förkorta restiden eller vara effektivare på något annat sätt, åtminstone inte med den färjetrafik vi har i dag eller vad vi möjligtvis skulle kunna ha framöver. Jag tror inte att vi spar någon tid och får någon ekonomi eller effektivitet i det.

Ett annat frågesjok handlar om klimatet och hur vi gör för att anta klimatutmaningen. Vi vet att det framför allt är transportsektorn som står för det absolut mesta av de utsläpp som bidrar till växthuseffekten. Det är inte heller direkt knutet till Förbifart Stockholm utan knutet till bränsle, teknikutveckling och så vidare inom fordonsindustrin.

Den tredje handlar om förbifarten. Jag för min del är väldigt glad och kan som centerpartist från Stockholms stad välkomna den här satsningen.

Även om det tar lång tid att få den på plats, och det gör det med stora infrastrukturssatsningar, är det en nödvändighet. Jag är inte heller främmande för att vi försöker hitta en lösning för förbifart i österled i framtiden.

Prot. 2009/10:50
15 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 112 OSKAR ÖHOLM (m):

Herr talman! Denna interpellationsdebatt behandlar som sagt tre olika interpellationer som var för sig är, får man väl säga, ganska omfångsrika i sina frågeställningar om förbifartens alla problem och bekymmer. Faktum är att det var länge sedan jag läste en interpellation som tar upp så många aspekter på en och samma gång. Det är högt och lågt, stort och smått – alltihop.

Jag tycker att man känner igen ganska mycket av detta. Vi möts nästan dagligen av intresseorganisationer, lobbyister och så vidare som på olika sätt hör av sig till oss. De hör av sig genom mejl och telefonsamtal i uttryckliga frågor, och där har man sett en hel del av detta. Frågan är om det finns en enda intresseorganisation mot vägar eller en enda lobbyistgrupp mot förbifarten som inte har fått sina hjärtefrågor nästan bokstavligen formulerade i kammaren. Jag får alltså börja med att gratulera lobbyisterna till att ha lyckats så väl med att föra in debatten här.

Anledningen, herr talman, till att jag begärde ordet är det intressanta att man i interpellationerna, trots detaljrikedomen och trots alla teknikalteter och enskildheter, totalt missar helheten. Grundfrågan är: Tycker man eller tycker man inte att Stockholm ska kunna fortsätta att utvecklas och växa också i framtiden? Tror man att det blir ett problem eller att man löser det automatiskt? Vi ser siffror på att en halv miljon nya människor ska flytta till huvudstadsregionen, samtidigt som man på Saltsjö-Mälarsnittet inte har byggt en enda ny väg sedan högertrafiken infördes.

Är det till och med så att frågan är ännu mer grundläggande, det vill säga: Är det ett problem att människor över huvud taget reser och förflyttar sig? Ska vi försöka lösa problemen och hantera detta, eller ska vi kanske vara ärliga och säga att en del i debatten nog helst vill att folk ska sluta röra på sig över huvud taget?

Det är onekligen utmaningen, även om det för Miljöpartiet verkar vara väldigt enkelt. Vi känner till utmaningen, och vi vet hur det är. Bilar skitar ned, skapar trängsel, sabbar stadsplaneringen i stor omfattning – ja, Svensson Smith och hennes lobbyister kan fylla på. Samtidigt vet vi att de för många människor fortfarande är en förutsättning för att livspusslet ska gå ihop, även i Stockholm där tillgången på kollektivtrafik är oändligt mycket bättre än i många andra storstäder.

Frågan är hur man hanterar denna balans, och för de allra flesta är det inte helt enkelt. Det är klart att det inte alltid, kanske inte ens ofta, resulterar i nya vägar. Svensson Smith har pratat om fyrstegsprincip och annat, och det är klart att man kan göra en massa andra saker: bygga ut kollektivtrafik, bygga nya spår, resa mindre, jobba hemifrån ibland. Det finns en mängd olika alternativ. Men man kan också fråga sig om man någon gång ibland, när man fortsätter utreda, kan konstatera att det ibland finns situationer där det faktiskt behövs en ny väg.

Det är en lång process, och balansgången är svår. Det är tuffa regler som gäller inte minst för miljö och så vidare. Det är inte helt enkelt att hitta den där balansen – förutom för Karin Svensson Smith, för hon är

emot allt. Hon är emot vartenda vägprojekt i hela Sverige, från Ystad till Haparanda. Det finns inte en vägstump, inte en trafikled, någonstans som hon egentligen tycker är rimlig. Hon är emot nästan oavsett vilka samhällsekonomiska kalkyler som finns och oavsett om man ser att köerna minskar, att tillväxten ökar eller att partiklar minskar när man flyttar trafiken från stadskärnan. Hon är emot oavsett om människors liv underlättas på andra sätt. Hon är emot vägen i alla fall, nästan varenda gång.

Det är så det är med förbifarten; där ser man att det är massor av andra saker som måste göras. Alla trafikslag måste förbättras. Oavsett vilka behov som finns av att bygga ut för gång- och cykeltrafik, järnvägs- trafik, sjöfart och allt vad det kan vara ser man fortfarande att vägsystemets kapacitet måste förstärkas. Om man går igenom detta ser man att de allra flesta i alla de utredningar som har gjorts är överens om det.

Jag tycker att man till slut måste fråga sig om man aldrig någonsin är beredd att diskutera huruvida en väg kanske någon gång faktiskt är den rimliga lösningen. Det blir på något sätt mer trovärdigt att prata om en fyrstegsprincip om den inte alltid resulterar i en trestegsprincip, det vill säga att man alltid till slut är emot det sista – att man bygger någonting någon gång. Jag menar att man om man alltid tycker det nästan diskvalificerar sig från att riktigt få sina invändningar tagna på fullaste allvar, alldeles oavsett hur många lobbyister man gör sig till uttolkare för.

Anf. 113 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Oskar Öholm beskrev interpellanten Karin Svensson Smiths olika frågeställningar utifrån att han kände igen dem från olika lobbyister. Det var oerhört intressant.

Efter alla år jag har diskuterat vägar och Förbifart Stockholm med Karin Svensson Smith tror jag för min del att hon är en mycket seriös och engagerad interpellant vad gäller detta. Jag vill dock fortsätta på denna frågeställning.

Förbifart Stockholm är noga utredd. Vi har betonat och varit överens om att det är en viktig satsning i Stockholm, och med anledning av det skulle jag vilja återkomma till Karin Svensson Smith och för en gångs skull få en bekräftelse på att Karin Svensson Smith själv har gjort den bedömningen.

Karin Svensson Smith har själv voterat i riksdagen och prioriterat Förbifart Stockholm. Det gjordes i syfte att skapa förutsättningar för Vägverket att erhålla 100 miljoner för att kunna göra den vägutredning som Vägverket gjorde för att man skulle ha något som låg till grund för den tillåtlighetsprövning och den diskussion som Karin Svensson Smith hade med min kollega miljöministern förra veckan.

Det vore på sin plats om Karin Svensson Smith som seriös debattör och riksdagsledamot här bekräftade att hon, Miljöpartiet och oppositionen har prioriterat Förbifart Stockholm och att det därför vi har haft ett underlag för att fatta beslut om tillåtlighetsprövning.

Anf. 114 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Det är lite uppiggande att det är fler som debatterar detta. Jag tror att Åsa Torstensson och jag har berört rätt många aspekter av Förbifart Stockholm innan, men nu blev det lite nytt ljus.

Fredrick Federley pratar om de små, detaljerade frågorna. Utgångspunkten för vår transportpolitik är det faktum att FN:s klimatpanel bedömer att vi har max åtta till tio år på oss att vända den utveckling av ständigt växande växthusgasutsläpp till en kontinuerlig minskning – annars är det kört. Särskilt ni som är yngre borde tänka på att vi måste hitta ett sätt att leva, transportera och tillverka saker som inte hotar framtiden för kommande generationer. Ursäkta mig, men jag tycker inte att detta är små, detaljerade frågor.

När det gäller bränslet hävdar Fredrick Federley att det inte är vägen som är problemet utan bränslet. Då får man dock göra en seriös bedömning av om man kommer att ha helt fossilfria bilar 2020. Jag har viss tilltro till att de som tillverkar bilar kan göra bedömningar av sina egna produkter.

Toyota säger: Nja, vi kanske kommer att kunna ha serietillverkning av elbilar vid den tidpunkten.

Renault är mest optimistiska. De pratar om att kanske 5–10 procent av nybilsförsäljningen kan vara elbilar. Jag har viss respekt för att de själva kan bedöma vad de kan åstadkomma.

Etanol kan med tanke på biologisk mångfald och konkurrensen med livsmedelproduktionen knappast heller vara alternativet, och även om det skulle kunna vara det är själva problemet bland annat trängseln. Det blir inte mindre trängsel för att du byter bränsle; bilen tar lika mycket plats.

Gamla stan är ett ställe många vill till, och förbifartens konsekvensbeskrivningar visar att fler leds in dit. Låt oss se Gamla stan som en populär restaurang som många vill besöka. Hur gör man? Man kan inte sätta upp fler bord inomhus, för det får inte plats, men man kanske kan sätta in fler dörrar så att fler kan komma in. Det löser dock inte trängselproblemet, och det är så vi ser förbifarten. I stället för att prata om en väg som kanske är färdig om 10–15 år måste man göra något åt trafiksituationen i dag.

Det är ett spann av många kompletterande saker, där man utnyttjar marknadsekonomins alldeles utmärkta lösning på detta. Man prissätter de facto att utbud och efterfrågan inte matchar varandra för att lätta upp köerna på Essingeleden. Man ser till att bygga upp inte bara beredskapsvägfärjor för godstrafik. Det är framför allt för godstrafiken som färjorna är en utmärkt lösning för att avlasta för de lastbilar som i dag är med och bygger upp köerna. Man ser till att investera i ny infrastruktur som är yteffektiv.

Jag tror inte att vare sig Oskar Öholm eller Fredrick Federley har satt sig in särskilt mycket i Miljöpartiets förslag till trafiklösningar. Vi har ganska ambitiösa satsningar på spår för såväl Stockholm som resten av landet. Det är i närtid, låtta spår, spår på längre sikt och även höghastighetsspår, vilket är det vi tror behövs för att ersätta flyget när bränslet blir dyrare. När det både klimatomässigt och av ekonomiska skäl blir svårt att upprätthålla det flyg vi har i dag behöver man ha en mix av yt- och klimatsmarta system.

Bilarna kan förvisso bli mer bränslesnåla, men det bästa sättet att spara bränsle är att åka tillsammans. Med Stockholms höga population finns det utmärkta möjligheter till en smart transportförsörjning som inte belastar klimatet. Men då behövs förbifartspengarna till spårinvesteringar i stället.

Anf. 115 FREDRICK FEDERLEY (c):

Herr talman! Till att börja med ska man ge infrastrukturminister Åsa Torstensson och miljöminister Andreas Carlgren en stor eloge för att de har lyckats föra detta i hamn. Det har debatterats och diskuterats i min hemregion i årtionden. Nu har man kunnat hitta en bra lösning.

När miljöministern var kommunalråd hade han en hård diskussion om hur man skulle klara miljökraven. Nu har man funnit en lösning som han i sin nya roll kan känna sig bekvämare med. Det är en oerhört viktig aspekt av hela den här diskussionen som vi inte ska glömma.

Vi ska också komma ihåg att den här frågan är viktig inte bara för Stockholm. Det är lätt att vi stockholmare gör det till bara en Stockholmsfråga. Vi är glada om vi kan slippa mycket av den trafik som bara passerar Stockholm och få den utanför staden, av bullerskäl och miljöskäl. Vi vet att det är tusentals människor som dör för tidigt på grund av utsläpp från biltrafiken. Att få den tyngre trafiken att gå utanför stan är det många som skulle se som bekvämt.

För företagens del handlar det om att man kan ha större tilltro till transportplaneringen. Transporterna ska gå så snabbt som planerat och inte bli stående i trafikköer.

Den som bara passerar i persontrafik kan göra det utanför stan utan att behöva köra in. Därvidlag är det inte bara en Stockholmsfråga.

Precis som getingmidjan med tågspåren in till stan är detta en fråga som berör hela Mälardalsregionen och andra delar av Sverige, och därför är det viktigt att man får en lösning här.

Jag tror att Karin Svensson Smith var inne på svaret och lösningen på det hela senast och varför de här frågorna har vuxit. Man vill nämligen flytta pengarna från detta viktiga trafikprojekt för framtiden till spåren. Det vore beklagligt om man ställde dem mot varandra. Jag tror att vi framöver kommer att behöva både tydliga infrastruktuursatsningar på väg och på spår. Jag är därför glad över att vi har en regering som har prioriterat detta och städat upp från föregående regering och nu kan göra vetliga framtidssatsningar.

Anf. 116 OSKAR ÖHOLM (m):

Herr talman! Debatten blir intressant. Min poäng i mitt förra inlägg var just att om man riktigt ska kunna diskutera saker och ting måste man ha en beredskap på att man inte riktigt alltid kan hitta andra lösningar. Det är jättebra att här kan man det. Karin Svensson Smith berättar ju på ett förtjänstfullt sätt om många andra saker som man också kan göra. Man talar om fyrstegsprincipen, att det inte alltid är nya investeringar som krävs och att man naturligtvis också ska försöka hitta andra sätt att kanske i vissa avseenden minska resandet. Det är naturligtvis väldigt bra. Jag är inte emot det, tvärtom.

Min poäng var just att om detta ska bli på riktigt och om man i en debatt ska kunna föra fram relevanta invändningar och inte bara alltid vara emot måste också den sista punkten någon gång kunna finnas med.

Frågan är om det finns något projekt som har utretts och gått igenom så noggrant under så lång tid som just förbifarten. Man kan se vilka fördelar den ger.

Problemet är om man alltid från början har en bestämd uppfattning att man ju alltid kan diskutera och analysera men att slutpunkten att vi skulle

börja bygga inte ens finns med på kartan. Då blir det lite av en trestegsprincip i stället för en fyrstegsprincip. Det blir som i sagan om pojken och vargen, fast det är Svensson Smith och vägen i stället: Till slut blir det svårt att lyssna på invändningarna, för man vet att hon alltid är emot.

Den andra delen, som vi inte har kommit in på så mycket, är: Vad händer vid ett eventuellt regeringsskifte? Karin Svensson Smith måste vara tydlig med om hon någonsin kommer att kunna stödja en regering som vill bygga Förbifart Stockholm. Om hon inte kan göra det och aldrig skulle stödja till exempel Socialdemokraterna – en del av dem vill ju ha den här vägen – ska vi ha klart för oss att detta är en tydlig valfråga. Då blir det ingen Förbifart Stockholm om det blir regeringsskifte nästa höst.

Anf. 117 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det här är en mycket intressant debatt, men om debatten ska bli på riktigt tycker jag att det vore på sin plats om Karin Svensson Smith faktiskt bekräftar sina egna initiativ och ställningstaganden vad gäller Förbifart Stockholm, även om det i dagsläget kan te sig lite obehagligt att behöva berätta för väljarna att man har varit mycket aktiv i processen att skapa ekonomiska förutsättningar för Vägverket att arbeta fram ett underlag som regeringen hade att hantera när det gäller tillåtlighetsprövning.

Det är anmärkningsvärt att Karin Svensson Smith inte svarar på detta utan fortsätter ducka i den frågan. Karin Svensson Smith står i kammaren och ställer frågor till alliansregeringen, ständigt återkommande till Förbifart Stockholm, men ger inte svar på vad som gäller i valrörelsen. Är hon kanske till och med språkrör för hela oppositionen när det gäller Förbifart Stockholm? Talar Karin Svensson Smith i hela oppositionens namn? Det finns ju inga andra debattörer från oppositionens sida med här, och det kan kanske inte tolkas på annat sätt.

Jag tycker att det vore på sin plats att Karin Svensson Smith nu redogör för att hon aktivt har varit delaktig i att se till att Vägverket fick resurser för att gå vidare med ett underlag som alliansregeringen kan hantera Förbifart Stockholm utifrån.

Anf. 118 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Trafikproblemen är konkreta för de människor som berörs av dem. Och vem är det som inte berörs av trafikproblem? Det är trängsel här och nu. Det är problem därför att systemet är smockfullt och extremt sårbart. Bara ett litet problem fortplantar sig snabbt i spårtrafiken. Vi får i trafikutskottet många vittnesmål om missnöjet bland kollektivtrafikresenärer.

Jag har under åtta år varit med och förhandlat om infrastrukturförslag på Näringsdepartementet. En ledstjärna för det arbete jag bedriver är att man måste lösa problem här och nu. Man kan ha stora visioner, och det är alldeles utmärkt, men man kan inte lämna vardagen därhän. Det är trots allt väljarna som behöver och avkräver ansvar: Vad gör ni nu?

I interpellationssvaret svarar ministern inte på hur man löser sårbarhetsproblemen nu, hur man löser trängselproblemen nu eller hur man tillgodoser att kollektivtrafikresenärerna kan komma i tid och lita på tidtabellen nu, utan man hänvisar till ett utopiskt projekt.

Detta projekt har Vägverket utrett. Problemet är att man inte har haft den transportslagsövergripande ansats som Åsa Torstensson så ofta och vällovligt anger. Man har inte heller gett Banverket möjlighet att uttala sig om detta eller föreslå kombinationsalternativ. Man har utgått från projektet vägen, och efteråt har man försökt konstruera vad den är bra för.

Jag kan upplysa Oskar Öholm och Fredrick Federley om att om man ser på konsekvensberäkningarna framgår det att det är maximalt 1 procent av trafiken som kommer in norrifrån över länsgränsen och ska ut söderut. Förbifart är ett missvisande namn. Det handlar framför allt om en vägled som kommer att leda in mer trafik till Stockholms stadskärna och göra trängseln än mer påtaglig.

Kollektivtrafikbranschen har gemensamt med taxioperatörer och andra krävt en fördubbling av kollektivtrafiken, framför allt för att klara klimatmålen men också av många andra skäl. Jag kan inte se något i interpellationssvaret eller någon annanstans om att förbifarten underlättar att så blir fallet.

Anf. 119 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Detta är åter en interpellation av Karin Svensson Smith och en debatt om alla negativa frågor om Förbifart Stockholm, utan att Karin Svensson Smith själv bekräftar att hon själv har varit den som har arbetat fram ett underlag, så att regeringen har kunnat ha ett underlag från Vägverket att hantera under den här mandatperioden.

Jag är något förvånad över att Karin Svensson Smith inte tar ansvar för sitt eget hanterande. Det kan inte tolkas som annat än att det ska bli en intressant valrörelse. Karin Svensson Smith är uppenbarligen språkrör för hela oppositionen när det gäller förbifarten och agerar för att den inte ska byggas.

Karin Svensson Smith ställer frågor om vad som sker här och nu. Det har vi också debatterat några gånger. Vi gör stora investeringar i kollektivtrafiken, och jag började tidigt med ett tydligt uppdrag till Banverket, SJ och SL att samverka och samordna de resurser man har – att kraftsamla i Mälardalen. Det sker i syfte att skapa bättre förutsättningar för kollektivtrafiken så att människor kan lita på den, så att man vet att man kommer fram i tid. Därav lade vi också mycket tidigt anslagsförstärkningar till Banverket i Stockholm och Stockholmsregionen.

Det handlar också om andra viktiga järnvägsinvesteringar, till exempel nya spår vad gäller Barkarby–Kallhäll som ska stå klara 2015 och byggstart av ytterligare två spår på hela sträckan Tomtebodavägen–Barkarby, vilken sätter i gång lite senare. Andra exempel är förbättrad kapacitet på Ostkustbanan genom att bygga dubbelspår genom Uppsala och förbättrad kapacitet på Svealandsbanan genom att bygga dubbelspår och en ny mötesstation i Strängnäs.

Det finns ett antal åtgärder som vi har gjort här och nu, allt i syfte att möta det tryck som är på Stockholm.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Hänvisning av ärenden till utskott

Prot. 2009/10:50
15 december

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2009/10:63 till skatteutskottet

2009/10:81 till konstitutionsutskottet

Motioner

2009/10:A10–A12 till arbetsmarknadsutskottet

2009/10:C5 till civilutskottet

14 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter

Konstitutionsutskottets betänkanden 2009/10:KU13 och KU14

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU2

Justitieutskottets betänkande 2009/10:JuU1

15 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Proposition

2009/10:35 Otillåtna avfallstransporter och manipulerade avgasrenings-
system

Skrivelse

2009/10:74 Vissa kulturmiljöfrågor

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för propositionen och skrivelsen skulle förlängas till *fredagen den 22 januari 2010*.

Trafikutskottets betänkande

2009/10:TU8 Fordonsbesiktning

Näringsutskottets betänkande

2009/10:NU10 Förändrad ägarstruktur i Aktiebolaget Svensk Bilprov-
ning m.m.

Finansutskottets betänkanden

2009/10:FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

2009/10:FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

2009/10:FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m.

2009/10:FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

2009/10:FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställets

den 15 december

2009/10:343 Tillgänglighet i boendet för äldre och funktionshindrade
av *Siw Wittgren-Ahl* (s)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:344 Åtgärder mot arbetslösheten i Västerbotten

av *Britta Rådström* (s)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 december.

17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmälades att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 15 december

2009/10:287 Upprättelse för vanvårdade

av *Eva Olofsson* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 december.

18 § Kammaren åtskildes kl. 20.31.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med ajourneringen kl. 15.58,

av tredje vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 88 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med 12 § anf. 110 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

1 § Information från regeringen om Europeiska rådets möte den 10 och 11 december.....	1
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	1
Anf. 2 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	4
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	4
Anf. 4 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	5
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	5
Anf. 6 ANNA KINBERG BATRA (m)	5
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	6
Anf. 8 ANNA KINBERG BATRA (m)	6
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	7
Anf. 10 JACOB JOHNSON (v)	7
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	8
Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c).....	9
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	9
Anf. 14 MAX ANDERSSON (mp).....	11
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	11
Anf. 16 CHRISTER WINBÄCK (fp).....	13
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	13
Anf. 18 CHRISTER WINBÄCK (fp).....	14
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	14
Anf. 20 ANDERS YGEMAN (s)	15
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	16
Anf. 22 ANDERS YGEMAN (s)	17
Anf. 23 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	17
Anf. 24 IRENE OSKARSSON (kd).....	18
Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	18
Anf. 26 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	19
Anf. 27 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	19
Anf. 28 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	20
Anf. 29 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	20
Anf. 30 CARINA OHLSSON (s).....	21
Anf. 31 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	21
Anf. 32 SOFIA ARKELSTEN (m)	22
Anf. 33 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	23
Anf. 34 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	24
Anf. 35 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	24
Anf. 36 MONICA GREEN (s)	25
Anf. 37 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	26
Anf. 38 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	26
Anf. 39 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	27
2 § Justering av protokoll.....	27
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	28
4 § Svar på interpellation 2009/10:153 om förutsägbarheten för ekonomin i kommuner och landsting	28

Anf. 40 Statsrådet MATS ODELL (kd)	28
Anf. 41 MONICA GREEN (s)	29
Anf. 42 JÖRGEN JOHANSSON (c)	30
Anf. 43 GUNNAR ANDRÉN (fp)	31
Anf. 44 FINN BENGTTSSON (m)	32
Anf. 45 Statsrådet MATS ODELL (kd)	33
Anf. 46 MONICA GREEN (s)	34
Anf. 47 JÖRGEN JOHANSSON (c)	35
Anf. 48 FINN BENGTTSSON (m)	36
Anf. 49 Statsrådet MATS ODELL (kd)	36
Anf. 50 MONICA GREEN (s)	37
Anf. 51 Statsrådet MATS ODELL (kd)	38
5 § Svar på interpellation 2009/10:160 om insatser för ökat bostadsbyggande	38
Anf. 52 Statsrådet MATS ODELL (kd)	38
Anf. 53 JOHAN LÖFSTRAND (s)	39
Anf. 54 LARS TYSKLIND (fp)	40
Anf. 55 GUNNAR SANDBERG (s)	41
Anf. 56 Statsrådet MATS ODELL (kd)	42
Anf. 57 JOHAN LÖFSTRAND (s)	42
Anf. 58 LARS TYSKLIND (fp)	43
Anf. 59 GUNNAR SANDBERG (s)	44
Anf. 60 Statsrådet MATS ODELL (kd)	45
Anf. 61 JOHAN LÖFSTRAND (s)	45
Anf. 62 Statsrådet MATS ODELL (kd)	46
6 § Svar på interpellation 2009/10:147 om tillgången till äggfritt vaccin	46
Anf. 63 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	46
Anf. 64 MARINA PETTERSSON (s)	47
Anf. 65 FINN BENGTTSSON (m)	48
Anf. 66 LARS U GRANBERG (s)	50
(forts.)	50
Ajournering	50
Återupptagna förhandlingar	50
6 § (forts.) Svar på interpellation 2009/10:147 om tillgången till äggfritt vaccin	50
Anf. 67 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	50
Anf. 68 MARINA PETTERSSON (s)	51
Anf. 69 FINN BENGTTSSON (m)	51
Anf. 70 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	52
Anf. 71 MARINA PETTERSSON (s)	52
Anf. 72 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	53
7 § Svar på interpellation 2009/10:152 om riskbedömningar när det gäller barn som upplever och bevittnar våld	53
Anf. 73 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	53
Anf. 74 CARINA OHLSSON (s)	54
Anf. 75 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	55
Anf. 76 CARINA OHLSSON (s)	56

Anf. 77 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	57	Prot. 2009/10:50
Anf. 78 CARINA OHLSSON (s)	58	15 december
Anf. 79 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	59	
8 § Svar på interpellation 2009/10:155 om sverigefinska synskadade.....	60	
Anf. 80 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	60	
Anf. 81 ELINA LINNA (v)	61	
Anf. 82 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	62	
Anf. 83 ELINA LINNA (v)	62	
Anf. 84 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	63	
Anf. 85 ELINA LINNA (v)	64	
Anf. 86 Statsrådet MARIA LARSSON (kd)	64	
9 § Svar på interpellation 2009/10:149 om taxibranschens rykte	64	
Anf. 87 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	64	
Anf. 88 KENT PERSSON (v)	65	
Anf. 89 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	66	
Anf. 90 KENT PERSSON (v)	66	
Anf. 91 FREDRICK FEDERLEY (c)	67	
Anf. 92 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	68	
Anf. 93 KENT PERSSON (v)	68	
Anf. 94 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	69	
10 § Svar på interpellation 2009/10:97 om konsekvenser av att avreglera Gotlandstrafiken	69	
Anf. 95 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	69	
Anf. 96 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	70	
Anf. 97 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	71	
Anf. 98 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	72	
Anf. 99 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	73	
Anf. 100 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	73	
Anf. 101 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	74	
11 § Svar på interpellationerna 2009/10:138 och 140 om arbetet med trafikplan 2010–2021	75	
Anf. 102 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	75	
Anf. 103 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	75	
Anf. 104 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	76	
Anf. 105 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	77	
Anf. 106 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	77	
Anf. 107 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	78	
Anf. 108 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	78	
12 § Svar på interpellationerna 2009/10:139, 141 och 142 om Förbifart Stockholms effekter på sårbarhet och trängsel	79	
Anf. 109 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	79	
Anf. 110 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	80	
Anf. 111 FREDRICK FEDERLEY (c)	82	
Anf. 112 OSKAR ÖHOLM (m)	83	
Anf. 113 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	84	
Anf. 114 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	84	

Anf. 115 FREDRICK FEDERLEY (c)	86
Anf. 116 OSKAR ÖHOLM (m).....	86
Anf. 117 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	87
Anf. 118 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	87
Anf. 119 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	88
13 § Hänvisning av ärenden till utskott	89
14 § Förnyad bordläggning.....	89
15 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	89
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	90
17 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	90
18 § Kammaren åtskildes kl. 20.31.	90

